

PERSFOCUS ◀ ▶ JANUARI 1985

In dit nummer:

Kinderporno	pag. 1
CDA en discriminatie	pag. 7
Draagmoeders	pag.11
Videofilms keuren ?	pag.14
Actueel	pag.16
Achtergrond	pag.23

Vk-de Volkskrant NRC-NRC Handelsblad Tr-Trouw
 Tel-de Telegraaf UN-Utrechts Nieuwsblad Wh-de Waarheid
 PZC-Provinciale Zeeuwse Courant VN-Vrij Nederland
 GA-de Groene Amsterdammer NN-Nieuwsblad van het Noorden
 Pan-Panorama VPRO-VPRO Econ-The Economist
 IHT-International Herald Tribune

Persfocus bevat knipsels over seksualiteit, strafrecht, politie-beleid, discriminatie, jeugdemancipatie, ouderlijke macht, justitiebeleid en meer.

Verschijnt 12x per jaar. Abonnementsprijs: f 55,-. Losse nummers: f 6,50
 Giro 5459646- ver. Martijn, Hoogeveen

Kerk dwingt stop verkoop van porno af

Te 7

WHEATON (NSN) - Een warenhuis in de Amerikaanse stad Wheaton bij Chicago heeft de verkoop van porno gestaakt na actie van de kerken in de omgeving. De plaatselijke kerk van Wheaton was de initiatiefnemer van een boycot van het warenhuis.

De jongerengroep van deze kerk protesteert bij de deuren. Andere kerken onderkerken de petities, waarin steun aan de boycot werd betuigd.

De acties van de kerken duurden voort, tot de bedrijfsleider van het warenhuis liet weten, dat de pornografische blaadjes niet meer te koop zouden zijn; bij erkende dat door de boycot het warenhuis een 'vuile stad' was geworden en dat er duidelijk minder was verkocht.

De kerken hebben nu de aanspraak te pakken; zij hebben aangekondigd dat zij nu op enkele andere zaken druk gaan uitoefenen. Een daarvan heeft dit niet afgewacht en al de porno al uit de schappen weggehaald.

Gesloten deuren

Te 11

De rechtbank in Den Bosch is van plan het gehele strafproces rond de dood van de zesjarige Thea Puijmbroek achter gesloten deuren te doen plaatsvinden. Het meisje vond vorig jaar augustus in een Eindhovense hotelkamer de dood nadat ze een dosis cocaïne had gekregen en er ontucht met haar was gepleegd.

De rechterlijke macht in Nederland is in het algemeen terughoudend om zedenmisdrijven met kinderen tijdens een openbare rechtszitting te behandelen, met name om de belangen van de betrokken kinderen te beschermen. Daar kan men het van harte mee eens zijn.

Over kinderporno is weinig bekend in Nederland. De laatste tijd begint een topje van de ellende van kindermisbruik voor pornografische doeleinden boven water te komen. Dat gebeurt onder meer in een Amerikaanse congrescommissie waarbij Nederland als een van de wereldleiders van de handel in kinderporno werd genoemd.

Ook het strafproces rond de dood van Thea Puijmbroek lijkt te maken te hebben met kinderporno en aanverwante

Behandeling zaak misbruikt kind Eindhovens met gesloten deuren

NAC 9

Door een onzer redacteurs

Den Bosch, 9 jan. - De rechtbank te Den Bosch zal de zaak tegen drie verdachten, die verwikkeld zijn in de dood van een zesjarige meisje dat cocaïne toegediend had gekregen en seksueel werd misbruikt, op verzoek van de advocaten van twee hoofdverdachten achter gesloten deuren behandelen. Volgens de officier van justitie in de zaak, mr. G.G. Regelink, heeft de rechtbank die beslissing genomen op grond van overwegingen van openbare zedelijkheid. De behandeling, die morgen begint, wordt waarschijnlijk vrijdag na 14 februari in verband met laat beschikbaar komen van psychiatrische rapporta-

ge over de twee hoofdverdachten.

In de zaak worden de 30-jarige Iwan B. en diens voormalige echtgenote E. de K. (26) als hoofdverdachten aangemerkt. Zij zouden het zesjarige meisje, dochter van een werknemer in het seksbedrijf van B., in een hotel in Eindhoven cocaïne hebben toegediend en seksueel hebben misbruikt. Daarnaast hebben zij het meisje daar achtergelaten. Het openbaar ministerie legt het tweetal ten laste, dat de toediening van cocaïne de dood van het meisje ten gevolge heeft gehad. De moeder van het meisje, dat haar dochter bij het tweetal in het hotel had achtergelaten, wordt medplichtigheid aan de ontschuldigende handelingen met het kind ten laste gelegd. Alle drie verdachten zitten in voorarrest. Het echtpaar heeft bekend, de moeder ontkent dat ze haar dochter opzettelijk zou hebben achtergelaten. De advocaat van de moeder zegt dat zijn cliënte in principe geen bezwaar heeft tegen openbare behandeling.

zaken. Juist dit proces zou dus een waarschuwende werking kunnen hebben en een verhelderende bijdrage kunnen leveren aan de discussie over kindermisbruik. Daar komt bij dat het belang van het meisje zelf niet meer geschaad kan worden door openbare behandeling.

Behalve de verdachten is daarom niemand gebaat bij behandeling van deze zaak achter gesloten deuren.

Amerikanen zoeken hulp in Den Haag VS: Kinderporno samen bestrijden

door Arnold Burlage

DEN HAAG, dinsdag

Politie-functarissen uit de Verenigde Staten voeren vandaag in ons land uitgebreid overleg over de mogelijkheid tot samenwerking bij de bestrijding van de snel toenemende kinderpornografie.

Een delegatie, bestaande uit experts van de FBI en douane, wordt vanochtend op het ministerie van Justitie in Den Haag verwacht voor een vertrouwelijk beraad met justitie-specialisten uit ons land.

Het ligt daarbij in de bedoeling, dat tijdens het onderhoud afspraken worden gemaakt voor een nauwe samenwerking tussen Nederland en de VS bij de bestrijding en opsporing van kinderpornografie.

Contact-ambtenaar

Een soortgelijke samenwerking bestaat al voor de strijd tegen de internationale drughandel. Op Justitie is inmiddels al een speciale contact-ambtenaar inzake het nieuwe samenwerkingsverband aangesteld.

Politie, douane- en postale recherche en Koninklijke Marechaussee zijn voor de bijeenkomst op het ministerie uitgenodigd. Een woordvoerder van justitie heeft dat gisteren bevestigd. De politie-delegatie uit de VS staat onder leiding van een hoge functionaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Washington.

Een commissie van het Amerikaanse Congres bestempelde onlangs ons land als het belangrijkste productie- en distributiecentrum van kinderporno.

De politie-autoriteiten in de Verenigde Staten twijfelen ook steeds aan de officiële verklaring van Nederland, dat voor de beschuldigingen uit Amerika in ons land geen grond bestaat.

Minister Kortals Altes (Justitie) zei al snel na de verontrustende verhalen uit Amerika, dat in ons land geen aanwijzingen zijn voor het bestaan van organisaties, die bij de productie van kinderporno zijn betrokken.

De bewindsmann liet de mogelijkheid open, dat in een handelsland als Nederland elders gesmaakte kinderporno in de vorm van film, video en sekslectuur wordt doorverkocht naar andere landen.

„We hebben nog steeds geen aanwijzingen voor de beweringen van de congrescommissie, dat kinderpornografie in ons land wordt gemaakt. Voor zover wij hebben kunnen nagaan, berusten die op totaal onjuiste informatie,” aldus de woordvoerder van Justitie.

Overleg

Al eerder blijkt een delegatie van senatoren uit Amerika een bezoek aan ons land te hebben gebracht om over de problemen rond de kinderpornografie te praten. Ook via de ambassades van beide landen is uitvoerig contact geweest over die affaire, waarvan in de VS zwaar wordt getild.

De misste uit de VS reist na het bezoek aan ons land ook nog naar Denemarken en Zweden, omdat ook die landen als belangrijke schakels in de lucratieve internationale handel in seks met kinderen zijn genoemd.

Te 15

Met enige verbaas is ik het interview met de heer J. Wilhelmsson in redde. Het blad is 13 december. Daarom zegt hij, onder meer, dat ik destijds in zijn blad Lofia zou hebben geschreven.

De waarheid is dat Lofia enige maanden, zonder mijn voorkennis en zonder mij daar achteraf attent op te maken, elders gepubliceerd is. Het was mijn hand geheel uitsluitend hetgeen ik afgedrukt. Het laatste gebeurde dit in 1981 met een vele bladzijden lang artikel dat ik had geschreven in *the British Journal of Criminology*, januari 1980. Het gaf grondtrends de inhoud weer van een pleidooi, dat ik enkele jaren eerder had gehouden voor de Hoge Raad in een zaak van seksual contact met kinderen. Ik heb veel contact had met de handwijze van Lofia geprotest.

De heer Wilhelmsson beschuldigt mij verder, tegenwoordig "loer uit angst". Het is mijn hand te houden met thema kinderseks. Wanneer hij kennis had genomen van de verhalen artikelen en bijdragen die verschenen in de pers, zou hij in 1984 van mijn hand over dit onderwerp het licht zagen, nu hij dat wellicht niet hebben percipie. Het is in mijn kennis slecht op de hoogte.

Dr. F. Brongersma,
Overveen

Amerika: gezamenlijke aanpak kinderporno

Van een ouder verloggers
AMSTERDAM - Amerikaanse functionarissen van het departement van buitenlandse zaken, politie, douane en posten hebben gisteren op het ministerie van Justitie in Den Haag overleg gevoerd met hun Nederlandse collega's over de vraag hoe de kinderporno moet worden aangepakt.

De delegatie reist vandaag door naar Denemarken voor een soortgelijk gesprek in Kopenhagen. Morgen bespreken ze de zaak in Zweden.

De Amerikanen willen nauwelijks afspraken met hun Europese collega's over de aanpak van het probleem. In de Verenig-

de Staten bestaat het idee dat Nederland een van de belangrijkste producenten van pornografie met kinderen is. Een commissie van het Amerikaanse congres kwalificeerde ons land enkele maanden geleden ook tot het belangrijkste distributiecentrum van kinderporno.

Een woordvoerder van Justitie zei gisteren dat onderzoek in ons land, dat in november is begonnen, nog geen bewijzen daarentegen heeft opgeleverd. Minister Kortbeek heeft de Amerikaanse wettelijke medewerking toegestaan om - indien mogelijk - gegevens ophalen te halen. De seksman op Justitie verwachtte gisteren, voorafgaand aan het gesprek, niet dat de delegatie met bewijzen zou komen.

• Pagina 9: Is porno discriminatie of een beschermde meningsuiting

Nederland samen met VS in slag tegen kinderporno

Van onze redactie binnenland
DEN HAAG - Nederland gaat met de VS samenwerken bij de bestrijding van de internationale verspreiding van kinderporno. Minister Kortbeek Altes van Justitie heeft dit gisteren een Amerikaanse delegatie van justitieambtenaren en politie laten weten.

De delegatie bezocht ons land na berichten in de VS over kinderporno die in ons land gemaakt zou worden en zelfs kinderhandel die hier zou plaatsvinden.

Afgesproken is te beginnen met uitwisseling van gegevens en het verlenen van assistentie over en weer te intensiveren. Ook zullen contactambtenaren worden aangewezen bij het ministerie van Justitie en bij de centrale recherche-informatiedienst in Nederland en de VS.

Is porno discriminatie of een beschermde meningsuiting?

Tr 16

door Nico Jörg

Enkele maanden geleden debatteerde het parlement over het niet langer strafbaar stellen van pornografie. Niet iedereen was helemaal gelukkig met de voorgestelde liberalisering. De uitsluiting van kinderporno was een gemakkelijk bereikt compromis.

In de Kamer klonken ook geluiden door uit de vrouwenwerkgroep: pornografie is beledigend, zo niet erger, discriminerend voor vrouwen. Voor het om de reden strafbaar houden van pornografie was uiteindelijk geen meerderheid te vinden.

Een soortgelijke benadering heeft inmiddels in de Verenigde Staten tot een eerste rechtszaak geleid. Eerstzijdig vertonen de rechtstellers van de Verenigde Staten en van ons land grote verschillen. Anderzijds bestaat daar globaal gesproken een grote tolerantie ten opzichte van pornografie als wel, met globaal gesproken dezelfde uitsluiting voor kinderporno. Dit kan tot een grondwet voorbeeld, maar gevolgd rederingen ook voor ons leersamen.

Verordening

De stad Indianapolis heeft een verordening gemaakt waarin productie, distributie en verkoop van pornografie overall, altijd en op welke wijze dan ook verboden. Daarbij werd pornografie omschreven als de seksueel expliciete onderwerping van vrouwen, grafisch weergegeven, hetzij door beelden, hetzij door woorden. In de verordening werd gezegd dat pornografie een voor vrouwen discriminerende praktijk is die vrouwen gelijke kansen in de samenleving ontast.

Boekhandelaren begonnen daarop een proces waarbij zij hun uitsluiting op het grondrecht van het eerste amendement op de grondwet, de vrijheid van meningsuiting. De zaak beriep zich op het bekende amendement, dat discriminatie op grond van geslacht, uitsluitend. De argumenten waren dat de productie,

Amerikaanse rechter legt sterk nadruk op vrijheid

verspreiding en het gebruik van seksueel expliciete beelden en woorden in feite gedrag is (de onderwerping van vrouwen), en niet meningsuiting (de uitdrukking van ideeën die grondwettelijke bescherming behoeven).

De stad beschouwd de verordening als een maatregel ter versterking van de burgerrechten. Zij ziet de parallel met discriminatie naar ras. Het bepalen van racistische discriminatie is een meningsuiting die als meningsuiting door de grondwet wordt beschermd, maar racistische is gedrag en niet als zodanig beschermd.

Te ver

Een dergelijke redenering ging de rechter te ver. De methode waarmee de stad seksdiscriminatie wil aanpakken, betreft de regulering van meningsuiting. De verordening sprekt van grafische weergave, in beelden of woorden. Deze aanpak gaat verder dan het hoogste gerechtsoverzicht acht bij obscene, lasterlijke of opziende taal.

Slechts op één punt ging het Supreme Court (Amerikaanse hoogste rechtbank) onlangs verder. In de zaak New York tegen Ferber (1982) werd beslist dat er geen eerste amendement op de grondwet, de vrijheid van meningsuiting, omdat kinderen buitengewoon kwetsbaar zijn; ze worden gemakkelijk uitgeleed en de wet wordt snel schade berekend. Kinderporno werd buiten het bereik van het eerste amendement gebracht.

Bij deze uitspraak sloot ook Indianapolis zich tijdens het proces aan. Maar de rechter vond dat volwassen vrouwen met de seksuele afbeelding bescherming nodig hebben als kinderen. Het belang het lichamelijke en psychische welzijn van een kind te waarborgen, kan niet zomaar op volwassen vrouwen als groep worden overgeplant. Zij kunnen zichzelf in het algemeen beschermen tegen de inname of het persoonlijk inproef vallen aan porno.

Volgens de rechter is de theorie waarop verordening is gebaseerd, nieuw en nog nooit aan een proces getoetst. De stad staat niet uit van aanvaardbare slachtoffers maar probeert een groep, namelijk vrouwen, te beschermen tegen aantasting van haar positie als vrouwen, tegen het discriminerende stempel dat hen toevallig als gevolg van porno.

Deze nieuwe theorie zou dan ook van toepassing moeten zijn op andere twee dwingend verordeningen tegen uitsluiting en discriminatie. Zo zou de publieke distributie van racistisch materiaal kunnen worden verboden omdat het aantasting van een groep, namelijk de natiën van raciale of etnische groepen.

Hoewel ook het staatsbelang hier waardevol en geldig kan zijn, het wetligt nog niet een beperking van de vrijheid van meningsuiting.

Volgens de rechter houdt de verordening in dat de overheid censuur mag uitoefenen op boeken, tijdschriften of films, naar aanleiding van het oordelen van enkele burgers over de inhoud ervan. En dat is om grondwet.

'Ooraghebbend' is de uitspraak (niet) omdat hij uitsluitend van de laatste rechterlijke instantie in de federale rechtspolitiek (Amerikaan) aanklager associatie van de Verenigde Staten, District Court, Southern District of Indiana, 19 november 1984. Maar het heeft een goed voorbeeld van rechterlijke consistentie bij de bescherming van de vrijheid van meningsuiting.

NRC 16

Door onze redacteurs

DEN HAAG, 16 jan. - Nederland wil meer met de Verenigde Staten samenwerken bij de bestrijding van de internationale handel in kinderporno. Minister Kortbeek Altes van Justitie heeft deze bereidheid gisteren uitgesproken tegenover een delegatie van ambtenaren van justitie en politie uit de Verenigde Staten.

De delegatie bezocht ons land na berichten dat Nederland één van de belangrijkste leveranciers van kinderporno zou zijn. Ook zou er kinderhandel in Nederland plaatsvinden. De berichten waren gebaseerd op verklaringen van een Amerikaanse onderzoeksinstituut. Een herna ingesteld onderzoek heeft echter weinig feiten opgeleverd.

Het materiaal waarvan de Amerikaanse autoriteiten de special aangestelde contactcommissie op het ministerie van Justitie met voor kort hebben voorzien, is volgens die ambtenaar niet van veel betekenis.

Minister wil samen met VS kinderporno gaan bestrijden 1/16

DEN HAAG (ANP) - Minister Kortbeek Altes van Justitie wil samenwerken met de Amerikaanse autoriteiten om de internationale verspreiding van kinderporno te bestrijden. Dinsdag heeft hij in Den Haag tegenover een delegatie van ambtenaren van justitie en politie uit de VS de bereidheid daartoe van de Nederlandse regering benadrukt, aldus een verklaring van zijn ministerie.

De delegatie bezocht Nederland na berichten in de VS over kinderporno die in Nederland zou worden gemaakt en over kinderhandel die hier zou plaatsvinden. De berichten waren gebaseerd op verklaringen van een Amerikaanse onderzoeksinstituut. Onderzoek in Nederland hiernaar heeft geen belangrijke feiten aan het licht gebracht.

De Amerikaanse delegatie sprak ook met een delegatie van Nederlandse ambtenaren van justitie en politie en met de Nederlandse ambtenaren van de post- en douanediensten. Daarbij werden de mogelijkheden besproken om de samenwerking tussen de Nederlandse en Amerikaanse diensten uit te breiden. Verder is afgesproken de uitwisseling van gegevens en het verlenen van assistentie over en weer te intensiveren.

Nederland met VS in actie tegen kinderporno

kenis. Het heeft vrijwel allemaal betrekking op het verzenden van (kinder-)pornografische literatuur via postbussen in Nederland. Er is geen aanwijzing het materiaal in Nederland is vervaardigd, aldus deze justitieambtenaar. Wel is er bij verschillende politiekorpsen nader onderzoek gaande naar gegevens, afkomstig van vertoerscontacten, maar dit onderzoek heeft nog niets opgeleverd, aldus de contactambtenaar.

Prof. J. Dock, hoogleraar kinderrechts en voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Beroepsadvocaten voor Kinderen, was één van de Nederlandse gesprekspartners die gisteren op de Amerikaanse ambassade in Den Haag werd ontvangen. Het Amerikaanse Inter Agency Committee te ontmoeten. Volgens Dock hebben de Amerikanen, na het afmaken van de commerciële markt in 1977 door strafrechtelijke verboden, vooral veel moeite met het bestaan van de niet-commerciële markt in foto's die vaak al voor pedofiele interesse zijn. Dit is echter een zaak die zich voornamelijk binnen de Verenigde Staten zelf afspeelt.

Verder wensen de Amerikanen controle op zendingen van commerciële oorsprong, die onder aanpak uit Nederland afkomstig zijn van hen bekende adressen. Verspreiding van pornografie op zich is in Nederland nog niet strafbaar. Bij de eerste Kamer bij een wetvoorstel om dit te veranderen voor zover het om pornografie van commerciële oorsprong gaat waarbij kinderen jonger dan 16 jaar zijn betrokken.

Porno 1/16

Is pornografie discriminatie of een beschermde meningsuiting, vraagt Nico Jörg zich af. (Trout, 16 januari). Het kardinale punt is natuurlijk, dat pornografie in de meeste landen discriminatie en meningsuiting tegelijkertijd is. Dit wetende, zou je temeer het probleem in de volgende vraag kunnen samenvatten. Wat is een discriminatie op grond van geslacht van discriminatie van vrouwen of de vrijheid van meningsuiting van bepaalde mannen?

Rotterdam

V. Wolff

Echtbaar prostitueerde minderjarige meisjes

P2C 19

MIDDELBURG — Officier van justitie mr J. M. Huygen bij de rechtbank in Middelburg heeft vrijdag tegen de 55-jarige R. van den B. uit Hoek vier maanden gevangenisstraf geëist voor het exploiteren van minderjarige meisjes als prostituee in zijn woning. Verder was hem ten laste gelegd dat hij de inkomsten uit zijn 'bedrijf' niet had opgegeven terwijl hij een bijstandsuitkering van de gemeente Terneuzen ontving.

Zijn gewezen vrouw H. V. (51), die intussen naar Hulst verhuisde, hoorde drie maanden tegen hem elken voor dezelfde feiten. Haar verantwoordelijkheid in de steunfraudezaak werd door de officier minder groot geacht,

omdat Van den B. de valsheid in geschrifte pleegde bij het invullen van de werkbriefjes.

Het paar exploiteerde vanaf begin 1983 in hun woonhuis een privé-club. In juni 1983 werd daar een 16-jarig meisje uit Gent. Zij ontving daar van maandag tot en met vrijdag dagelijks één tot drie klanten, die voor de door haar verrichte diensten 3000 Belgische franken of 175 gulden moesten neertellen. De helft van dat bedrag stak het schipaar in zijn zak. De andere helft moest het kind aan haar moeder afdragen. Van den B. schreef de verdiensten van het meisje op de moeder ervan op de hoogte te stellen. In de weekends ging ze naar huis.

Doordeweeks was ze volledig intern bij de Van den B.'s. Haar klanten bediende ze overdag en 's avonds op de bovenverdieping in het echtelijk bed. Na elfen was ze vrij en mocht ze op de bank in de woonkamer slapen. Haar dagen werden grotendeels gevuld met nictdoen.

De officier vond de manier waarop het meisje werd geëxploiteerd veel weg hebben van slavernij. Hij nam het de man en de vrouw hoogst kwalijk dat ze minderjarigen als prostituee voor zich lieten werken. Behalve de zestienjarige Gentse had haar achttienjarige schoonzus ook een poos heren in Van den B.'s woning ontvangen.

Beiden ontdekten dat zij hadden geweten dat de meisjes nog zo jong waren. Het Gentse meisje zou zelf gezegd hebben dat ze negentien of twintig was, maar toen de politie haar verhoorde had ze verklaard dat de Van den B.'s wel degelijk wisten hoe oud ze was, maar dat helemaal geen bezwaar vonden.

In mei vorig jaar kwam er een abrupt einde aan de bedrijvigheid in het Hoekse privé-huis toen de politie er een onderzoek instelde. Er werd onder meer een lijst met namen en bedragen gevonden.

Volgens de officier was de sociale dienst van Terneuzen voor vele duizenden gulden benadeeld. Advocaat

mr J. F. de Korf stelde echter dat de netto opbrengst van het bedrijf hooguit 10.000 gulden had bedragen, daar er veel onkosten voor sexboekjes, videofilms, dranken en kleren afgingen. Het vervulgen van de inkomsten zou volgens hem uit schaamtegevoel gebeurd zijn.

Verder stelde hij dat het paar niet had kunnen weten dat het meisje zo jong was en dat er steeds om een legitieme gevraagd was, maar zonder succes. Het kind zag er ook veel ouder uit dan ze was en verder was ze door haar moeder — nog steeds volgens de raadsman — goed geïnstrueerd om het beroep „naar behoren“ uit te oefenen. De rechtbank doet 1 februari uitpraak.

Politie vindt kinderporno

EINDHOVEN — De Eindhovense gemeentepolitie heeft tegen de eigenares van twee boek- en tijdschriftenwinkels proces-verbaal opgemaakt, nadat bij hup kinderporno was gevonden. Dat is gebeurd in overleg met de officier van justitie. In totaal werden vier winkels gecontroleerd. In een zaak vond de politie achttien boekjes en een film en in een andere zaak reventen videobanden. De politie heeft de indruk dat de boekjes en de film tot een oude partij behoorde, die niet meer voor de handel was bedoeld.

NA INVAL IN SEXSHOP HULST

P2C 19

Internationaal netwerk kinderporno opgespoord

HULST — De rijkspolitie is via een inval in een sexshop in Hulst op het spoor gekomen van een internationaal netwerk voor kinderporno en -prostitutie. Het zou gaan om een kinderbordeel in West-Duitsland en adressen in Nederland en Noorwegen, waar minderjarigen worden aangeboden voor foto's, films en prostitutiedoelinden. Uit het onderzoek — waarbij ook Interpol is betrokken — blijkt tevens, dat een aantal sexzaken in Zeeuwsch-Vlaanderen kinderporno vertoont of verkoopt. In dat kader wordt melding gemaakt van vier films en diverse boekjes. In de Hulster sexshop was een videoband met kinderporno voorradig, die door het bedrijf en een handelsmaatschappij in de verkoop is gebracht.

De affaire kwam vrijdag 4 januari aan het licht toen de rijkspolitie van de groep Hulst na een tip de sexboekjes van R. K. en zijn medewerker en familieleden L. K. doorzocht. Het tweetal bleek een bemiddelde rol te spelen bij het ontwikkelen en afdraken van een filmrolletje van de 40-jarige Belg R. J. W. B., dat 16 pornografische afbeeldingen van Belgische meisjes tussen de 8 en 12 jaar bevatte. Toen de man de foto's dieselde dag kwam ophalen werd hij, met nog eens 27

opnamen op zak, gearresteerd. B. die door het organiseren van modeshows van kinderkleding in contact kwam met zijn jonge 'modellen', zegt de in

totaal 11 meisjes uitallend voor privé-fotografie te hebben gefotografeerd en niet voor de handel. Toen de Belgische rijkswach op ver-

zoek van de justitie in Nederland 's mans woning doorzocht trof zij een uitgebreide correspondentie over kinderporno en -prostitutie aan. Zo hadden enkele Nederlanders geraadpleegd op een advertentie in een pornoblad, waarin B. modellen vroeg. Uit de brieven bleek ook, dat er via Noorwegen en de Bondsrepubliek meisjes beschikbaar konden worden gesteld. In dat laatste land zou zelfs sprake zijn van een kinderbordeel, waar op het gebied van porno en prostitutie 'van alles mogelijk moest zijn'. Interpol trekt het materiaal na. Uit verklaringen van de drie verdachten en een vertegenwoordiger in pornografie leidt de politie af, dat de handel ook in Zeeuwsch-Vlaanderen welig tierd. De beide K.'s en B. zijn inmiddels op vrije voeten gesteld. Nadat de Belg door de Nederlandse politie was loagelaten is hij dinsdag 8 januari opgepakt door de Belgische rijkswach op grond van strafbare feiten, gepleegd in zijn geboorteland. Bij het onderzoek in de porno-zaak werkt de rijkspolitie van Hulst samen met de dienst Jeugdraken van het district Middelburg van de rijks-

Politie in Zeeland op spoor van kinderporno

Van onze Rotterdamse redactie
Tel 19
MIDDELBURG, zaterdag

De rijkspolitie in Zeeland is na een tip op het spoor gekomen van handel in kinderporno en mogelijk ook kinderporno. Pas nu is bekendgemaakt dat in verband met deze zaak, die vertakkingen

heeft naar België, Duitsland en Noorwegen, begin deze maand twee inwoners van het Zeeuws-Vlaamse Hulst zijn aangehouden.

De twee verdachten, R. K. en L. K. driften in Hulst een sexshop en zijn, na een aantal dagen in hechtenis te hebben gezeten, met een proces-verbaal heengezonden.

Tot de klanten van de Hulster sex-shop behoort de 40-jarige Belg R.J.W. B. die in de betreffende zaak fotocolletjes met kinderporno liet ontwikkelen en afdraken. Deze man is bij een bezoek aan de winkel door de Nederlandse politie opgewacht, eveneens gevestigd en bij terugkeer in België, door de rijks-

SIR—Your article (December 8th) on the child sexual abuse scandal in Minnesota included important errors of fact and interpretation.

You reported that the prosecution charged 25 people in August; that one couple was acquitted; that the remaining charges were dropped in mid-November; and that a short while later "the full truth emerged" when it was disclosed that the prosecution's "star witness" had made up his evidence. You implied, in short, an astonishing lapse in the system of justice. A prosecutor suddenly swooping into a community and accusing practically everybody in it, only to have her evidence fall apart. You likened the case to the Salem witchhunts.

The first of the 25 was charged early in the autumn of 1983, and the others were charged periodically over several months until June. The "star witness" did not turn state's evidence until late last summer, at which time he spent many hours describing in overwhelming detail the sexual activities of his parents, his fiancée and several friends and acquaintances. He testified under oath in one trial. Only after the other charges were dropped did he claim to have lied.

While it is conceivable that he did indeed invent his evidence, there is no more reason to accept his recantation on its face than there was to accept his original testimony on its face. Even the attorneys for some of the defendants have publicly said that they believe some of those he accused are guilty. And there is every reason to expect that that some of them will be recharged.

St. Paul,

Minnesota

DAVID PETERSON

Drie arrestaties wegens handel in kinderporno

Tr 19

Van een onzer verslaggevers
HULST/MIDDELBURG
— De rijkspolitie heeft in Hulst de eigenaar en een medewerker van een sekshop aangehouden in verband met kinderporno.

In de winkel werd een videocfilm met kinderporno ter verkoop aangeboden. De sekshop be-middelde ook voor een Belg bij het ontwikkelen en afdrucken van een fotorelatie waarop foto's met kinderpornografische afbeeldingen stonden. De opdrachtgever, een 40-jarige man, werd door de politie opgewacht toen hij de foto's kwam afhalen. Hij had bij zijn arrestatie nog een aantal andere foto's bij zich met pornografische afbeeldingen van elf Belgische meisjes tussen acht en twaalf jaar. De man bekende de foto's zelf te hebben gemaakt. Hij had tijdens

zijn werkzaamheden voor kindermodeshows de mogelijkheid contacten op te bouwen met minderjarigen. Bij een huiszoek-ing in de woning van de man vond de politie correspondentie tussen verdachte en Nederlanders die hadden gerespondeerd op een door de Belg in een porno-bodeel geplaatste advertentie. Daarin werden minderjarigen aangeboden, die beschikbaar waren voor kinderporno en kinderporno. Er werden ook brieven uit Noorwegen en Duitsland gevonden waarin sprake was van het aanbieden van minderjarigen. In Duitsland gaat het om een kinderbor-deel waar 'van alles mogelijk is'.

Kinderporno Eindhoven

EINDHOVEN - De Eindhovense gemeentepolitie heeft tegen de eigenaren van twee boek- en tijdschriftenhandels proces-verbaal opgemaakt nadat bij hen kinderporno was gevonden. In één zaak vond de politie achttien boekjes en één film en in een andere zaak trof zij zeventien videobanden aan.

NN 19

Via inval in sekshop Hulst

Internationaal netwerk NN 19 kinderporno ontdekt

Van onze correspondent

HULST — De rijkspolitie is via een inval in een sekshop in Hulst op het spoor gekomen van een internationaal netwerk voor kinderporno en prostitutie. Het zou gaan om een kinderbodeel in West-Duitsland en adressen in Nederland en Noorwegen, waar minderjarigen worden aangeboden voor foto's, films en prostitutiedoeleinden.

Uit dit onderzoek — waarbij ook Interpol is betrokken — blijkt tevens, dat een aantal sekshops in Zeeland/Vlaanderen kinderporno vertoont of verkoopt. In dat kader wordt melding gemaakt van vier films en diverse boekjes. In de Hulster sekshop was een videoband met kinderporno voorradig, die door het bedrijf en een han-

delsmaatschappij in de verkoop is gebracht.

De affaire kwam vrijdag 4 januari aan het licht toen de rijkspolitie van de groep Hulst na een tip de seksboek van R. K. en zijn medewerker en familielid L. K. doorzocht. Het tweetal bleek een bemiddelende rol te spelen bij het ontwikkelen en afdrucken van een filmrolletje van de 40-jarige Belg R. J. W. B., dat zestien pornografische afbeeldingen van Belgische meisjes tussen de acht en twaalf jaar bevatte. Toen de man de foto's dezelde dag kwam ophalen, werd hij, met nog eens 27 opnamen op zak, gearresteerd. B., die door het organiseren van modeshows van kinderkleding in contact kwam met zijn jonge mo-

dellen, bleek in totaal elf meisjes uitsluitend voor privé-doeleinden te hebben gefotografeerd en niet voor de handel.

Toen de Belgische rijkswacht op verzoek van justitie in Nederland de woning van de man doorzocht, trof zij een uitgebreide correspondentie over kinderporno en prostitutie aan. Zo hadden enkele Nederlanders gereageerd op een advertentie in een pornoblad, waarin B. modellen vroeg. Uit de brieven bleek ook, dat er via Noorwegen en de Bondsrepubliek meisjes beschikbaar konden worden gesteld. In dat laatste land zou zelfs sprake zijn van een kinderbodeel, waar op het gebied van porno en prostitutie 'van alles mogelijk moest zijn'. Interpol trok het materiaal na.

Invalen op tal van plaatsen verwacht Justitie boekt succes in strijd kinderporno

door Bert Voorthuis

Den Haag, maandag

Het ministerie van Justitie beschikt over aanwijzingen dat er in ons land een levendige handel bestaat in kinderporno.

In de komende weken worden in ons land op tal van plaatsen invalen verwacht om de productie van en de handel in kinderporno stop te zetten. Ook in enkele andere Westeuropese landen worden politie-acties verwacht.

De verhoogde opsporingsactiviteiten van Justitie en politie tegen de kinderporno lijken daarmee succesvol te verlopen.

In het Zeewuise Hulst heeft de politie begin deze maand drie mannen gearresteerd die in het bezit bleken te zijn van foto's en porno-films van minderjarigen. Bij dit onderzoek zijn foto's gevonden van kinderen uit België, variërend in leeftijd van acht tot twaalf jaar.

De Rijkspolitie in Zeeland was getipt over de handel in kinderporno. Een sekshop in Hulst diende als dekmantel voor de productie en distributie van kinderpornografie uit België.

De eigenaar van de shop, R.K. en zijn medewerker L.R. bekenden tegenover de politie te werken voor de Belg R.B. uit Antwerpen. De man had dagelijks contact met kinderen voor mode-shows. Door ze cadeau's in het vooruitzicht te stellen, lokte hij de kinderen naar genoemde modeshows, waar dan pornofotografie plaatsvond.

Correspondentie

Op verzoek van de Nederlandse politie werd onlangs door de Rijkswacht bij de Belg een huiszoeking gedaan en daarbij trof men behalve tal van foto's ook correspondentie aan afkomstig van personen uit Nederland, West-Duitsland, Noorwegen en Denemarken en die handelde over het vervaardigen van kinderporno.

Via Interpol zal een onderzoek tegen de personen in genoemde landen worden ingesteld. De politie heeft speciaal belangstelling voor een kinderbodeel in de Bondsre-

publiek waarover in de brieven wordt gesproken en waar porno-films worden vervaardigd.

In Eindhoven is proces-verbaal opgemaakt tegen de eigenaars van enkele boeken- en tijdschriftenhandels. Ook zij bleken in het bezit van pornolectuur te zijn waarbij minderjarige kinderen waren betrokken. De politie doorzocht enkele winkels en trof behalve foto's en boekjes ook 17 porno-videobanden aan.

Rel 21

Nazi-propaganda in homo-pornobladen

AMSTERDAM - De redactie van het tijdschrift *Prothese* heeft het openbaar ministerie in Amsterdam verzocht een onderzoek in te stellen naar twee homopornobladen, waarin homoseksualiteit in verband wordt gebracht met nazisme, racisme en discriminatie van bepaalde bevolkingsgroepen.

Het gaat om de bladen 'Marcel' en 'Ami', uitgegeven door De Vaar in Dordrecht. De redactie van *Prothese*, een blad voor politiek en seksualiteit, heeft twee jaargangen van

deze bladen bekeken en is tot de conclusie gekomen dat bijna alle verhalen zich afspelen in de tweede wereldoorlog in door de Duitsers bezette landen en in Duitsland zelf, in dictatoriaal geregeerde landen of in Zuid-Afrika.

De voor de verhalen gebruikte

groepen, die de slachtofferrol opgelegd krijgen, zijn volgens *Prothese* voornamelijk Joden, negers, verslaveden en in enkele gevallen politieke tegenstanders, zoals socialisten.

De redacteurs van *Prothese* wijzen erop, dat de minderheden zich in die verhalen schu-

meel onderwerpen aan de machthebbers als gevolg van de 'onverstaanbare aantrekkingskrachten' van symbolen als nazi-uniformen, hakenkruisen of van zogenaamde kenmerken van het germanische ras.

De redacteurs noemen de inhoud van 'Marcel' en 'Ami' beduidend af te wijken van de inhoud van de bladen die misbruikt minderheidsgroepen en homoseksuelen. Het centrum voor informatie en documentatie Israël (CIDI) en de Joodse groepering Sjajhomo hebben tegenover *Prothese* verklaard geschokt te zijn, aldus de redactie van het blad.

De onfrisse wereld van Marcel en Ami

VN 26

De redacteurs van *Prothese*, een landelijk verspreid tijdschrift voor homoseksuelen, hebben het openbaar ministerie van W.G.C. Mijnsaan, die geprosecuteerd is in het discriminatiestrafrecht, deze week gevraagd een onderzoek in te stellen naar de door uitgeverij De Vaar BV in Dordrecht uitgegeven homo-pornobladen *Marcel* en *Ami*.

De samenstellers van *Prothese* wenden zich tot justitie omdat ze van mening zijn dat de verhalen die regelmatig in genoemde bladen verschijnen uitgelegd kunnen worden als 'bedreiging' of het 'aanstellen van had tegen bepaalde minderheidsgroepen'.

'Wij wijzen met name op het systematisch karakter waarmee homoseksualiteit in verband wordt gebracht met nazistische symboliek en met personen als vertegenwoordigers van het nazisme of andere dictatoriale ideologieën. De gebruikte groepen die de slachtofferrol opgelegd krijgen zijn stelselmatig Joden, negers, verslaveden en in enkele gevallen politieke tegenstanders,' aldus *Prothese* in de brief aan de officier van justitie.

De redacteurs van het tijdschrift, die menen als homoseksuelen 'belang' in deze zaak te hebben, analyseren enkele jaargangen van *Marcel* en *Ami*. Zo ontdekken ze dat bijna alle verhalen zich afspelen gedurende de Tweede Wereldoorlog in Duitsland, in door Duitsland bezette landen, in dictatoriaal geregeerde landen of in Zuid-Afrika.

'Kenmerkend voor de opbouw van de verhalen is dat zij die ondertrouwen worden, in de meeste gevallen door nazi's, zich seksueel onderwerpen aan de machthebbers als gevolg van de onverstanebare aantrekkingskracht van symbolen als nazi-uniformen, raketkruisen, hakenkruisen of van zogenaamde kenmerken van het "germaanse ras".'

Volgens de briefschrijvers brengen *Marcel* en *Ami* de homoseksualiteit systematisch in verband met nazisme, racisme en discriminatie van bepaalde bevolkingsgroepen. 'Wij achten de inhoud van de bladen bedriegend voor de in die verhalen misbruikte minder-

heidsgroepen en voor homoseksuelen.' De brief aan mr. Mijnsaan is vergezeld gegaan van één nummer van de eerste jaargangen 1983 en 1984 van het blad *Marcel*.

De redactie van *Prothese* hoopt dat de officiële aanpak gebieden juistheid van onze overtuiging niet alleen overgaat tot vervolging van de directie van de uitgeverij in Dordrecht maar ook stapel ondernemen tegen Wim Heeringa, de schrijver van de verhalen. Heeringa wil al geruime tijd zowel *Marcel* als *Ami* met erotisch bedoeld proza.

Prothese verwacht dat het verzoek tot het instellen van een onderzoek steun krijgt van andere belangengroeperingen. Het materiaal, waarop de redacteurs zich baseerden, wordt deze week ter beschikking gesteld van onder andere de Anne Frank Stichting, het Centrum voor Informatie en Documentatie Israël (CIDI) en Sjajhomo, een groepering van joodse homoseksuelen.

De Anne Frank Stichting heeft nooit klachten over de homo-pornobladen van uitgeverij De Vaar BV ontvangen. 'Het is een zeer schadelijke wereld waar we weinig van weten,' zegt Jaap Tanja. 'We zijn vaak op de hoogte van het bestaan van zo soort bladen. Over pornografie, waarin nazi's en joden een rol spelen, krijgen we een enkele keer klachten. In die gevallen vragen we de mensen om expliciet daar tegen te ondernemen. Ik herinner me een zaak in Zwolle, waar het plaatselijk anti-nazistische comité met succes is opgetreden tegen zo'n nachtclub. Lisa, de vrouw van de SS... of zo iets. De juiste titel is me ontgaan.'

Ook Sjajhomo moet 'de zaak nog onderzoeken'. Voorzitter Vince Davids krijgt deze week het materiaal van *Prothese*. Hij kent de bladen in kwestie niet. 'Mitsdien willen we samen met de Anne Frank Stichting, het CIDI en de Stuba (Stichting tegen de verspreiding van de anti-Marcel en *Ami* te hebben gehoord. 'Niemand van ons koopt die bladen.'

'*Prothese* heeft een gevraagd mee te doen met hun aanklacht,' zegt Ruth

nend. Hij meende dat hij intussen circa honderd Weense knapen had leeggeopt. Geen jongen had hem zoveel voldoening geschenken als Raphael. De gedachte dat hij ontucht bedreef met een halfjood verhoogde zijn opwindning.

Hij kende de opvattingen der rabbi's die de homoseksualiteit veroordeelden, maar desondanks niet konden verhinderen dat sommige joodse jongemannen zich hartstoechtelijk aan homoseksuelen over-

boden te doen rookdeuren met het bloed van de vijand.

De soldaat was langer dan Raphael, die zich moest rekken om zijn lippen te kussen. De handen van de soldaat drukten op Raphaels schouders en drukten hem naar beneden, op knieën, die bevuld werden door het zand van de Burgarten. Andere volken waren slaven, ook in de liefde. Raphael omvatte in een opwelling van lust de laarzen van de soldaat. Zijn onderwerping bevredigde hem. Hij kuste en likte het dreigende zwarte leer. Zijn handen gleden langs de bovenbenen omhoog. Bijna snikkend van emotie

stroomde in de ieverglikkende keel van Hoffmannthal? De textiethandelaar voelde opgewonden aan zijn stijve pik. Hij had zijn deze halfjood te schenden. En daarmee zijn religie te verkrachten.

Zijn handen gleden over Raphaels billen. Zijn tong zakte de bilspleet in. Dan stootte hij zijn hete lid diep tussen de weke kuiltjes. Hij gleed binnen in een warme, geheimzinnige diepte. De elastische billen ontkenden zijn pik wat een enorm lustgevoel veroorzaakte. Brullend kwam hij klaar.

Clasla uit Weense Rhapsodie, Marcel, nummer 11, 1984

Abram-Rosenthal van het Cidi: 'Maar we kennen die twee bladen niet. Het is niet uitgesloten dat we op grond van materiaal dat ons zal worden toegestuurd besluiten mee te doen, de brief te ondersteunen of bij eventuele process een getuigenverklaring af te voordragen.'

Directeur H.J.A. Tijssen van uitgeverij De Vaar zegt de 'politieplagie opwinding' over *Marcel* en *Ami* niet te begrijpen. 'We geven vrije bladen uit, waarvan twee voor homo's. Die bestaan al vijfentwintig jaar en al die tijd al voor vijftig procent gevuld door dezelfde schrijver. We hebben nog nooit klachten gehad.'

Tijssen bekent al enige jaren geleden het lezen van de verhalen in *Marcel* en *Ami* te hebben opgegeven. 'Zou ik al niet, we geven vrolijk bij voorbij. Er gaat hier nogal wat tekst doorheen. Ik

vaag begrip voor het feit dat ik die stukken van Wim Heeringa die in de afgelopen jaren zo'n tweeduizend verhalen voor ons moet hebben gemaakt, niet heb gelezen. Als iemand al vijftien jaar bij mij in dienst is, kijk ik 's morgens ook niet meer op de klok om te zien of hij wel op tijd begint.'

Naar aankleding van enkele telefoongesprekken met *Prothese*-redacteur Paul van Weel, bevestigd Tijssen alomteverstaan de verhalen van Heeringa aan een nader onderzoek te onderwerpen.

'Afgelopen maand heb ik twee jaargangen van *Ami* en *Marcel* doorgevoerd. Dat heeft, moet ik zeggen, mijn wereldbeeld niet opgevoerd. Het was niet allemaal even fris wat daar stond, maar om te zeggen dat het fascistoïde teksten zijn... daar ben ik het niet mee eens.

'Verspreiden gaan in het algemeen over de onbedrukker in de onderdrukke. Ik geef toe dat er de laatste tijd meer nazi-verhalen in onze homoseksuele tijdschriften verschenen, maar ik geloof niet dat we daarmee bepaalde bevolkingsgroepen tegen de schenen geschipt hebben, dat willen we ook niet. In die nazi-verhalen gaat het toch voornamelijk over het krakende leer van laarzen en de geur van een kopieriem.'

Toch heeft Tijssen in de recente erotische fantasie van free-lance medewerker Wim Heeringa aanleiding gezien het contract met deze opwindende met 'soms bedriegende' zogenaamde bedriegende te beëindigen. Dat gebeurde afgelopen woensdag.

De uitgeverij-directeur erkent dat de beslissing ietwat te maken heeft met de brief aan de officier van justitie.

'[B]ij het lezen van zijn verhalen, kwam ik afgelopen maandag denken tegen die mij bekend voorkwamen. Heeringa plagerde andere schrijvers, en dat kan je als uitgever natuurlijk niet hebben. Ik denk, dat hij een heel geringe bevestiging is, er vanzelf minder nazi-verhalen in *Marcel* en *Ami* zullen verschijnen.'

JSL

vrolijk ontbijt

De gemiddelde Amerikaan gaat een vrolijk ontbijt tegemoet, nu het saaië marktkranten in geïllustreerd met de portretten van vermist kinderen. In Los Angeles staan deze week Doris Paige Yearbrough (13) en Monica Judith Bonilla (7) op het menu. Gehoopt wordt dat de consument bij de corn-flakes een heldere gedachte krijgt en de verblijfsplaats van de kids aan de autoriteiten kan melden. Doris is inmiddels terecht. Ze was sinds eind november bij vrienden in huis, tot ze op de nazi het pak melk met haar portret zag verschijnen.

Minister zou team moeten vormen tegen kinderporno

Van onze verslaggever

AMSTERDAM - De Nederlandse afdeling van Defence for Children vindt dat er een team van zes politiemensen moet komen, steund door wetenschappelijk onderzoekers, om uit te zoeken hoe het staat met de productie en verspreiding van kinderporno in Nederland. Defence for Children heeft dat vooreerst voorgelegd aan minister Korthals Athes van Justitie.

Volgens de organisatie is een nauwkeurig onderzoek hard nodig, omdat tot nu toe wordt afgestaan op geruchten. Op die manier kan nauwelijks worden opgetreden tegen deze vorm van kinderexploitatie, aldus Defence for Children. Door onderzoek moet duidelijk worden wat de werkelijke omvang van kinderporno is en wat de rol van Nederland is in productie en distributie.

Antwerpse zuses misbruikt voor kinderporno

Een te goeder naam en faam bekend staand Belgisch zakenman blijkt jarenlang foto's te hebben gemaakt van kleine blote meisjes. Toen de foto's een pornografisch karakter kregen, liep hij in Nederland tegen de lamp. *Pan 6-2*

„Vlak voor de kerstdagen vroeg hij of hij de meisjes mee mocht nemen naar de zee, naar Knokke. In plaats daarvan is hij naar zijn huis in Stekene gereden, om daar foto's te maken. Hij is toen ook handmatig geworden. De volgende dag bracht hij het filmpje naar Nederland om het te laten ontwikkelen. Toen hij de foto's wilde ophalen, is hij meteen gearresteerd." Aan het woord zijn de ouders van twee Antwerpse zussen die misbruikt zijn voor het maken van pornofilms. Hun huisviand William B., een 40-jarige zakenman, maakte misbruik van het vertrouwen dat de familie in hem stelde. In totaal zijn elf jonge meisjes het slachtoffer geworden van de praktijken van William B.

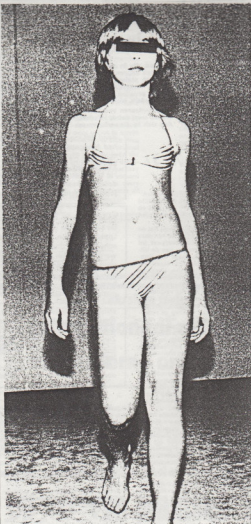
De rijkspolitie in Zeeland maakte, na een tip, een eind aan de hobby van William B. Toen de man zijn foto's wilde ophalen bij sexshop Madame de Kinnick in het Zeetwuste Hulst werd hij gearresteerd. Er volgden huiszoeken bij de eigenaar van de shop, Ruud Koppels, in de shop, bij de Belg thuis en in de stand van William B. op de Trade Mart in Brussel.

In de shop werd een Lolita-videofilm in beslag genomen; de buit in België was interessanter. Er werd correspondentie aangevraagd met diverse duistere adressen in Nederland, Duitsland, Noorwegen en Denemarken.

William B. had in het sexshop Chick advertenties geplaatst voor jonge meisjesmodellen. Daar kwamen internationale reacties op, onder andere uit Duitsland. Er zou zich daar een bordje bevinden waar alles mogelijk is, ook op het gebied van kinderprostitutie. Waar dat bordje precies is, weet overigens nog niemand.

In de etalage van de sexshop in Hulst meldt een bord dat men daar foto's kan laten ontwikkelen en afdrucken. Wij nemen geen foto's of films ter ontwikkeling aan met daarop bevindende volledige onder de wet KINDERPORNO, staat er. De broers Loek (38) en Ruud Koppels (35), die de zaak drijven, vertellen dat ze alleen bemiddelen bij foto's. Zij brengen de filmrollen naar de Hema, die voor ontwikkelen en afdrucken zorgt. „We verdienen er haast niets aan, het is meer bedoeld als service voor de klanten," zegt Ruud. Vooral Belgen maken er gebruik van. Het gaat meestal om naaktfoto's van volwassenes.

William B. kwam al een paar jaar in de shop. Hij noemde zich daar Verbrugge. „Hij bracht vaak een rolletje met modelfoto's en daar zaten dan een paar opnamen bij van blote meisjes, zo tussen 12 en 14 jaar. De laatste keer schijnen er echter pornofilms bij gezeten te hebben. Wij hebben de foto's niet teruggekregen. Ik was al eens gaan vragen waar ze zolang bleven. Toen ik nog een

Voor de modeshows, vooral van badkleding, maakte William B. gebruik van jonge meisjes. De meesten van hen moesten daarnaast naakt poseren.

keer kwam om ernaar te informeren, werd ik meteen opgepakt. We hebben niet eens de kans gekregen om een tip door te geven aan de politie. Dat hadden we anders zeker gedaan. Iedereen kijkt ons er nu op aan dat we iets met kinderporno te maken hebben. We hebben de foto's niet eens gezien. Het schijnt wel bar en boos te zijn geweest," aldus de gebroeders Koppels.

In België reageren de mensen die William B. kennen verbijst op de berichten over hem. De man stond zeer goed bekend. Hij importeerde sportkleding. Zoals iedereen die op importgebied in België iets voorstelt, had hij een stand op de Trade Mart in Brussel. Om zijn spullen aan de man en vrouw te brengen, organiseerde hij modeshows. Af en toe liet hij daar ook kinderen, jonge meisjes, in meelopen. De meisjes werden rijkelijk beloond met cadeautjes. Achteraf blijkt dat hij op deze manier elf kinderen heeft kunnen gebruiken om naaktfoto's van hen te maken. Aanvankelijk is dat nog min of meer netjes gedaan, maar met de Antwerpse zussen ging hij zwaar over de schreef. Van hen maakte hij pure pornofilms; behalve de meisjes stonden er op de foto's geen andere personen, alleen honden.

De modeshows van William B. hadden in België een goede naam.

De bekende televisiepresentator Nand Baert werkte er ook aan mee. Op de foto staat hij naast William B. tijdens het presenteren van een show. Niemand vermeldde dat William B. iets met porno foto's te maken had.

hoeft aan, het is zo al erg genoeg." Ze hebben inmiddels een schadeclaim ingediend, voor geestelijke schade die aan de kinderen is toegebracht.

De familie B. is niet te bereiken. Meestal zit vast, mevrouw is onvindbaar. Hun kapitaal huis in Stekene staat sinds enkele dagen te koop. Het echtpaar heeft geen kinderen. Het overbrengen van de verdachte naar België is een beetje merkwaardig gegaan. Nadat de Nederlandse politie hem had aangehouden, is hij zegenamds vrijgelaten en meteen aan de grens opgepakt door de Rijkswacht.

De politiewoordvoerder uit Middelburg: „Er is niets bewust geregeld, maar er is wel enig overleg geweest met de Rijkswacht." Voorzover bekend gebruikte William B. de foto's voor zijn eigen plezier, er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat hij ze verhandelde. De ouders zijn er echter niet grust op: „Wij weten dat ze toch nog ergens in een of ander blad op. We hebben de politie gevraagd de negatieven te vernietigen."

Hendrik Jan Kortenk

In het pornoblad Chick plaatste William B. een advertentie om aan jonge meisjes te komen. Het leverde hem internationale contacten op. De afkortingen staan voor: Diskretie verzekerd. Kan ontvangen en verplaatsen.

Grondwet verbiedt discriminatie op grond van homofilie

Als een minnert van der Hoeven in het NRC Handelsblad van 27 december 1984 schrijft dat hij persoonlijk tegen discriminatie op grond van homofilie is, dan neem ik dat voor kennisgeving aan. Als een Mr. van der Hoeven met het volle gewicht van voormalig lid van de Raad van State

Door drs. P. Koenders

Onderzoeker Interfacultaire werkgroep homoseksualiteit Rijksuniversiteit Utrecht

echter uitspreekt dat de vrijheid van onderwijs door de wetgever niet inspanning mag worden, en daarmee het CDA-standpunt inzake de Wet Gelijke Behandeling verdedigt, dan is dat kwalijk, om dat hij zich daarbij op onjuiste informatie baseert.

Ik mag aannemen dat een oudstaatsraad de discussies in de Tweede Kamer gevoeld heeft en dat hij daarom zou moeten weten dat de grondwet wel degelijk discriminatie op grond van homofilie verbiedt.

Van der Hoeven over artikel 1.1 van de grondwet: "Niemand kan nagaan heeft alleen de Raad van State over discriminatie wegens homofilie terloops een vraag gesteld, waarop door het kabinet even terloops is geantwoord. Maar daarbij was het onderwijsar-

tikel niet in het geding."

Het antwoord van de regering hield in: "discriminatie van homofiliën op grond van afkomst was opzichzamer onder het bereik van de eerste zin van het artikel, en wordt daardoor verboden." Gedoachte van artikel 1.1 van de grondwet: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levenswijze, politieke gezindheid, ras of geslacht is niet toegestaan."

Niet ver genoeg

De meeste Tweede Kamerfracties vonden dat dit artikel niet ver genoeg ging. Waarom wel allerlei vormen van discriminatie opnoemen aan wanneer geen levenswijze, levenswijze, politieke gezindheid, ras of geslacht is niet toegestaan, werd door de regering algeen, omdat de "extra kracht van de tweede zin verloren zou gaan wanneer geen levenswijze meer met name zouden worden aangegeven."

Ten de VVD-fractie vroeg waarom de wetgever wel politieke gezindheid in de opstelling opgenomen was, schermde de regering met "relevantie en uitvoerbaarheid van de genoemde discriminatiekenmerken" en (dat) "berust op een taxering van onder-

weren de bestuurlijke en politieke situatie in ons land (...) De norm om niet naar politieke gezindheid te discrimineren staat in de belangrijkste wet. Homoseksualiteit kennelijk niet, want nog in 1983 vraagt de regering tijd om aan het verschijnen van homoseksualiteit te moeten wennen."

Big de behandeling van artikel 1.1 van de grondwet in de Tweede Kamer gaf minister De Graaf Fortman uiteindelijk toch even overtuigd te zijn dat de tweede zin van het voorgestelde grondwetsartikel ruimer gemaakt moest worden en op grond hiervan nam hij het amendement Bakker over.

"Dit hield dus dat aan de opstelling werd toegevoegd: "of op welke grond dan ook." Impliciet bedoelde dit dat volgens beide delen van artikel 1.1 discriminatie op grond van homoseksualiteit niet meer is toegestaan.

Tergedrukt om de bijdrage van oudstaatsraad Van der Hoeven, geef ik hem gelijk, dat in de discussie het onderwerp artikel 23 van de grondwet niet in het geding was. Dat gebeurde pas na de presentatie van het Voorontwerp van een Wet Gelijke Behandeling, onder de Evangelische Omroep een grote actie op zow toe werd de leus: "Christenen discrimineren niet. Maar als de grondwet zijn versheid, wat kan de rechtsvaardigheid doen." De beoogde bescherming gold overigens niet alleen

het onderwijs, maar allerlei particuliere organisaties waren als ziekenhuizen en bejaardentehuizen.

Ten is dat zowel homoseksualiteit als onderwerf van de grondwettelijke bescherming hebben en dat de Nederlandse grondwet geen hiërarchie in de onderscheiden artikelen kent. Toch is het niet zonder reden dat de grondwet juist begint met het anti-discriminatieartikel 1.1. (Voor christenen is misschien een vergelijking te maken met de tien geboden. Het niet echt-bij de moeder en de vader is niet zwaarder aan te rekenen dan het doden van iemand al wordt het eerder genoemd. Toch heeft het eerste gebod een speciale lading en wordt het als het belangrijkste gezien.)

Gevaaren

Het is Van der Hoeven ook kwalijk te nemen dat hij aan de ene zijde het probleem futiliteitsdekt door te spreken over "bescherming van een minderheid van homofiliën" en aan de andere kant steeds maar weer hamert op "het gezag van een uitsluitend loekend grondrecht." De optiek die hij maakt dat hij tegen discriminatie is, doet hier niets aan. Mijn beste vrienden zijn ook zwart, zigeuner, moslim maar in het gat er om dat zijn gelijk behandeling geen zaak is van

persoonlijke opvattingen of gevoelens, maar een recht is, verankerd in de grondwet.

Een eventuele wet die discriminatie op grond van homoseksualiteit verbodt, biedt reeds voldoende keuze. Immers, het aanpakken van homofilie is niet om te discrimineren, geeft impuls aan onder welke omstandigheden de onbegrijpelijkheid wordt worden, of te selecteren op de overheid er niet tegen te optreden.

Met argwaan zal de homofiele lezer de onbegrijpelijkheid van de Wet Gelijke Behandeling moeten volgen. Indien daarin voor behalve de groepen burgers en christenen (dramatisch uitsluitend, achterduikt) in opgenomen wordt, zal men zich daar bij tegen moeten verzetten. Nu al het homofiele nachtelijke leven dat voor de handhaving van een bepaalde coalitie van kerkhielden bedreven zal worden (alleen de Anabaptisten en wat andere onderzaken) zoals dat ook wel bedreven werd met de onderwerf van het vroege christendom. Het is niet alleen om de CDA-resolutie over homoseksualiteit, maar ook om die stonke onderwijst, dat ik Van der Hoeven adviseer om niet te veel te zeggen, zijn laatste acht woorden. Maar net als bij hem is het mijn persoonlijke mening en hier verder niet relevant. De geschiedenis van de voorkeur aan openbaar onderwijs."

Homofiele sollicitatie: Art. 1 niet te vaak toe te passen

Recentelijk heeft een meerderheid van de CDA-partij ingestemd met plannen bij het onder omstandigheden het weren van homofiele sollicitanten uit functies bij bijvoorbeeld het onderwijs toe te staan. In diverse reacties die op dit standpunt zijn verschenen, duikt steeds weer art. 1 Gw op, dat de grondwetsteekbepaling. Dit grondwettelijke verbodt ongelijke behandeling wegens godsdienst, levenswijze

DISCUSSIE

Door mr. A. J. H. W. M. Versteeg

Junior wetenschappelijk medewerker Katholieke Universiteit

tuizing, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook. Opmerkelijk is dat geldt voor zowel de reactie van Mr. J. van der Hoeven als voor die van drs. P. Koenders in deze krant op respectievelijk 27.12.1984 en 12.1.1985, is dat gewaagde wordt dat art. 1 Gw overtreft en dat de verhouding tussen een instelling van bijzonder onderwijs en een homofiele sollicitant.

De vraag is of met die suggestie de juridische werkelijkheid geen geweld wordt aangedaan en of dat standpunt niet eigenaardig behoeft, daarheen dan nog dat als een dergelijke wet tot stand zou komen er, althans naar de mening van de wetgever, geen sprake is van strijd met art. 1 Gw. Los van een dergelijke wet kan echter nu al gevraagd worden of een homofiele sollicitant van een sollicitatie door een bijzondere onderwijsinstelling om redenen van homofiele of homofiele heup kan passen. En ook in dat verband is de vraag of er dan met succes een beroep zou kunnen wor-

den gedaan op art. 1 Gw. Naar mijn mening zal er slechts onder omstandigheden sprake kunnen zijn van een onverkorte werking van art. 1 Gw in de verhouding waarom het hier gaat. In alle andere gevallen zal gezocht moeten worden naar een meer privaatrechtelijke mogelijkheid, een juridisch onbegrijpelijk, ongelijke behandeling van bepaalde sollicitanten aan te pakken. Ik kom tot dat standpunt op grond van het navolgende.

Om duidelijk te maken waarom om slechts onder omstandigheden sprake zal kunnen zijn van onverkorte werking van art. 1 Gw in de verhouding tussen een homofiele sollicitant en een homofiele sollicitant, moet worden ingegaan op het werkingsgebied van de grondwettelijke rechtsbescherming van de grondrechten de betekenis burgers te beschermen tegen hun overheid: deze grondrechten creëren een gebied dat vrij was en diende te blijven van overheidsinval. De betekenis kwam ook uitdrukking in de juridische kwalificatie van de grondrechten als onthoudingsverplichtingen voor de overheid. Nadien zijn aan deze grondrechten de rechten toegevoegd, die voor de overheid een verplichting tot actief optreden inhouden, de zog. sociale grondrechten.

Beide groepen van grondrechten hadden gemeen dat zij enkel betekenis bezaten in de verhouding burger-overheid. Wanneer de rechten toegevoegd, die is geopperd dat grondrechten ook in door privaatrechtelijke verhoudingen zouden kunnen werken, "maakt men van de grondrechten" of derdenwerking van grondrechten.

Bij de grondwetsherziening 1981 is door de grondwetgever aanvaard dat grondrechten kunnen werken in horizontale ver-

houdingen, nader bepaald als verhoudingen tussen burgers onderling. De nadruk behoort te liggen op "kunnen" omdat horizontale werking niet imperatief is voorgeschreven. Duidelijk blijkt dat uit de parlementaire geschiedenis waar de regeringscommissaris Simons verklaart, dat "met deze grondwetsherziening wordt beoogd een aantal bepalingen vast te stellen en waarbij wordt erkend dat zij in beginsel horizontale werking kunnen hebben".

In een concrete situatie, zou het geformuleerd kunnen worden, moet worden uitge-makt allereerst of een grondrecht horizontale werking heeft en zo ja, in welke mate dan. Immers eveneens staat a priori vast dat een grondrecht in verschillende horizontale verhoudingen een dergelijke werking zal hebben. Het is de rechter in de meerderheid der gevallen deze vragen zal hebben te beantwoorden.

De regering die als eerste deze gedachten opperde, presenteerde daarbij een overzicht van vormen van horizontale werking en zgn. "glijdende schaal" die de regering in zijn opvoering echter noch normatief noch limitatief noemde. Deze schaal kent de volgende fasen:

1. het grondrecht bevat een opdracht aan de wetgever of adempunt van horizontale werking rechtelijk belang ook in horizontale verhoudingen te realiseren;
2. het grondrecht richt zich tot de rechter en drukt een waarde uit waarvan de rechter de invloed ondergaat bij zijn invulling van de privaatrechtelijke regels of begrippen;
3. het grondrecht drukt een rechtsbelang uit dat de rechter bij zijn afweging van belangende mede in aanmerking moet nemen;

4. het grondrecht drukt een recht uit op grond waarvan de rechter slechts op zwaarte gende gronden mag afwijken;
5. het grondrecht drukt een recht uit op grond waarvan de rechter slechts mag afwijken als de afwijking door het grondrecht zelf wordt toegestaan.

Uit het voorstaande vloekt voort dat pas in fase 3 van de glijdende schaal sprake is van een volledige werking van het grondrecht in horizontale verhoudingen.

De suggestie als nu art. 1 Gw ook in verhoudingen tussen burgers onderling onder alle omstandigheden onverkort werken doet naar mijn mening dat ook geen recht, aan de juridische werkelijkheid, waarin met name de rechter tot op heden slechts sporadisch horizontale werking aanvaardt en dan een grondrecht opvat als een belang dat naast andere belangen dient te worden afgewogen, noch aan het gezag van de rechter te onderwerf. De tweede beeld van horizontale werking dat uit de parlementaire geschiedenis naar voren komt.

De verband met het CDA standpunt is een en ander van belang omdat instellingen van bijzonder onderwijs ook waar het de werking van grondrechten betreft, niet onder het begrip "overheid" vallen. In dit opzicht staat zij op één lijn met burgers.

Geen grondrecht kan anders dan alvorens gediscussieerd kan worden over de vraag of het werken van een homofiele sollicitant door een instelling van bijzonder onderwijs discriminatie in de zin van art. 1 Gw oplevert, eerst gevraagd moet worden of art. 1 Gw in de verhouding tussen de werker en zo ja, in welke mate dan.

Aan het begin van deze beschouwing stelde ik dat slechts onder omstandigheden een onverkorte werking van art. 1 Gw in de verhoudingen waarom het

hier gaat, aanvaard zou kunnen worden. Dat zal zich kunnen voordoen indien het gaat om van bijzonder onderwijs in een bepaald gebied een monopoliepositie inneemt en, voor wat betreft de onderwijsvoorziening, daardoor een algemeen belang behartigt. Die benadering spreekt ook uit een arrest van de Hoge Raad in een specifiek vergelijkbare situatie.

In het arrest ging het om de vraag of een instelling van bijzonder onderwijs en niet name de weigeren overeenkomstig de wens van hun ouders het in het beoostste opgenomen godsdienstonderwijs te volgen, nu de ouders van mening waren dat het openbaar onderwijs niet gepast was weerd in overeenstemming met de regels zoals die in de Rooms-Katholieke Kerk door de Hoge Raad overwegend diensnagende.

"Dat ook bij een radicale omschrijving van het godsdienstonderwijs, waarvan volgens het onderdeed sprake zou zijn, de Stichting (die de school in stand hield, AVI) niet verplicht was om de wijziging weigerde niet langer de godsdienstlessen te volgen, tot de school te blijven toelaten, tot de gemeente ook een openbaar school in stand werd gehouden".

Die toezegging, "nu in de gemeente ook een openbare school in stand werd gehouden" wordt de indruk dat het oordeel van de Hoge Raad anders geluid zou geven. De bijzondere school bleef bestaan, maar de wijziging die enige zwaarte opleverde, die gemeente zou zijn geweest. Daaruit kan worden afgeleid dat in het geval van een monopoliepositie rechtverhoudingen anders kunnen worden geanalyseerd.

Professor Rörsch voorspelt mogelijkheden maar wil niet het laatste woord: Afspraken nodig voor niet- verplantingstechnieken

door Betty Nijtsch

DEN HAAG - Met zijn voorspelling dat een vrouw wettelijk in de toekomst voor nageslacht zal kunnen zorgen, haalde prof. A. Rörsch alle media.

Vrouwen beliden naar TNO en vrengen ongeduldig wanneer het over was. Maar Rörsch nocht TNO doet actief onderzoek op dit gebied. Hij signaleert alleen wat de biologische revolutie met name voor de voortplanting in petto kan hebben.

Dat twee eicellen zijn samen te smelten en ooit wellicht kunnen worden samengevoegd tot embryo en verder te ontwikkelen, schreef Rörsch in 1979 al in zijn boek 'Genetische manipulatie. Waarom wel? Waarom niet? Het kwam van de mensen en daar nadat de eerste experimenten met de reagerbuismethode waren geslaagd.

Het vervolg op de reagerbuis-methode zou de namaak-baas-methode kunnen zijn waarin het menselijk embryo buiten het moederlichaam volledig kan uitgroeien. 'Misschien zijn sommigen angstig voor zo'n verregaande betrouwen van het menselijke embryo', zegt prof. Rörsch. 'Maar je kunt er het voordeel van de controle over de gezondheid van de nieuwgeborene tegenover stellen.'

Hij geeft toe dat het 'biologisch onnatuurlijk' is. De mens na dat, niet als de vogel, bij de voortplanting eieren leggen en deze uitbroeden en niet af van het levend-baas-maar dat heeft toch ook zo'n angsten.

En dan zijn er nog nieuwe technieken die het op den duur mogelijk maken zodanig te sleutelen aan de genen van de mens in wording dat het kind de ziekte van de ziekte van vader of moeder niet meekrijgt. Dan hoeft niets meer te worden overwogen dan een toevallige ontmoeting van bepaalde genen-combinaties.

Lesbiennes

Rörsch is lid van de raad van bestuur van de Organisatie voor toegenomen natuurwetenschappelijke

Prof. Rörsch: 'Jets wat wij nu verwerpelijk vinden, kan over een paar decennia algemeen zijn geaccepteerd.'

foto Rob Heindriks

lijk onderzoek TNO, en buitengewoon hoogleraar in de moleculaire genetica aan de Leidse universiteit. Critici, zegt hij, doen het voorkomen alsof nieuwe ontwikkelingen aan de mensen worden opgedrongen. 'Maar soms zijn er maatschappelijke ontwikkelingen die erom vragen. Als we bijvoorbeeld een lesbische relatie algemeen accepteren, moeten we die vrouwen dan het recht ontzeggen kinderen te krijgen?'

Rörsch doet voorspellingen, maar hij is geen ethicus. Over de vraag of alles wat kan ook mag, heeft hij zijn persoonlijke ideeën. Dat wel. Neem de reagerbuis-baby. Als je die methode alleen toepast omdat hij man of vrouw iets misgaat, bij de spermavorming of de eirijping, dan is dat niets anders dan een medische correctie van een fout, zegt hij.

'Maar ik vind dat die bevruchte eicellen niet voor andere doeleinden mag gebruiken. Tijdens een discussie voor een televisieprogramma waarvan ik deelnam, werd gesproken over de mogelijkheid om een bevruchte eicel bij een totaal vreemd ouderpaar in te planten.

Daar werd vrij nonchalant op gereageerd. Een medicus zei dat dat eigenlijk niets anders was dan een hele vroege adoptie. Dat vind ik een beetje gemakkelijk gezegd. Zo'n bevruchte eicel kan gemakkelijk een handelsproduct worden.'

Kinderhandel

'Stel je voor', zegt Rörsch. 'Een echtpaar heeft voor zichzelf een bevruchte eicel en een ander, onvruchtbaar kinderloos echtpaar denkt: 'Nou, de kind ziet er mooi en leuk u'... laat ik van dat echtpaar ook maar een kind nemen'. Dan krijg je een hele andere situatie en die is niet met adoptie vergelijkbaar want dan zijn de echte ouders, meestal anoniem. Kinderhandel kennen we al, uit ontwikkelingslanden. Dit zou een nieuwe vorm van kinderhandel kunnen worden. Een aantal Amerikaanse firma's heeft geprobeerd een handel in bevruchte eicellen op te starten. Voor over ik weet is dat niet gelukt.'

Aan de klinieken voor reagerbuisbevruchtingen moeten strikte eisen worden gesteld, vindt Rörsch. Belangrijk noemt

hij de eis dat de bevruchte eicel altijd het eigendom blijft van het ouderpaar. Ook als het er afstand van doet, maar die naar zijn mening niet voor andere ouderparen worden gebruikt.

Volgens Rörsch zijn er nieuwe wettelijke regels nodig voor de menselijke voortplanting. Als de spermabank zoekt naar een muzikale donor omdat de partner muzikaal is, staat hij daar al ambivalent tegenover. 'Ik ben verbaasd dat daar naar wordt gekeken. Dat zie ik toch wel als een soort veredeling.'

Hij is tegen veredeling van het menselijk ras, maar ziet wel mogelijkheden in genetische controle op het nageslacht. 'Door minder gezonde mensen koste wat het kost, in leven te houden en deze het recht op voortplanting niet te ontzeggen, zijn we bezig de menselijke soort te verzwakken. Enig tegengas tegen deze degeneratie lijkt wel nodig.

Het is een enorme stap vooruit om dingen die we nu al door normale medische ingrepen corrigeren, genetisch te corrigeren. Lichaamlijke afwijkingen die je

kunt voorkomen, moet je voorkomen.'

Afwijkingen

Allerlei aangeboren afwijkingen, die door het individu als een zware belasting worden ervaren, worden tegenwoordig met kunstgrepen geneutraliseerd. Neem suikerziekte. Door regelmatige toediening van insuline wordt de suikerpiegel in het bloed binnen aanvaardbare grenzen gehouden. Het is genetisch correctie - als die mogelijk zou zijn - zou zeker de voorkeur genieten', vindt Rörsch. 'Zowel uit het oogpunt van medische zorg als van wege financiële consequenties van de klassieke therapie.'

Maar Rörsch vreest dat een overheid die 'haar zorg voor de volksgezondheid werkelijk serieus neemt', de ultieme consequentie trekt en slechts één genototype mens dat uiterst gezond is gebieden vermenigvuldiging toestaat. 'De extreme vorm van de stamboek-nieuw.'

In Nederland zullen de tegenstanders groot zijn, is zijn overtuiging. Maar hoe andere meer collectivistisch ingestelde culturen in de wereld reageren, weet hij nog zo niet.

Preventie

Rörsch vindt dat aangeboren afwijkingen niet op de eerste plaats genetisch moeten worden geïsoleerd. Voorkeur geeft hij aan preventie van erfelijke afwijkingen waarbij ouders worden onderzocht op eventuele risicofactoren bij de voortplanting, of aan preventie van genetische afwijkingen aan het embryo kunnen worden geconstateerd. Maar op zichzelf, zegt hij, heeft genetische correctie niet verwerpelijk te belyden. 'Als men het er in een samenleving maar over eens is welke afwijkingen voor correctie in aanmerking komen.'

'We moeten oppassen dat we niet oordelen voor mensen die over vijftien, twintig jaar een hele andere mening kunnen hebben. Hoe dachten wij jaren geleden over een spermabank, over ongewenste ouders? Jets wat wij nu verwerpelijk vinden, kan over een paar decennia algemeen zijn geaccepteerd.'

Rechter legt beslag op kind 'leenmoeder'

LONDEN (Reuter) - De rechter in Londen heeft het afgelopen weekende 'beslag gelegd' op de eerste 'betaalde baby' die vrijdag in Groot-Brittannië werd geboren.

Een 28-jarige vrouw schonk het leven aan een gezond meisje, waarvoor zij 6.500 pond (ruim 26.000 gulden) ontving. De vrouw werd bevrucht met het sperma van een onbekende man, wiens huwelijk kinderloos was gebleven. Het kind werd echtpaar betaald in totaal 14.000 pond (circa 56.000 gulden) voor hun baby; 6.500 pond voor de 'leenmoeder' en de rest voor een bemiddelingsbureau.

De leenmoeder zei tegenover een krant dat de zwangerschap de instemming had van haar man en dat zij het geld wilde gebruiken voor de inrichting van haar huis.

Weizingswerkers en parlementairen eisten onmiddellijk juridische maatregelen tegen deze 'vercommercialisering van het moederschap'. Lokale autoriteiten in de Londense wijk Barnet stapten zaterdag naar de rechter, die beval dat de pasgeborene baby voorlopig op een 'zeilige plaats' bewaard dient te worden totdat hogere juridische autoriteiten zich over deze kwestie hebben uitgesproken. De betaalde baby kan problemen opleveren omdat de Britse wet het betalen voor adoptie van kinderen verbiedt.

Overdracht Britse baby tegengehouden

LONDEN, 7 jan. In Groot-Brittannië is een juridische strijd ontstaan rond de geboorte van de eerste baby van een 'draagmoeder'. Een rechtscollege heeft bevestigd dat de baby niet aan een kinderloos echtpaar, dat van de 'draagmoeder' gebruik heeft gemaakt, mag worden overgedragen. Het kind moet volgens de uitspraak tot vrijdag in het ziekenhuis blijven waar het is geboren.

Vrijdag werd in het Victoria ziekenhuis in de Noordlonden wijk Barnet het 3,5 kilo wegend meisje geboren. De 'draagmoeder', de 28-jarige Kim Cotton die zich voor 6.500 pond (ongeveer 27.000 gulden) liet inscineren met het zaad van de man van een kinderloos echtpaar, heeft het ziekenhuis inmiddels verlaten. Daerhi nu de geboorte van de

baby verzocht Victor Lyon, directeur van de dienst maatschappelijk werk van Barnet, een rechter het kind in het ziekenhuis te laten blijven tot de status van de nieuwgeborene is bepaald. De reden van het verzoek was de rechterlijke uitspraak van de onwettigheid van het commerciële draagmoederschap.

De rechter bepaalde dat het kind tot vrijdag in het ziekenhuis moet blijven, wanneer een nieuwe rechtszitting over de zaak wordt gehouden. De Britse regering zal deze week discussiëren over een mogelijk verbod op het commerciële dragen en buren van kinderloze kinderloze echtpaar, dat in totaal ongeveer 60.000 niet-gehuwde vrouwen, is niet geïdentificeerd maar zou afkomstig zijn uit de Verenigde Staten. (AP, AFP)

Juridisch vacuum rond draagmoeders

NRC 1

Door onze redacteur
MARJANNE SPANIER

AMSTERDAM, 8 jan. — De meeste mensen hebben grote moeite met het verschijpsel draagmoeder. Ik beschouw het als een goede oplossing voor kinderloze echtparen en vind een wettelijke regeling gewensd.

Anders dan de Britse regering die naar aanleiding van een voor 100.000 gulden verkochte baby in Burnet wil optreden tegen draagmoeders, ziet mevrouw mr. A. Heida geen heil in strafbaarstelling. Mr. Heida (wetenschappelijk mede-werkster aan de juridische faculteit van de Groningse universiteit) publiceerde in november 1984 in het Weekblad voor Publiek en Notarieel Recht, WPNR, een geleidelijk verhaal over de juridische perikelen rond draagmoederschap.

"Niet kammatige donatisme", zegt mr. Heida. "Daarom werd na 1945 niet zo gereageerd als nu op het draagmoederschap. De arts die daaraan meewerkt, kon drie jaar krijgen, vond de commissie-Peet. Medici die transsexuele operaties deden, wilden men aanvankelijk ook strafbaar stellen. Nu is dit wettelijk geregeld en een speciale wet is aanvaard voor transsexualiteit".

Bijbel

De eerste draagmoeder was vermoedelijk Hagar, de slavin die voor het Oud-Testament onvruchtbare echtgenoot Abraham en Sara een kind droeg. Deze bijbelkennis maakt de overwegende religieuze bezwaren er in ons land overigens niet minder op.

Volgens mr. Heida kwam het afstaan van kinderen van ouders al voor. Het gebeurde vooral ten behoeve van familieleden. De in de publiciteit bekendgemaakte Nederlandse draagmoeders waren "als goede daad" zwanger voor hun zuster of voor een vriendin. Afgezien van mogelijke ethische en andere bezwaren zou een contract dat bij wet van waarborgd wordt voorzien, een oplossing voor die bij uitstek juridische vraagstukken vormen. Op dit moment zijn overeenkomsten over kinder- en rechtsgeldig. Je kunt een

vrouw met verplichten zich te laten bevuchten en evenmin om na de geboorte het kind af te staan.

Pleegouders kunnen aan de andere kant niet worden verplicht het op hun verzoek geboren kind op te nemen. In de praktijk kunnen zich allerlei complicaties voordoen. De meest natuurlijke is dat de draagmoeder het kind wil houden. Een niet minder natuurlijke is dat een tweeling wordt geboren en de pleegouders maar één kind wensen en accepteren. Alweer iets minder voor de hand liggend maar nooit uit te sluiten is de geboorte van een jongval of anderszins gehandicapte kind. Uit de Amerikaanse literatuur tenslotte, is een zogeheten draagkind met te klein hoofd bekend dat niet via sperma van de wensvader, maar via dat van de genetisch gestoorde echtgenoot van de draagmoeder tot stand was gekomen.

Er is veel leed als men het weet, want juridisch blijft er, in welke vorm een contract ook wordt gesloten, altijd een vacuum: het kind is van de vrouw die het baart en een getrouwd vader kan het kind niet erkennen.

Afdwingbaar contract

Mr. Heida: "Je kunt nooit een afdwingbaar contract maken". Pleegouders kunnen voor de geboorte toestemming vragen bij de Raad voor de kindbescherming om de baby direct na de geboorte als pleegkind op te nemen. Stel dat de moeder meewerkt, dan blijft het eerste jaar voor alle partijen een kwetsbare periode want binnen tien jaar is het kind door de moeder opstapbaar. Daarna pas kunnen pleegouders rechten doen gelden.

Tot op zekere hoogte gemakkelijker voor de pleegouders, noemt mr. Heida de juridische sluwheid die het ongewenst kinderloze paar kan kiezen. Zij scheiden eerst, de draagmoeder staat het kind af, de vader erkent het kind na geboorte en huilt na de erkenning opnieuw met zijn vrouw. De vraag of deze gang van zaken ethisch en psychologisch aanvaardbaar genoemd kan worden besloot de Raad voor de

ten. De Raad voor kindbescherming met dat dergelijke toestemmingsverzoeken worden geconfronteerd, zitten er dan mee. Mr. Heida, zelf zwanger van de derde: "Ik gun iedereen wel een kind. De eerste gedachten gaan uit naar kinderloze paren die dolgraag een kind willen. Voor grote gedachten zou het niet mogen. Bemiddelen met commercieel doel moet ook strafbaar zijn". Na een lichte aarseling: "Twee vrouwen gun ik ook wel een kind. Bij twee mannen ontstaat een dilemma en bij alleenstaande mannen of vrouwen eveneens".

De Zweedse regering heeft ontkend dat zij wet geeft, die donorkinderen op een bepaalde leeftijd van hun herkomst op de hoogte worden gesteld.

Krijgen we dan geen drama's van toch al met hun identiteit worstelende ouders die ook nog eens worden belast met enorme vraagtekens over hun uiteen-sprongen-kind-postitie?

Mr. Heida: "Het belang van het kind moet hoe dan ook centraal staan. Voor een kind wordt het medisch-geneeskundig gesproken steeds belangrijker om te weten uit welke familie het komt. Daarnaast is er een natuurlijke dwingende behoefte om het te weten. Als ik zelf een donorkind had, zou ik het absoluut vertellen hoe wij al deze moeite hebben gedaan omdat wij zo graag een kind wilden. Dat kind moet die boodschap wel aankunnen natuurlijk".

Enorme vlucht

"Je hebt met ontwikkeling te maken", die internationaal een enorme vlucht nemen", geeft de woordvoerder van het ministerie van WVC toe, "maar beleidsmatige overnames ook aan het Tweede Kamer overnam".

De Gezondheidsraad buigt zich sinds vorig jaar over de ethische en juridische kanten van kunstmatige donatisme, waarbij het draagmoederschap ook aan de orde komt. Uit schaarse berichten kan een "grote terughoudendheid" worden opgesloten, een standpunt dat minister Brinkman tijdens het debat over de bevruchtbehandeling van welzijn, gezondheids- en cultuur in de Tweede Kamer overnam.

In psychiatrische kringen vreest men grote aantallen bevruchten onder narcose als de draagmoeders na de geboorte van het kind eenmaal heeft gezien, wij zij het niet meer.

De vraag voor of tegen tenslotte, lijkt al niet meer van belang. Zoals professor Emile Papiernik, hoofd van de afdeling gynaecologie en verloskunde van het ziekenhuis in Clamart tegenover Le Monde (23/24 september 1984) opmerkte: "Er is geen enkel technisch probleem, het gaat om de zeden. Die veranderen".

Draagmoeders

AMSTERDAM, 12 jan. — Bij het bericht over draagmoeders in NRC Het Nieuwsblad van dinsdag 9 januari, is abusievelijk een foto van een zwangere vrouw geplaatst. In geen draagmoeder. Als illustratie diende een foto van een vrouw die een bad in zee nam.

Felle discussie laait op over surrogaat-moederschap

Engeland zit aan wieg van baby Cotton

Door onze correspondent
MARC CHAVANNES

LONDEN, 12 jan. — De religieuze en ethische bespiegelingen die Engeland traditioneel in de steek laten rond Kerstmis, hebben deze week hun schadelijke randschijn ingehaald in de openbare discussie naar aanleiding van het surrogaat-moederschap van mevrouw Kim Cotton uit Noord-Londen.

Vorig jaar juni rapporteerde een breed samengestelde commissie onder leiding van Dame Mary Warnock over alles wat samenhangt met de nieuwe mogelijkheden tot beïnvloeding van embryo's. Daarin werden regels voorgesteld om experimenten aan banden te leggen en de meerderheid van deze groep partijen, ethici, medici en gewone mensen adviseerde wetgeving tegen kinderen-opbestelling.

De reacties op het evenwichtige rapport waren betrekkelijk dun gezaaid. Het Lagerhuis maakte in het late najaar met moeite een vrijdag vrij voor bespreking van de verrekende kwesties die door Warnock's waren aangeesnd: veel parlementarissen zijn dan al afgeleid naar hun districten.

Pas Baby Cotton heeft de discussie uit het commissie-stadium gehaald. Mede dank zij de Fleet Street-praktijk om te betalen voor saggp nieuws en de wens van mevrouw Cotton haar huis eens op te knappen, kwam heel Engeland aan de wieg te zitten van een naamloos kindje dat misschien nu al onderweg is naar Amerika.

De Britse moeder Victoria Gillick, die met succes actie voert tegen het vertrekken van de pil aan jeugdigen, omringd door zeven van haar tien kinderen. (Foto Reuters)

Het zicht op de kribbe is de laatste dat bevestigd doordat een Londense rechter een complete nieuwspost over de zaak afkondigde. Gisteren hoorde hij partijen die zich betrokken in de zaak, maar zijn beslissing kondigt de rechter maandag pas aan. Dat heeft aanleiding gegeven tot het vermoeden dat de baby intussen

kan worden afgevoerd, bijvoorbeeld door de vader die de opdracht plaatste.

Surrogaat-moederschap is niet alleen in Amerika bekend. Ook in Groot-Brittannië zijn er al verschillende gevallen van geweest. Zij werden echter minder spectaculair in de boulevardpers geslingerd en leidden daarom niet tot

de Pavlov-reactie van minister Fowler van volksgezondheid: hierzeggen zal ik wetgeving indienen, vooral om de commerciële bijschijnsel uit te bannen.

In de serieuze Engelse pers zijn de afgelopen maanden meer gevallen beschreven van gattinmoederschap. Bijvoorbeeld dat van een 40-jarige vrouw uit West-Londen, die jarenlang vruchtbaarheidsbehandelingen had ondergaan en uiteindelijk in een ziekenhuis wakker werd en tot de ontdekking kwam dat de doktoren haar baarmoeder hadden verwijderd.

Het verdriet van deze vrouw werd aangevoeld door haar 35-jarige zuster die aanbod voor haar een kind te dragen en een zwangere busshy uit eitjes en zaad van de toekomstige ouders.

Nog iets ontroender was het relaas van de 25-jarige onghewilde moeder van één zoon, Mary Stewart. Zij woont in een dor mist en regen beheerst gehucht ten noorden van Aberdeen, in Schotland. Twee keer verloor zij een verlosse kind door een ongeluk. Toen zij hoorde van de onvruchtbare kinderloosheid van het echtpaar Mike en Gina Dodd, bood zij hulp aan, die maar al te graag werd aanvaard.

Mary werd op natuurlijke wijze bevrucht door de toekomstige vader, daar kwam geen dokter bij te pas, en leverde een gezonde zoon af van wie zij nog steeds houdt maar die zij nooit ziet. Zij piekert er niet over hem terug te zien: "Ik zou mijn woord nooit kunnen

breken na te hebben gezien hoe

In deze beide gevallen was geen sprake van betaling. Dat verschil geeft het Engelse Family-omroepingskennink in dat de zaak van Kim Cotton niet door de beugel kan. Na de publicatie volgde weekende waren het uitsluitend sociaal werken uit Noord-Londen die de rechter vroegen zich over het kind te ontfemen. Zij wilden overdracht aan de Amerikaanse ouders, die naar vermeld meer dan 50.000 gelden in het project hebben geïnvesteerd,

verhindert. Een gewone adoptie door volgens de regels procedurele adoptie-ouders zou beter zijn.

De inmiddels tot het Huis van Lords toegekende Mary Warnock maakte dezez dagen op gepaard wijze van de opvoeding gebruik door nog om te pleiten voor wetgeving tegen de handel in wettenschap. Tegelijkertijd keerde zij zich tegen de actie van de sociale werkers die Baby Cotton tot natijschander verklaard wilden zien.

Was het niet zo lang geleden

de onbaatzuchtige hulp bij zeldzame van een oude, ziele vrouw die voor de nodige commissie en een fikse vergoedingstort zorgde, vrijwel op dezelfde decemberdag hadden een hoopgeestries van de nieuwe rechtelijkheid een klinische overwinning voor een Londen gerechtshof.

De advocaat Gillick, moeder van tien kinderen, kreeg na een paar jaar activeren haar zin en sindsdien moegen dokters aan meyen onder de zessien geen anti-conceptieel voorschrijven zonder toestemming van de ouders. Vol-

gens veel dokters die met jeugdzwangschappen te maken hebben bevestigde deze uitspraak dat het aantal opgevoerde zwangerschappen en ondeskundige abortussen weer zal toemen. Of de verbodt tussen de betreffende meisjes en jongens en hun ouders, die 'er' niet over konden praten, nu altemin verbeterd, wordt door mevrouw Gillick niet uitgelegd.

De wet is nog van toen ouders nog wel over hun kinderen te zeggen hadden-astemende die Gillick tracht op te roepen, krijgt een wat

gemeende connotatie wanneer men hoort dat zij eerder ferveent aan voorde tegen de immigratie van niet-blanken in Engeland.

De sentimenten die zich nu verenigen zijn overigens niet alleen afkomstig uit wat in Nederland met de Centrumpartij wordt aangeduid. Het lijkt om een breder gevoel van twijfel tegen het toekomstige hijsrecht te gaan. Het kan wel allemaal, en we doen het wel allemaal, maar gaat het niet te makkelijk? Een heden-dag voorbeeld uit wat in Nederland spanningveld tussen tolerantie en religieuze.

LONDEN (UPI, AFP) - Baby Cotton heeft Engeland verlaten. Het Amerikaanse echtpaar dat een Britse vrouw betaalde om een kind ter wereld te brengen, mag de baby houden. Wel blijft het kind, een meisje, onder toezicht van de rechter staan.

De baby, die tien dagen geleden werd geboren in een Londens ziekenhuis, is vrijdag naar het echtpaar overgedragen, na een rechtsoverleg uit Noord-Londen dat de rechter vroeg het kind aan hen werd toegewezen. De rechter zei dat hij alleen was uitgegaan van de belangen van het kind en de ethische en sociale aspecten buiten beschouwing had gelaten. In

Britse rechter gunt echtpaar VS draagbaby

Tr 15

Groot-Brittannië heeft dit geval van onethische uitwisseling van een meisje aan een stroom van vooral negatieve reacties ontstent.

De moeder van de baby, de 29-jarige Kim Cotton, heeft van het Amerikaanse echtpaar een aanzienlijk bedrag betaald voor de draagmoederopvang. Bovendien kocht het Engelse bad Daily Star de rechten voor haar verslag. In dit verband heeft de vrouw Cotton geen enkele moeite te hebben het kind af te staan. Zij heeft twee kinderen uit haar

eigen huwelijk, een jongen van acht en een meisje van vier.

De advocaat van het Amerikaanse echtpaar haalde de baby vrijdag op uit het ziekenhuis. Het echtpaar, dat vijf eigen kinderen kon krijgen, had contact opgenomen met een Amerikaanse vrouw van 29 jaar voor de draagmoederopvang. Een paar openbare Britse afdelingen van dit bureau legde onder de zessien geen anti-conceptieel voorschrijven zonder toestemming van de ouders. Vol-

Het echtpaar werd door de rechter beschreven als intelligent en toegewijd. Niemand zou beter voor de baby kunnen zorgen dan de Amerikaanse echtpaar. Het echtpaar, dat vijf eigen kinderen kon krijgen, had contact opgenomen met een Amerikaanse vrouw van 29 jaar voor de draagmoederopvang. Een paar openbare Britse afdelingen van dit bureau legde onder de zessien geen anti-conceptieel voorschrijven zonder toestemming van de ouders. Vol-

Draagmoeders

NAC 22

GESJACHER met pasgeboren baby's voor adoptiedoelinden is in Nederland in 1956 speciaal in de strafwet verboden. Het staat ook buiten twiifel dat een zogeheten „draagmoedercontract" hier te lande niet rechtsgeldig is, dat wil zeggen dat de nakoming daarvan niet valt af te dwingen.

Een draagmoeder kan niet verplicht worden het kind na de bevalling af te staan, ook al was dat nog zo eend van de afspraak. De beoogde ouders kunnen niet verplicht worden het bestelde kind werkelijk op te nemen wanneer zij zich — om welke reden dan ook — op de valreep zouden bedenken.

De juridische kaarten zijn kortom slecht geschud voor het draagmoederschap, dat nu in het prille voetspoor van de Amerikaanse baby Cotton ook in Nederland sterk in de belangstelling is gekomen. Het is dan ook een methode die verdient met reserve getreden te worden, want hij vergt een precieze uitbalanceren van uiterst kwetsbare belangen.

Verboden — zoals naar aanleiding van baby Cotton in Engeland is geopperd — is echter weer het andere uiterste. Beter is het te erkennen dat vormen van draagmoederschap van alle tijden zijn, inclusief de onze.

De over de jaren is gebouwd ervaring met de adoptie nu biedt waarschijnlijk het beste aanknopingspunt voor dit gevoelige terrein tot een aanvaardbare oplossing te komen. Duidelijk is voorhands dat deze incidenteel zal zijn.

HET TEGENGAAN van commercialisering van het draagmoederschap is een eerste zorg. Deze past in de Nederlandse traditie, die ook niet de betaalde bloeddonor kent of orgaantransplantaties voor geldelijk gewin. Dat sluit bepaald het vergoeden van de kosten van een gast-zwangschappen niet uit. Bovendien valt te overwegen of een zekere gedeeltelijke beloning niet nuttig kan zijn om de beoogde afstand te onderstoppen.

Het draagmoederschap valt niet los te zien van een serie nieuwe methoden om de onvruchtbaarheid te verstaan. In vitro fertilisatie is een andere aanpak die op het ogenblik in de belangstelling staat, al dan niet in combinatie met draagmoederschap.

Deze nieuwe ontwikkelingen accentueren de noodzaak van een benning op de prioriteiten in de genesekunde, zo men wil: de grenzen van de zorg. Deskundige adviezen zijn reeds in de maak, maar het vraagstuk verdient uiteindelijk een brede blik.

Het is natuurlijk een gebied waar engelen vreezen te treden. Juist nu de bewust gewilde kinderloosheid van de één maatschappelijk geaccepteerd wordt, maakt dat voor de ander het uithijven van een zo vurig gewenst nageslacht des te schrijnender. De combinatie met de medisch-technische voortgangsdrijf is dan gauw gelegd.

Toch valt niet te ontkomen aan een afweging van schakel middelen, getuige de terughoudendheid die de Ziekenfondstraditie op het gebied van de reageer-busmethode op te nemen in het vrijen niet ontsnappen.

Dit illustreert dat telurstellingen niet verminderen zijn, zo niet naar deze kant dan toch naar een andere. Zonder daar als samenleving in te beruften dwingt dat wel tot de erkenning dat er meer bij komt kijken dan dure kunstgrepen.

Halve ton

De Engelse draagmoeder had zelf al kinderen en baarde dit kind 'voor het geld'. Het Amerikaanse echtpaar werd later, na een rechtsoverleg uit Noord-Londen dat de rechter vroeg het kind aan hen werd toegewezen, de rechter zei dat hij alleen was uitgegaan van de belangen van het kind en de ethische en sociale aspecten buiten beschouwing had gelaten. In

Hoogleraar gezondheidsrecht Leenen: exploitatie vrouwen voorkomen

Draagmoederschap is ook hier onderhands geregeld

Tr 17

door Hetty Nijtsch

AMSTERDAM - Ook in Nederland wordt het draagmoederschap hier en daar anderszins geregeld. De zogenaamde ouders geven het kind dan bij 'burgerlijke stand' aan en overleggen daarbij een aantal wettelijke verklaringen, waaronder medische. Die indruk heeft dr. H.J.J. Leenen, hoogleraar gezondheidsrecht aan de universiteit van Amsterdam.

Dit advertenties in kranten blijkt dat hier en daar illegale handelingen worden gevoerd. Maar van een echt bemiddeldingsbureau is hier, voor zover ik weet, nog geen sprake. Daar zou meer hard tegen optreden moeten worden, vindt Leenen.

In Engeland is de eerste daar becommentarieerd, bagage, betaald en afgeleverd. In de geboorte van 'Baby Cotton' — naar de biologische moeder genoemd — zit de Britse regering meden de commerciële handel in baby's te verbieden.

Tuch bepaalde een Britse rechter begin deze week dat de baby, die tien dagen geleden in een Londens ziekenhuis werd geboren, aan de 'opdrachtgevers', een Amerikaans echtpaar, mocht worden overgedragen. De belangen van het kind, dat door een Engelse vrouw ter wereld was gebracht, stonden voor de rechter voornamelijk.

Morale en sociale aspecten liet de rechter buiten beschouwing. De beslissing was dat het meisje onder zijn toezicht blijft staan. Maar even later was het, in responsie, de Engelse grens al inreisende, op weg naar naar de Verenigde Staten.

'Rent-a-womb'

Het commerciële draagmoederschap is uit de Verenigde Staten overgewaaid. Onder het motto

'rent-a-womb' (huur een baarmoeder) worden bemiddeldingsbureaus zich daar op toeleggen. Het is een wettelijke en wettelijke kinderloosheid en wettelijke kinderloosheid. De rechter zei dat hij alleen was uitgegaan van de belangen van het kind en de ethische en sociale aspecten buiten beschouwing had gelaten. In

Leenen vindt het draagmoederschap in uitzonderingsgevallen aanvaardbaar, maar ziet toch veel technische en sociale bezwaren. Hij is vooral bang dat het draagmoederschap door de jaren zal worden uitgebouwd. Voor bemiddelaars die in Amerika meestal uit kringen van joodse afkomst zijn, valt immers een hoop geld te verdienen. In Engeland betaalde het echtpaar een halve ton voor de baby, de draagmoeder kreeg daarvan 25.000 gelden.

Maar ook Leenen ziet niet hoe van prijsbezuiniging sprake kan zijn, als het draagmoederschap eenmaal is ingeburgerd. De draagmoeder zal ook een vergoeding moeten krijgen voor de negen maanden ongemak. „Ik verwacht dat er een nieuw soort contract zal ontstaan van vrouwen die een kind verlenen en het — al dan niet tegen een hoge meerprijs — aan een echtpaar wil afstaan, heeft ook de Nederlandse wetgever niet op haar hand. Deze nieuwe vorm van procreatie geeft om te beginnen onduidelijke omtrent de status van het kind.

In Nederland is de overdracht van een kind, buiten de adoptie, kanalen niet toegestaan. De vrouw die het kind draagt is de juridische moeder. Ze kan er afstand van doen en dan moet de normale adoptie-procedure worden gevolgd. Daarbij bestaat in principe de mogelijkheid dat de draagmoeder het kind aan een ander echtpaar toewijst.

„Zo'n overeenkomst, een 'zwangerschap' of baringscontract, dat een echtpaar met een vrouw aangaat, is nooit rechtsgeldig. Het echtpaar moet, klopt niet met hun juridische positie.

Een getrouwe man kan geen kind van een ander eischen. Dan zal eerst moeten scheiden. Bovendien zou een contract al te veel problemen kunnen oproepen, zegt Leenen. „Als de draagmoeder gedwongen worden tot prenataal genetisch onderzoek om te zien of het kind dat ze draagt, in orde is? Kan ze gedwongen worden tot abortus als ze niet wil? Wat wennen? Kan ze niet worden 'rent-a-womb'?

Op wettelijke regels kunnen uitzonderingen worden gemaakt. Dat bleek vorig jaar toen zich in Nederland een geval van draagmoederschap voordroef. Een vrouw droeg een kind voor haar onvruchtbaarheid en de kinderomroep ging daarin mee. Vanaf het begin hadden de vrouwen hun plan aan de Raad voor de kinderscherming voorgelegd en die verwerpte de mededeling.

Een ander probleem ontstaat wanneer de bestelling niet is aangekomen of afwijking heeft of bijvoorbeeld een monoogonie is. Het echtpaar zou kunnen besluiten het kind niet te nemen, met als argument dat het door de moeder afgeleverde procreatie niet is. De rechter zou een schadevergoeding kunnen eisen, maar in Nederland zal de wetgever dat niet willen. Het echtpaar moet, klopt niet met hun juridische positie.

„In zulke gevallen zal het kind waarschijnlijk in een inrichting worden geplaatst. Om zo te voorkomen, vind ik dat het draagmoederschap slechts in heel beperkte mate moet worden toegestaan.

Volgens Leenen kan zo ook een andere vorm van exploitatie van de draagmoeder ontstaan. „Het echtpaar zou van de moeder kunnen verwachten dat ze risicorecht is de gezondheid van het kind kunnen schaden, vermijdt. Ze zullen misschien eisen stellen ten aanzien van haar gedrag: roken, drinken, etc. Het echtpaar zou dan een soort dwang ontstaan op de vrouw en zo wordt de draagmoeder ook de dupe."

Ook videofilms moeten gekeurd worden

De filmkeuring dreigt volstrekt zinloos te worden, nu allerlei films omgezien in de videotheek kunnen worden gehuurd. Bastiaan Walpot, voorzitter van de Nederlandse Filmkeuring, en mr Oscar Hammerstein, lid van die instelling, pleiten vandaag voor een wettelijk verplichte keuring van voorbespeelde videocassettes. In Zweden bestaat die al, in Engeland en West-Duitsland wordt eraan gewerkt.

In één miljoen huizen staan volgens krantenberichten video's en sinds 1979 wordt de markt overspoeld met voorbespeelde videobanden. De videotheeken zijn als paddenstoelen uit de grond gerezen en maakten in 1983 naar schatting een omzet van twaalf miljoen gulden. De handel verwacht dat de filmindustrie binnenkort videobanden van speelfilms te ontploeg zal brengen, al was het maar om te voorkomen dat die illegaal gebeurt. De videotheeken proberen elke drempel, zoals borgsommen, te slechten. Op de verkoop van videobanden bestaat ondertussen geen enkel toezicht.

Artikel 2 van de Wet op de filmvervoeringen van 1977 luidt: „Er is een Nederlandse Filmkeuring, gevestigd te 's-Gravenhage, die tot taak heeft te beoordelen of de vertoning van een haar ter keuring voorgelegde film al dan niet schadelijk is te achten voor personen beneden de leeftijd van 12, onderscheidelijk 16 jaar”. Samen met artikel 3 vormt deze bepaling de kern van de wet: de instelling van een college dat films moet keuren op toelaatbaarheid voor jeugdige personen.

Ook na de afschaffing van de filmkeuring voor volwassenen werd een keuring voor jeugdigen noodzakelijk geacht. De wetgever achtte het wettelijk dat de aandacht van de filmkeuring zich vooral zou richten op vermindering van het agressieve, sadistische en perverse. Vooral de groep jeugdigen van 10 tot 14 jaar werd kwetsbaar gevoend.

Pornofilms

Zowel in Nederland als in de omliggende landen is geconstateerd dat met name banden van film het pornografische genre of van het genre waarbij het accent ligt op sadistische, agressieve en perverse scènes, grote populariteit genieten. Mogelijk is dat de reden dat dit soort films in de meeste bioscopen niet wordt vertoond of alleen maar in bioscopen waar menigien liever niet gezien (betragt) wil worden.

In Nederland bestaat geen beperking voor verhuurders van voorbespeelde videobanden aan wie mag worden verhuurd, ook niet een aan leeftijd geboden beperking. Jongeren kunnen dus in videotheeken ook die films huren waartoe zij op grond van de Wet op de filmvervoeringen geen toegang zouden hebben. Het huren van een videoband met zo'n film is vaak goedkoper dan een bioscoopkaartje.

Zinloos

Leden van de Nederlandse Filmkeuring zijn door de ontwikkelingen rond video niet alleen met zorg vervuld over het welzijn van jeugdige personen, maar stellen tevens vast dat hun wettelijke taak zwaar zwaai is geworden. Immers, wat heeft het voor zin een bioscoop-exploitant te verplichten een categorie jongeren de toegang tot zijn theater te ontzeggen voor het niet van een bepaald film, als dezelfde film door dezelfde jongeren een of twee straten verder vrijelijk kan worden gehuurd?

In de buurlanden zijn al initiatieven genomen ter bescherming van jeugdigen tegen de ontwikkelingen op de videomarkt, bij voorbeeld in Groot-Brittannië waar het huren van videobanden zeer populair is. Vorig jaar werd de 18-jarige Martin Austin tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het verkopen van twee vrouwen. Hij had dat gedaan, zo bleek in de rechtzaal, na het zien van videofilms met een twielflachtige inhoud.

De Engelse filmkeuring is streng, maar de videomarkt is ook daar vrij om te verhuuren wat in de bioscoop niet mag worden vertoond. Zo had ook de genoemde jongeman een videoband met de film *I spit on your grave* gehuurd. De

rechtzaak baarde veel opzien en het conservatieve dagblad *Daily Mail* begon een campagne tegen de videohorror. Een groep parlementsliden van links en rechts diende een wetsontwerp in tegen de griezelvideo's. Het Britse kabinet liet weten dat het voorstel zijn steun en sympathie had. Volgens het wetsontwerp moet de Engelse filmkeuring voortaan ook videocassetten voorkeuren. Een conservatief Lagerhuislid wist de vele twijfels aan het parlement over de streep te halen door een voorstelling van de ergste producten te organiseren.

Schoolkinderen

Ook de Duitse videomarkt wordt overstroomd met bruut geweld en pornofilms. Zij vinden vooral bij schoolkinderen gretig afreik. Het ministerie van Jeugdzaken heeft inmiddels wettelijke maatregelen aangekondigd. Ook in Duitsland heeft zich een exces voorgedaan. Een 17-jarige jongen stond terecht in Hamburg. Hij had een video van een lang afspelen van een kannibalenfilm — een 24-jarige vrouw met mestekken zwaar had verword, vervolgens een stuk uit haar bovenbeen had gesneden en ter plekke opgegraven.

Volgens een schatting van de deelstaatsregering van Nedersaksen kijkt ongeveer tweederde van de kinderen van dertien, veertien jaar naar videofilms. Het Westduits parlement zal worden voorgesteld de leeftijdsgrenzen van videocassetten aan strenge leeftijdsgrenzen te binden. In Zweden is al op 1 augustus 1982 een wet van kracht geworden die verbodt op videocassetten te vertonen wat van de filmkeuring in de bioscoop niet mag.

Ook binnen de NVPI, de Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers, is het probleem geïdentificeerd. De organisatie discussieert over gedragsregels voor haar leden. Zij heeft ook contact met de Nederlandse Filmkeuring gezocht. De meest voor de hand liggende maatregel zou een leeftijdsaanduiding op videobanden zijn.

Wet

Zo iets heeft alleen maar zin, als alle videotheeken zich eraan houden. Zij moeten daartoe wettelijk worden ver-

plicht. Maar als je een wet maakt, moet die sluitend zijn. Het bonafide deel van de handel zal zich ongetwijfeld aan zo'n regeling houden, maar zo'n controle moeten komen om ook het niet bonafide deel van de videomarkt te dwingen zo'n wet in acht te nemen. Aan wie moet die controle worden opgedragen?

Het ligt voor de hand dat bij een eventuele vaststelling van een leeftijdsregels gebruik wordt gemaakt van de keuringcommissies van de Nederlandse Filmkeuring. Ook verder kan worden aangehaakt bij de huidige regeling in de Wet op de filmvervoeringen. Een videoband kan ter keuring aan de Nederlandse Filmkeuring worden aangeboden. Die kan onder opgaaf van redenen de videoband isoleren voor verhuur aan personen van alle leeftijden, aan personen boven twaalf jaar of aan personen boven zestien jaar. Als een videoband niet ter keuring is aangeboden, zou deze slechts verhuurd mogen worden aan personen boven zestien jaar.

Zo'n regeling zou het voordeel hebben dat gebruik wordt gemaakt van een al bestaand onafhankelijk orgaan, dat heeft bezwaar de keuringstaak aan te kunnen. De volksvertegenwoordiging heeft bovendien de mogelijkheid aan dit orgaan nadere regels te stellen. Het kan bij voorbeeld zien dat het aantal leden van de Nederlandse Filmkeuring moet worden uitgebreid, als zij zich ook met videobanden gaat bemoeien. Het toezicht op de naleving van een regeling kan overgelaten worden aan dezelfde personen die toezien op de naleving van de Wet op de filmvervoeringen. Dat er iets moet gebeuren, maar van ons vast.

MR OSCAR HAMMERSTEIN
BASTIAAN WALPOT

Grondwet verbiedt keuring van videofilms

„Ik ben erg geschrokken van het Open Forumverhaal over de keuring van videofilms. Verder geen probleem, daar is die pagina voor. Maar mag ik even terugkomen naar Hammerstein en Walpot?” Dat schrijft de filmster Wim Verstappen in een reactie op het pleidooi van mr Oscar Hammerstein en Bastiaan Walpot, beiden van de Nederlandse Filmkeuring, voor wettelijk verplichte keuring van videocassettes (Open Forum 12 januari). Hun voorstel is volgens Verstappen in strijd met de Grondwet.

„Ook videofilms moeten gekeurd worden”, schrijft de redactie boven het pleidooi van Hammerstein en Walpot. Mag ik hierop of de van mij bekende wijze (maar toch ergens met een grond van waarheid) reageren? Waarom niet: „Ook de Volkskrant moet gekeurd worden” of „Ook het NOS-journaal moet gekeurd worden”? Ook in de Volkskrant staan soms verhalen die je liever bij kinderen vandaan wilt houden. Maar ja.

Dit is ook direct mijn grootste bezwaar tegen alle vormen van extreme censuur voor kinderen. Bij de opvoeding tot volwassen burgers hoort nu eenmaal het bijbrengen van enig inzicht in de problemen die met seks en geweld samenhangen. Het is voor de opvoeding van een kind daarom van het grootste belang dat het kind kennis (via een videofilm bij voorbeeld, of het NOS-journaal of de Volkskrant) geconfronteerd wordt met porno en bruut geweld.

Wat wil men anders? Dat een jongeman al bij achttien is voor het eerst verneemt dat meisjes een kutje hebben? Dat vrouwen pas als ze enkele jaren getrouwd zijn er achter komen dat in relaties wel eens geweld gebruikt wordt? Dat kinderen pas als ze volwassen zijn het fenomeen „angst” moeten leren hanteren? Over de gevolgen van het blootstellen van kinderen aan overduidelijk geweld via de media is weinig bekend. Persoonlijk lijkt mij het niet zeer aan te bevelen, maar incidentele confrontatie lijkt mij zeer nuttig.

Pornografie

Wel bestaan duidelijker gegevens over het blootstellen van kinderen aan pornografie. De Amerikaanse regering heeft jaren geleden een groot onderzoek gedaan. *The Johnson-report* en het meest markante resultaat was dat seksuele delinquenten in hun jeugd aanmer-

kelijk minder met pornografie geconfronteerd bleken te zijn geweest dan de gemiddelde burger. Dit onderzoekresultaat ligt zo voor de hand dat het bijna verbaazend voorkend is dat het niet bij voorbaat als gegeven wordt gezien. De aarde draait om de zon, mensen stammen van de apen af, er is iets als een ondebewuste dat ons soms parten speelt en kinderen die helemaal nooit pornografie gezien hebben krijgen het later moeilijk.

Maar terug naar mr Oscar Hammerstein en Bastiaan Walpot, Walpot is voorzitter van de Nederlandse Filmkeuring en Hammerstein lid van keuringcommissies. Toen in 1977 de filmkeuring voor volwassenen werd afgeschaft, dreigde er in Nederland een bron van werkgelegenheid verloren te gaan.

„Pappie, wat doe jij voor de kunst?”

„Jantje, ik keur films!”

Deze betweters konden natuurlijk niet over hun kant laten gaan dat ze zo uit het circuit verdwenen en daarom werd er een filmkeuring voor personen onder de zeventien in het leven geroepen.

De apparaat stelde aanvankelijk niets voor. Het bioscoopbeleid bracht af en toe films als *Snoetruisje* (inderdijf voor kinderen verboden tenzij gecompereerd, nu alle leeftijden) en *The Great Dictator* (in 1939 geheel verboden wegens belaging van het berovende staatshoofd A. Hitler, nu alle leeftijden). *Everybody happy*, behalve de filmkeurders die, net als de Inquisitie, naar uitbreiding van macht zochten.

Grondwet

Nu moeten de videofilms het ontgelden. Deze kwestie is allereenvoudig: de Nederlandse Grondwet verbiedt iedere vorm van overheidskeuring van videofilms. De wet is dus het tegenovergestelde van wat staande ovdies aangenomen. In Engeland, Duitsland en Zweden kunnen ze misschien wel video keuren, en als particulieren mogen wij Oscar Hammerstein en Bastiaan Walpot verklerd kwijlen als ze zich zo'n lullekerland voorstellen, maar zodra zij een verhaal voor de krant schrijven in hun functie van ambtelijk filmkeurder hebben ze de Grondwet te respecteren.

Het is een schandaal dat een ambtman als Walpot met voorstellen aan komt om de Grondwet op te schuiven. Als Walpot zich dit denkt te kunnen permitteren, dan kan ik mij permitteren om hem een ernstig lichamelijk gebrek te bezorgen. (Natuurlijk mag ik dat niet, ik doe het ook niet, maar hij mag het ook niet, de Grondwet opzij zetten).

Het betreffende artikel in de Grondwet luidt (art. 1.7.3.3): „Voor het openbaren van gedachten of gevoelens door andere dan de in de voorgaande leden genoemde middelen heeft niemand

vooraankend verlof nodig wegens de inhoud daarvan (radio en televisie staan in het voorgaande lid), behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. De wet kan het geven van vertoelingen toegankelijk voor personen jonger dan zestien jaar regelen ter bescherming van de goede zeden.” Bij toeval en film is sprake van vertoelingen die toegankelijk zijn. Bij peepshows en voetbalwedstrijden wellicht ook. Bij video is sprake van een ambtenaar die onwetig macht probeert te vergaren.

Opheffen

Mr Oscar Hammerstein en Bastiaan Walpot klagen dat hun wettelijke taak zinloos is geworden, nu vooral porno en horror in de bioscoop teruggedrongen zijn, maar alom verkrijgbaar op video. Ja, het leven is verdomd zwaar geworden in de bioscoop en Walpot. Het zijn maar enkele films per week nog, die ze aangeboden krijgen en waarvan ze mogen zeggen, „te spannend voor kinderen”. De meeste films die ze aangeboden krijgen zijn nog trailers ook. Met al die bezuinigingen om ons heen kon er wel eens een no-nonsense minister op het idee komen die Nederlandse Filmkeuring maar op te heffen.

Dat er iets moet gebeuren, staat voor hen vast. Ik kan het mij levendig voorstellen. Walpot en Hammerstein willen een controle-apparaat opbouwen dat bij de duizenden videotheken kan controleren of pubers de video-band *Serapentes* in Singapore (met uitgeleide in bloedrijke clous helemaal wat de tiel belooft, een hit bij onze middelbare scholieren) niet komen huren. Toch enkele honderden ambtenaren die Walpot dan onder zich krijgt.

Argumenten

De argumenten van Walpot en Hammerstein zijn ook heel sterk. „Vorig jaar werd (in Engeland) de 18-jarige Martin Austin tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het verspreiden van

twee vrouwen. Hij had dat gedaan, zo bleek in de rechtszaal, nu het zien van videofilms met een twijfelachtige inhoud.” Als nu in de rechtszaal gebieken was dat Martin Austin zijn misdad begaan had na het stoppen voor rood licht, zouden Hammerstein en Walpot hierin dan een argument gentien hebben voor het censureren van verkeerslichten? Ongetwijfeld heeft Martin Austin ook aardappelen gepgeten, de krant gelezen, een vader en een moeder gehad en zo nog het een en ander voor hij tot zijn daad kon komen.

Zeker heeft hij, toen hij eenmaal in de beklagdenbank stond, een advocaat gehad die elke mogelijke smoes uit de kast gehaald heeft om Martin Austin te ontlasten. De rechter is er niet ingetrapt, getuige de toch vrij forse straf van zes jaar. Die rechter had kennelijk niet de indruk dat onze Martin slachtoffer was van een video-film, dat het allemaal heel anders met hem zou zijn gelopen als Engeland maar een behoorlijke keuring op videofilms zou hebben. Maar in de allerbeste *Readers Digest*-stijl komen Hammerstein en Walpot met deze kerkelijke *„cse-history”* aan.

Moet wij dat serieus nemen? Ik vrees van wel. Die Walpot krijgt echt niet meer dan twee of drie films per week ter keuring aangeboden. De rest aan de week zit hij van zijn vorstelijk salaris niet te doen. Hij heeft dus de tijd om te lobbyen en artikelen te schrijven voor de *Volkskrant* met het oorkerk filmmakers het leven zeer te maken. Ik moet mij daartegen verweren — ik moet wel, al kost het mij een zondagavond.

WIM VERSTAPPEN

Van onze verslaggever

DEN HAAG — De Nederlandse Filmkeuring heeft nu een serieus denkpunt over de vraag of videofilms ter bescherming van jeugdigen moeten worden voorgelaten aan de keuring. De keuring is zich in de komende maanden beraden en voert overleg met het ministerie van WVC, politiek en bonafide

Filmkeuring beraadt zich over beoordelen videofilms

videoproducenten om te zien of er een verandering moet komen in de tot nog toe gevoerde beleidlijn dat de keuring geen directe taak heeft bij de vertoning van films via televisie en videobanden.

In de Volkskrant van 12 januari pleiten twee leden van de filmkeuring, voorzitter B. Walpot en O. Hammerstein, voor keuring van videobanden.

Volgens secretaris-directeur J.W. Ooms is dat een tot artikel omgewerkt intern discussiestuk dat geheel zonder de goedkeuring komt van voorzitter Walpot en niet als het officiële standpunt van de keuring kan worden bestempeld.

Betere voorlichting is beter dan videokeuring

Bastiaan Walpot en mr Oscar Hammerstein, beiden van de Nederlandse Filmkeuring, hebben hier pleit voor verplichte keuring van videofilms (Open Forum 12 januari). Het CDA-Kamerlid Mateman heeft het idee overgenomen, zo bleek op een spreekbeurt in Zwelloo.

Wim Verstappen, de filmproducent, heeft er stelling tegen genomen (Open Forum 16 januari). Menno van der Molen, coördinator van Filmzien in Utrecht, pleit voor vandaag betere voorlichting.

De filmkeuring is de laatste jaren al vaak aan kritiek blootgesteld, en niet alleen door de opgewonden Verstappen die meent dat hij het hele kernrijk in bescherming neemt met de stelling dat kinderen alles maar moeten meemaken en moeten kunnen zien. In principe vind ik ook overtuigd dat je kinderen moet confronteren met politieke gebeurtenissen, sociaal-psychologische verhoudingen en wat dies meer zij in de media, hoe intens van aard ook.

„Alleen, lang niet alle kinderen hebben hetzelfde ervaringsniveau en relativeringsvermogen. Met name jonge kinderen hebben de neiging om alles wat ze zien, te interpreteren als waar en echt nieuws. Bekend in dit verband zijn onderzoekers met vijf- a zesjarige kinderen die zelfs denken dat animatiefilms realiteitscher zijn dan live-actionfilms. Al te gemakkelijk wordt vaak een paar filmbeelden dat kinderen die de werkelijkheid niet kunnen plaatsen, deze interpreteren in een soort sprookjesachtige denkwereld.

In de praktijk van het vertonen van films aan jonge kinderen heb ik dikwijls meegemaakt dat kinderen met (weliswaar tijdelijke en ook uiteindelijk zeer verklaarbare) gevoelsmatige problemen blijven zitten. In die gevallen was ik dan ook altijd erg blij, als een leerkracht of een andere volwassene het desbetreffende kind even terzijde nam om ermee te praten.

Andere situatie

Het kijken naar videobanden brengt een geheel andere situatie met zich mee. Dat doe je veel meer individueel of, als het om kinderen gaat, in kleine groep-

pen, vaak zonder volwassenen. Denk maar aan video als elektronische babysit. En hoewel zo'n klein beeldscherm veel minder intens overkomt dan een groot projectiedoel, lijkt het mogelijk dat kinderen in kijkruimtes terecht komen die niet wenselijk zijn. Dikwijls vindt ook de nieuwsgierigheid het van de angst, zodat de knop niet wordt omgedraaid.

Ik pleit hiermee echter niet voor een videokeuring, maar ik ben bang dat z'n keuring een marginale zaak zal worden. Slechts weinigen zullen er zich iets van aantrekken, behalve als het in hun draaije te pas komt. Is het niet beter de distributie te stimuleren van goede films voor kinderen in de videotheken, zodat er een divers aanbod ontstaat? En kan men niet beter de videotheken informatie over films laten geven, zodat kinderen en ouders een weloverwogen keuze kunnen doen bij het huren van een kinderfilm.

Met financiële steun van de overheid en eventueel geïntuseerd door de Nederlandse Filmkeuring zou een informatieblad over videobanden kunnen worden opgezet. Zonder droge beschrijvingen, maar heel visueel, met leuke tips, en bij voorbeeld achtergrondverhalen over de manier waarop de films zijn gemaakt. Op die manier zou de filmkeuring ook haar lang gekoesterde steun in vervulling zien gaan om filmbeoordelingen in de hand van inhoudelijke werkers en filmische kwaliteit te geven. Daarmee zou zij richting kunnen gaan geven aan een duidelijk filmbeleid voor kinderen.

MENNO VAN DER MOLEN

Filmkeuring wil zich ook op video richten

Dore HENK VAN GELDER

DEN HAAG, 2 febr. — De Nederlandse Filmkeuring gaat binnenkort minister Brinkman van WVC toetsen met vragen om voortaan ook videobanden te kunnen keuren. Op veel cassettes wordt nu al melding gemaakt van een uitspraak van de filmkeuring, maar daarnaast komen steeds meer films op de markt die niet in de bioscoop zijn geweest en dus ook niet werden gekeurd.

Het initiatief tot die actie komt van de verticing NVPI, waarbij de meeste auteurs van videobanden zijn aangesloten. „Wij hebben er behoefte aan het publiek te behoeden voor onangename verrassingen”, zegt de directeur 1. Bodewijns, „en daarom hebben we contact gezocht met de filmkeuring. Het is de bedoeling dat voortaan naar de minister te gaan met het voorstel: dan we hopen is het mogelijk een taakverruiming te creëren zonder dat daarvoor een wettwijziging nodig is.

Een taakverruiming, komt de filmkeuring niet ongelogen. Sinds de keuring voor volwassenden werd in 1977 werd afgeschaft, houdt men zich nog uitsluitend bezig met de vraag of films voor kinderen geschikt zijn. Het uitgangspunt daarbij is zo weinig mogelijk films aan jongeren te onthouden. In de praktijk worden echter steeds minder produktes vooraf aan de keuring voorgelegd. Ongekeurde films gaan automatisch voor zeventien jaar en ouder de bioscoop in. Het bioscoopbedrijf meent dat

zo'n leeftijdsgrens de films commercieel interessanter maakt, vooral voor een jeugdig publiek. Ook komt het voor dat een uitspraak van de filmkeuring eigenmachtig wordt verkeerd: de voor alle leeftijden goedgekeurde *Ludy Chaper* is er van de bioscoop verdoord voor twaalf jaar en ouder.

Vorig jaar zijn ongeveer 350 films in Nederland in première gepast, daarvan heeft de filmkeuring er circa honderd voor gezien. Op het ministerie van WVC is al eens gesuggereerd de keuring die jaarlijks ruim vier ton kost, maar op te heffen. Minister Brinkman trakteert het college twee jaar geleden op de vingers na de keuring, dat de zangeres Vanessa van der Horst, die als last-object had laten gebruiken, dat was haar eigen keus, aldus de bevestiging.

Voor de NVPI past een officiële videokeuring in het streven naar een betere reputatie voor de videobranche. Tot dusver wordt dat beeld nog sterk bepaald door porno en geweld.

Paar ministeries krijgen op proef vertrouwensvrouw

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Staatssecretaris Kappeijne van de Coppelio (Emancipatiezaken) gaat voorlopig niet in op de wens van de Tweede Kamer om op alle departementen een vertrouwensvrouw aan te stellen, die klachten over ongewenste intimiteiten behandelt. Wel wil ze op enkele departementen daarmee beginnen, blijkt uit haar antwoord aan de Tweede Kamer.

Volgens Kappeijne gaat het om een gevoelige problematiek, die niet alleen met het aanstellen van vertrouwensvrouwen kan worden opgelost. Nette-min wil ze op grond van de ervaringen op enkele departementen bekijken hoe dit probleem uiteindelijk op alle veertien ministeries aangepakt kan worden.

VK 4

Kabinet stelt prijs voor emancipatie in

DEN HAAG, 5 jan. — Het Kabinet wil een vergoeding op zijn het leven roepen om het gebied van de emancipatiebeleid. Aan de prijs, die wordt vermeld naar de in 1981 overleden voorzitter voor de vrouwenemancipatie Joke Smits, wordt een geldbedrag van tienduizend gulden alsmede een beëdigde verbonden. Staatssecretaris Kappeijne van de Coppelio (emancipatie) zal met de Emancipatieraad overleggen over de nadere uitwerking van het prijsplan.

NRC 5

Burger die klaagt over seponeren strafzaak moet worden gehoord

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Burgers die een klacht indienen omdat ze vinden dat een strafzaak ten onrechte niet wordt vervolgd, moeten in beginsel gehoord worden door het hof. Dit recht gehoord te worden is vanaf begin dit jaar opgenomen in het Wetboek van Strafrecht.

Ook de aangeklaagde partij kan worden gehoord, maar deze hoeft niet op de gestelde vragen te antwoorden. De procureur-generaal is aanwezig bij de verhooren die door een van de leden van het gerechtshof worden afgenomen. Het hof beslist over eventueel heropenen van de zaak.

Deze procedureverwijzing is vooral bedoeld voor slachtoffers van delicten die vinden dat het Openbaar Ministerie te gemakkelijk heeft gesponoreerd. Jaarlijks kunnen ongeveer tweehonderd klachten binnen worden niet vervolgd van strafbare feiten. In de meeste gevallen gaat het om klachten over het optreden van de politie. Het klachtrecht is niet beperkt tot de groep slachtoffers. Alle burgers kunnen er gebruik van maken. Dat gebeurde destijds tijdens de Lockheed-affaire, toen een burger beklag deed over een niet-vervolgen van prins Bernhard.

VK 4

'Ik wilmijn vader in cel houden'

Van onze correspondent

HOUSTON - Een Amerikaanse makelaar die steriel werd omdat zijn vader hem blootstelde aan straling, heeft een actie op touw gezet om de vader achter de tralies te houden.

Kerry A. Crocker, aanvankelijk veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegens kindermishandeling, komt in aanmerking voor voorwaardelijke vrijlating. Zijn 23-jarige zoon Kirk voert een campagne om het te verhinderen. 'Crocker senior, die 53 jaar is, werd in 1975 veroordeeld omdat hij sokken die met radioactieve kogeltjes waren gevuld 's nachts tegen de dijen van zijn zoon legde toen hij 11 jaar was.

Leden van een gerechtelijke jury

bestudeerden 500 bladzijden medische rapporten over de zweren en ziektes die de zoon had, voordat zij de vader schuldig verklaarden en zijn veroordeling aanbevelen. De blootstelling aan straling maakte Crocker steriel en de dokters deelden hem omvangs mee dat hij de eerste tekenen van leukemie of kanker van het bloed vertoonde.

Crocker junior was aanvankelijk drie jaar gebonden aan een rolstoel, maar hij kan nu lopen en maakt een gezonde indruk, al moet hij dagelijks geïnjecteerd worden met testosteron, een mannelijk hormoon.

Kirk Crocker schrijft volgens een verhaal in de Houston Post bris-

ven aan reclameringsambtenaren om zich tegen de vrijlating van zijn vader te verzetten.

'Deze man is in geen enkel opzicht gesocialiseerd. Ik geloof dat hij geen berouw heeft. Hij heeft niet het gevoel dat hij zijn zoon leed heeft berokkend', aldus Crocker junior.

'Er zijn gevallen van kindermishandeling waarbij je kind en ouder kunt scheiden en het probleem verdwijnt. Dat doet het niet wanneer het om straling gaat'.

Nadat de dokters tegen Crocker hadden gezegd dat hij waarschijnlijk leukemie had, probeerde hij van zijn vader de papieren te krijgen waaruit hij te weten zou kunnen komen of de ziekte in de familie zat, maar Crocker senior we-

Yn Talom binne alle minsten dom... zo citeert de schrijver van het stukje over Talom in 'de ontwikkeling' (Trouw 22 dec.) een oud rimpje. Helas werd niet vermeld waarom dit rimpje in verband werd gebracht met het gedonder op de Staatsschool. Het sloeg namelijk op het plan van de beide plaatselijke prokuraatzen het dorpscollege te laten oplossen door een onafhankelijke commissie; want dat het conflict de Taunissen boven het hoofd groeit, is duidelijk. Ook wordt in bedoeld artikelte melding gemaakt van een open brief met daarin een aantal opzichten. Als de redactie die open brief had gelezen dan had men geweten dat 1. De brief is geschreven door drie ex-personeelsleden (van wie ik één) en een ex-bestuurslid. 2. De brief ontlast bedruide personeelsleden er niets mee te maken hebben. Het zijn er trouwens niet drie, maar zes. 3. Er in de open brief geen sprake is van roddel. 4. De briefschrijvers spijt hebben, dat ze de kern van het conflict (en niet de roddel) hebben verzwegen met als doel een collega tegen de buitenwereld te beschermen. 5. Er door een onafhankelijke commissie nooit een uitspraak uit het conflict is gesocht, die kans heeft niemand nog gehad. (De rechter heeft slechts een uitspraak gedaan over het vermeende roddelen). 6. Het schrijven aileen was bedoeld om redelijkheid en rechtvaardigheid een eerlijke kans te geven door middel van een aantal van een neutrale commissie.

St. Annaparchieff. Alberta, ex-hoofd Trum

Tr 5

gerde medewerking.

Kerry Crocker, die in 1978 op borgtocht vrijgelaten maar liet zich niet meer zien. Hij werd in 1981 gepakt en kreeg er vijf jaar extra bij. Nu krijgt hij weer een kans op voorwaardelijke vrijheid.

De jonge Crocker zegt dat zijn vader, die ingenieur was en radioactieve stof had meegenomen van zijn werk, hem ook sloeg en kans op voorwaardelijke vrijheid. De jonge Crocker zegt dat zijn vader, die ingenieur was en radioactieve stof had meegenomen van zijn werk, hem ook sloeg en kans op voorwaardelijke vrijheid. De jonge Crocker zegt dat zijn vader, die ingenieur was en radioactieve stof had meegenomen van zijn werk, hem ook sloeg en kans op voorwaardelijke vrijheid.

NN 9

Agenten gestraft voor behandeling vrouwen op politiebureau

Van onze correspondent

ROOSSENDAAL — De politieliding van Roosendaal neemt maatregelen tegen zes agenten van het bureau naar aanleiding van hun optreden tegen twee vrouwen die in november een ongewenste intimitet wilden afdrukken. De vrouwen werden uit het politiebureau verwijderd. Een van hen liep daarbij gekneusde ribben op. De vrouwen dienden daarop een klacht in.

Volgens de korpsleiding hebben de zes agenten fout behandeld door de vrouwen medische verzorging te weigeren en later een van de twee de toegang tot het bureau te ontzeggen toen deze een klacht wilde indienen tegen het politietoedien. De uitzetting zelf zou niet onrecht zijn geweest, omdat de vrouwen weigerden het bureau uit eigen beweging te verlaten.

De vrouwen waren geknield over het feit dat hun klacht niet serieus werd genomen door de wachtkommandant. De twee zenden in een cadé op snoodse wijze te zijn bekeken door een man. Naam de niet nader toegelichte maatregelen van de zes agenten heeft de korpsleiding de aangefleurdere gevestigd om een dergelijke gang van zaken voortaan te voorkomen.

VK 8

Afkeuring van dienstplichtige na herkeuring ingetrokken

UTRECHT, 9 jan. — De afkeuring wegens gestelijke ongeschiktheid (de zogenaamde S-5) van een negenjarige dienstplichtige soldaat uit Hoogvliet, die in september van het afgelopen jaar op de Johan-Willems-Frissakazerne in Assen door een andere soldaat seksueel werd mishandeld, is ingetrokken. Het slachtoffer is na een herkeuring buitengewoon dienstplichtig verklaard.

De soldaat had een herkeuring verzocht omdat hij het niet eens was met de S-5 als afkeuringsoord. Buitengewoon dienstplichtig betekend dat hij wel geschikt is voor de dienst, maar dat hij zijn dienstplicht niet hoeft af te maken.

De marechaussee is nog bezig met een nader onderzoek naar de gang van zaken rond de seksuele mishandeling, aldus Defensie. Begin december werd de kwestie door de soldatenakkoord VVDM

in de openbaarheid gebracht. Volgens de VVDM was Defensie veel te laks opgetreden tegen de dader, die — evenals aanvankelijk het slachtoffer — met S-5 uit de dienst werd ontslagen. Als gevolg van de vragen die toen rezen rond de manier waarop de kwestie door het militaire kader in Assen en de marechaussee was aangepakt, besloot de bevelhebber landstrijdkrachten, generaal-majoor opzichter van de landmacht, de dader de de afkeuring te trekken.

Uit dit onderzoek zal moeten blijken of aanvankelijk in Assen is getracht de zaak te ontzorgen. Als de resultaten er naar zijn, bestaaf volgens Defensie de mogelijkheid dat er alomst in de landmacht tegen de dader de afkeuring volgt. Deze wordt erin verduidelijkt dat hij het slachtoffer in een soldatenkamer onder bedreiging van een mes met een stok heeft gedwongen hem te bevreemden (ANP).

NRC 9

Deelneming jongeren in internationaal themajaar van VN „geen loze term”

Door onze redacteur
E.G. DE RUITER

DEEN HAAG, 8 jan. — Na het Internationale jaar van de vrouw (1975), het jaar van het kind (1979) en het jaar van gehandicapten (1983) bleef de wereldgemeenschap, voor zover aangesloten bij de Verenigde Naties, nu het internationale jongerenjaar 1985, terwijl om straks (1987) nog het jaar van de dakloze te wachten staat. Ook Nederland doet weer mee om het mondiale thema gestalte te geven, omdat de positie van jongeren — ruwweg de groep zestien tot 25-jarigen — verre van rooskleurig is.

Toen de VN, indertijd, op initiatief van Roemenië, 1985 tot jongerenjaar uitspreekt, werd als motto vrede en ontwikkeling gekozen. Op uitdrukkelijke wens van onder meer Nederland is daar het begrip participatie aan toegevoegd: een jaar van en voor jongeren nu immers onmogelijk zijn zonder de actieve deelneming van betrokkenen zelf. Wat dit betreft zijn er met vorige themajaren niet altijd even gunstige ervaringen opgedaan.

In Nederland werd in de voorbereidende fase een nationale werkgroep jongeren gevormd, bestaande uit zestig personen, die even zo veel organisaties vertegenwoordigen uit alle mogelijke maatschappelijke sferen: politiek, kerkelijk, agrarisch, enzovoort. Voorzitter daarvan is Ad Melkert, met zijn 28 jaar feitelijk aan de „doelgroep” ontsloten maar gekozen op grond van zijn jarenlange bemoeienissen met de rijpere jeugd. Hij was voorzitter van het Platform internationaal jongerenwerk Nederland (Pijon) en tot september vorig jaar, toen hij bij de Novib ging werken, algemeen secretaris van het Jeugdforum van de Europese gemeenschappen in Brussel.

Frustaties

Voorzande themajaren (vrouw, kind, gehandicapten) hebben volgens Melkert nogal wat frustaties achtergelaten. „Betrokkenen”, zegt hij, „hadden na afloop niet de indruk dat ze het jaar mede vorm hadden gegeven. Er was meer over hen dan met hen gespraak”.

Gelet op die klachten stond, althans in Nederland, niet iedereen te springen om een jongerenjaar. Het onderwerp was omstreden. „Wat levert zoiets op?” herhaalt Melkert een veel gestelde vraag. Hij noemt in het bijzondere de jeugdwerkloosheid, bij ons een van de grootste problemen — 300.000 werklozen, dat is veertig procent van het totaal, vallen in

Ad Melkert, voorzitter van de Nederlandse werkgroep ter voorbereiding van het Internationale jongerenjaar 1985. (Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen)

de groep zestien tot 25-jarigen — en daarom nationaal tot eerste thema uitgeroepen. Melkert citeert weer uit zijn achterban: „Stel dat er in 1985 iets van de grond zou komen, dan loop je het gevaar dat het in 1986 weer als een pudding in elkaar zakt”. Kortom, men vreemde een nieuwe „floppeen”.

Toch kregen de argumenten om het jaar positief te begroeten, de overhand. Melkert somt drie motieven op: „Eén: het is een goede gewoonte om de VN serieus te nemen. Twee: de regering heeft in haar optrek waargemaakt dat het echt een jaar van en voor jongeren moet worden. Participatie is geen loze term. Er zit bij voorbeeld geen enkele notabele in de werkgroep. En drie, wat de doorslaggevend overweging was: we kunnen dat internationale jaar gebruiken om extra druk te zetten op alle verantwoordelijke figuren om hun woorden in daden te zetten” — en in diezelfde adem noemt hij opnieuw de jeugdwerkloosheid, gevolgd door de — wankelende — positie van buitenlandse jongeren.

Perspectief openen

In gedachten gaat Melkert naar eind 1985 en hij zegt: „Er moet dan uitzicht bestaan op een zeer scherpe daling van de jeugdwerkloosheid, van 300.000 naar pakweg 100.000 binnen enkele jaren. In de loop van 1985 moeten dingen in gang worden gezet die dat perspectief openen en dan denk ik speciaal aan langdurig werklozen

en schoolverlaten. Als dat uitzicht niet geboden wordt, beschouw ik het jaar als mislukt en dan sluit ik aan bij een uitspraak van Brinkman, coördinerend minister voor jeugdbeleid, die heeft gezegd: het jongerenjaar mag geen floppeen worden”.

In dit opzicht verschillen volgens Melkert het jongerenjaar ook van andere themajaren: „Door getal ten te noemen — van 300.000 naar 100.000 werklozen binnen enkele jaren — heb je een vast meetpunt, waarvan valt af te lezen of 1985 een succes dan wel een mislukking wordt. Dat was bij de vrouw, het kind en de gehandicapten niet mogelijk”.

Actieplan

In de loop van vorig jaar heeft de werkgroep, waarvan Melkert het voorzitterschap bekleedt, een actieplan opgesteld om het beoogde doel te bereiken. De voorstellen liggen in de sfeer van alternatieve, maar vooral betaalde werkgelegenheid: verkorting van de arbeidsduur, voorrang voor jongeren, vermen van educatief verlof en het „armes ploegjes” van uitkeringen. Bij dat laatste worden behalve uitkeringsgelden ook andere financiële bronnen aangeboord om economische activiteiten, vooral in de bouw, mogelijk te maken.

Andere voorstellen betreffen concrete plannen — bijvoorbeeld de bouw van jongerencentra — waarvoor het rijk intussen anderhalf miljoen gulden beschikbaar stelde plus eenzelfde bedrag voor

activiteiten van derden.

Melkert vindt dat geen bedrag om over te juichen. In het jaar van de vrouw en het kind werd meer afgeschoven: „Maar we moeten wel beseffen dat de tijden veranderd zijn, de sociaal-economische toestand is nu eenmaal verslechterd. En wellicht komt er nog wat bij van de gemeenten, want Brinkman heeft ze allemaal een circulair gestuurd”.

Buitenlanders

Weer andere voorstellen moeten de positie van jonge buitenlanders verbeteren, terwijl het actieplan verder aandacht schenkt aan de thema's minderjarigheid (de grens naar achttien?) en jongeren-cultuur. Wat internationaal als hoofdmotto geldt, namelijk vrede en ontwikkeling, komt nationaal op de laatste plaats. Onder jongeren — op scholen, in jeugd- en buurthuizen, enzovoort — zullen regelmatig kraanten worden verspreid, die opwerpen om zelf initiatieven te nemen.

Ten slotte komt ook de Dede wereld even in het vlier. Jongeren uit Bolivia, Ghana, Senegal en Bangladesh zullen dit jaar en toernee maken langs Nederlandse scholen en andere centra van de jeugd, waarbij de wenselijkheid om Nederlandse problemen te relativiseren, als achterliggend motief geldt. Ad Melkert: „De jeugdwerkloosheid bij ons omgibt dan zeer verontrustend zijn, inde Dede wereld is wel wat meer aan de hand”.

Klachten over kindertehuis 'zijn verzonnen'

UTRECHT, 11 jan. — Klachten over mishandeling, aanranding en verkrachting van pupillen van het kindertehuis De Hamskamp in Baarn zijn volgens de rijksrecherche verzonnen. Twee meisjes die in november bij het Jeugdwetvoorscrift (JAC) in Rotterdam met de klachten kwamen, hebben het verhaal uit hun duim te hebben gezogen. De rijksrecherche heeft de beschuldigingen onderzocht. „De leiding van het tehuis treedt geen enkele blam. Wel is er veel schade berekend aan de goede naam van het tehuis, en dat is een treurige zaak”, heeft de Utrechtse officier van justitie mr. R.A.M. Behtling meegedeeld. (ANP)

Anderhalf jaar geëist voor inest

ZUTPHEN — Een 53-jarige man uit Vorden heeft gisteren anderhalf jaar gevangenisstraf tegen zich horen eisen. De man werd ervan verdacht in een periode van twee jaar meermalen incest met zijn 13-jarige dochter te hebben gepleegd. Hij zou daarbij bovendien geweld hebben gebruikt. Ook zou hij zijn schoondochter hebben verkracht.

NN 12

Lijfstraffen op Britse scholen alleen na fiat van ouders

Door onze correspondent
MARC CHAVANES

LONDEN, 14 jan. — Het Britse gebruik op scholen om de leerlingen gevoel voor gezag bij te brengen door middel van de rode vlerk is zeer omstreden. De sprekenrede. De regering heeft een wetsonwerp ingediend dat toepassing van lijfstraffen alleen toelaatbaar acht nadat de ouders er bij de schoolleiding om hebben gevraagd.

De Corporal Punishment Bill, die waarschijnlijk deze zomer in werking treedt, zal gelden voor alle staatscholen en voor kinderen met bezuren op privaat. Kinderen die op kosten van de ouders op privaat

scholen zitten worden niet beschermd door de wet.

Volgens het ontwerp moeten de betreffende scholen een register aanleggen van de wettelijke van de ouders met betrekking tot het gebruik van lijfstraffen voor hun zoon of dochter. Een leertocht die slaat onder door het register daarin gemachtigd te zijn, loopt het risico voor de civiele rechter tot schadevergoeding wegens fysiek geweld te worden veroordeeld.

De grootste Engelse onderwijsbond vreest dat de maatregel de problemen schept dan oplost. De National Union of Teachers wil dat de verantwoordelijke minister het gebruik van lijfstraffen verbiedt en niet twee soorten leerlingen creëert: zij die wel en zij die niet geslagen mogen worden.

In Schotland, waar een apart rechtssysteem bestaat, zullen leerlingen vanaf zestien jaar zelf mogen beslissen of zij geslagen wensen te worden. Zij zijn dan al juridisch onafhankelijk van het ouderlijke gezag.

Geen verhoor, erp aartus- conflict VS

door Jaap van Wesel

WASHINGTON - Het nieuwe jaar was net tien minuten oud toen Washington werd opgeschrikt door een enorme explosie: de Hillcrest abortuskliniek in het zuidoostelijk gedeelte van de stad vloog in de lucht.

Een man belde op nieuwjaarsdag de Washington Times op om mee te delen dat de aanslag het werk was van 'het leger van God'. Het was de dertiende keer in drie jaar dat een abortuskliniek het doelwit van een aanslag was, 24 aanslagen vonden plaats in 1984. Net een week tevoren op eerste kerstdag werden in het stadje Pensacola in Florida drie abortusklinieken door een bom-aanslag getroffen. Dat was het werk geweest van Matt Gilsby en James Simmons, beiden 31 jaar oud, gesuicideerd door hun vrouw en vriendin.

Zij legden op een persconferentie in de gravenis van het zijt uit noodzaak gehandeld hadden. Volgens hen worden er in Amerika ieder jaar 15 miljoen kinderen via abortus vermoord. Sinds de abortus in 1973 samoord 150 miljoen slachtoffers geest en zij schromen niet dat een moordpartij te noemen waarbij de nazi-misdaden in het niet vallen. Het gaat volgens hen bij abortus om een vorm van terreur en moord tegen de mensheid die door de staat wordt gesanctioneerd, getolereerd en zelfs gedeeltelijk geëubeliseerd. James en Matt zijn godvruchtige jongelieden in het sterk evangelische Pensacola. Jongelieden die volgens eigen zeggen houden van vissen, jagen en het vaderland. Dominee Landall Baileys van de Pensacola Miracle Church, hun geestelijke vader, predikt wekelijks tegen abortus en noemt de 'trauma's' van de bommenleggers 'beprijpelij'. Zijn collega, dominee Jerry Falwell, leider van de machtige Moral Majority voormpelt dat het geweld tegen de abortusklinieken de komende tijd zal toeneemen, al 'beتر' dat hij de bomaanslagen en het werk van 'ontoorde jongelieden' wier motieven maar al te begrijpelijk zijn.

Barbaars

Pro-life noemen de organisaties zich die abortus willen verbieden. Zij vormen een coalitie van orthodoxe rooms-katholieken en protestante fundamentalisten. Hun strijd is in 1973 begonnen. Toen deed het hoogerechtspraak een belangrijke uitspraak door abortus in de eerste drie maanden van de zwangerschap vrij te geven. Van de vierde tot de zesde maand kan het niet zo maar, maar moet er overleg gepleegd worden met medische instanties. Het hoogerechtspraak nam daarmee de levens-

vatbaarheid van de ongeboren vrucht als uitgangspunt. Dat kan voor de toekomst belangrijk zijn, want de pro-life-activisten voeren aan dat in de afgelopen tien jaar de levensvatbaarheid van de ongeboren baby aanzienlijk is uitgebleeid door de vooruitgang van de medische wetenschap.

Zij stellen zich op het standpunt dat het leven begint bij de bevruchting en dat elke kunstmatige beïndigding van de zwangerschap 'derhalve moord' is. Dat wordt van menig kant geïmpet. Het wordt door de televisie-dominans in de omvangrijke kerk-kabel-netwerken aanschouwelijk gemaakt, via lokale brieven-campagnes landelijk verspreid en via kerklidbladjes in de huiskamer gebracht.

Zo geeft de nieuwsbrijs *The Last Days* uit Linsdale in Texas een inside in abortusklinieken, ruk geïllustreerd met bloederige kleurenfoto's van ongeboren foetussen die op barbaarse wijze door aborteurs worden vermoord. Een bekeerde verpliegster

Tr 11

verhaalt hoe zij zelf dagelijks heeft meegemaakt dat artsen ongeboren babies aan stukken rijken en halvebenen, armen en hoofden uit het moederlichaam trekken om vervolgens vrolijk lachend aan de volgende moord te beginnen. Alles louter uit winstbejag. Het blad drukt daarbij zede en zevende maandoftussen af, duidelijk levende babies, waarbij de indruk wordt gewekt dat het om vruchten van een a twee maanden gaat. En om een idee te krijgen van de juiste proporties staat er nog een afbeelding van lijken bij in het concentratiekamp Bergen Belsen.

Effectief

Het effect van al die inspanning is niet groot, want de pro-life-beweging heeft in twaalf jaar activiteit maar bitter weinig bereikt. Pogingen van de uiterst conservatieve Senator Helms uit Noord-Carolina om met steun van president Reagan de constitutie te wijzigen en op die manier abortus te verbieden, zijn in het Congres schipbreuk gelieden.

De meeste pro-life-activisten zijn het er over eens dat de bomaanslagen een uiterst effectief middel zijn om voor hun zaak aandacht te vragen. 'Het is geen terreur', zegt dominee David Shuster, ook uit Pensacola. 'Het is vernietiging van eigendom. De geschiedenis zal bewijzen dat de mensen die de bommen plaatsten hebbende zullen zijn, omdat zij een eind hebben gemaakt aan het doden van babies'.

Het bureau voor alcohol, tabak en vuurwapens (ATF) is het federale opsporingsapparaat dat zich met de aanvallen tegen abortusklinieken bezig houdt. Een kleine instantie met twaalfhonderd agenten in het hele land die opereert vanuit het ministerie van financiën en die in de jaren twintig in het leven werd geroepen om het toen illegale gebruik van alcohol te bestrijden. Volgens woordvoerder Tom Hill zijn twaalf van de dertig bomaanslagen opgelost, hetgeen hij een bevredigend resultaat noemt. Er is wel gesuggereerd dat de aanslagen landelijk georganiseerd zijn, of dat er in ieder geval een vorm van coördinatie is. Daarbij is de naam gevallen van een organisatie die zich 'Het Leger van God' noemt.

Een drietal 'ideallen' die in 1982 tegen abortusklinieken opereerden verklaarden dat zij tot dat leger van god behoorden, en stonden zijn veel aanslagen - meest anoniem - door dit leger opgeëit. Maar volgens Tom Hill bestaat er geen enkel concreet bewijs dat een dergelijke organisatie echt bestaat. Er is volgens hem enkel bewijs voor een nationaal complot.

Intimidatie

Barbara Redford, voorzitter van de National Abortion Federation is het daar niet mee eens. 'Je kan de bomaanslagen niet als losstaande incidenten beschouwen. Er is een haat- en intimidatiecampagne aan de gang in het hele land tegen artsen, verloskundigen en vrouwen die zich willen laten aborteren. Het is ons opgevalen dat er overal in het land op hetzelfde moment identieke intimidatie-technieken worden toegepast. De meest gebruikelijke vorm van protest tegen abortusklinieken is demonstraties megalotons geïntroduceerd. Niet op een plaats, maar in het hele land.'

In tijdschriften verschenen plotseling oordeel afbeeldingen van foetussen. Activisten begonnen autonummers te verspreiden van vrouwen die abortusklinieken bezoeken. Met het autonummer kun je op vrij eenvoudige wijze naam en adres van de eigenaar achterhalen. Dan gaan ze opbellen, het liefst 's nachts. Tegen moeders zeggen ze dan: weet u dat uw dochter gisteren haar baby vermoord

heeft. Hetzelfde doen ze met telefoontjes naar de echtgenoot of vriend van de betrokken vrouw. Ze zoeken uit waar de kinderen van artsen naar school gaan en laten dan andere kinderen op school zeggen: Jouw vader vermoordt babies'.

'Ik zeg niet dat dat allemaal bewijst dat er een nationaal complot achter zit. Ik zeg alleen dat het de media waard is een mogelijke samenhang eens nader te onderzoeken. Maar de ATF heeft daar niet de middelen toe. Het zijn mensen die uitstekend werk doen. Ze hebben vijfhonderd van hun twaalfhonderd beschikbare agenten ingeschakeld. Maar zij kunnen pas in actie komen als er een aanslag gepleegd is. Zij kunnen geen telefoons aftappen, zij hebben geen geheime agenten die ze kunnen laten infiltreren in een ondergrondse organisatie. Dat kan allen de federale recherche FBI doen.'

Telegram

Waarom wordt de FBI dan niet ingeschakeld? 'Omdat de FBI alleen in actie komt als er van terreur sprake is', zegt directeur William Webster. En terreur definieert hij als een samenzwering tegen federale gebouwen - waaronder abortusklinieken nu eenmaal niet vallen. 'Het gaat derhalve niet om daden van terroristen, maar van fanatici', zegt Tom Hill.

De Amerikaanse autoriteiten zijn er in het algemeen niet vies van het beste bij de naam te noemen. Vele wandelen in de wereld worden toegeschreven aan alle mogelijke nationale en internationale terreurorganisaties. Het bestaan van een groot complot wordt vaak als vanzelfsprekend aangenomen als het gewas van links komt en mogelijk door de Sovjet-Unie gesteund wordt. Bij het geweld tegen de abortusklinieken blijft de regering tot op het hoogste niveau plotseling buitengewoon genuanceerd te denken. 'Als het om aanslagen tegen een keten van dertig supermarkten ging zou de FBI allang in actie gekomen zijn', zegt Barbara Redford.

'Waarom weigert u deze terreurdaaden in dezelfde sterke bewoordingen te veroordelen als u doet met aanvallen die het werk zijn van internationale terreurorganisaties op Amerikaanse burgers?' vroeg Judy Goldsmith, voorzitter van de Nationale Vrouwenorganisatie in een telegram aan president Reagan na de aanslag op nieuwjaarsdag. En onder druk van de publieke opinie en vooral van de pers, doorkreep de president zijn zwijgen tot dan toe en sprak zijn afschuw uit over de gewelddadige anarchistische activiteiten. 'Let wel, het gaat om 'anarchisten', niet om 'terroristen'.

Waarom past de president, een uitgesproken voorstander van handhaving van gezag en orde, zo op zijn woorden? Omdat hij zichzelf reedschaard heeft onder de vlag van de desinfectie van abortus willen te draaien. Hij heeft de pogingen om abortus te bestrijden via nieuwe wetgeving van haar afgekeurd, en zal dat in de toekomst blijven doen. Op 21 januari, zo heeft ATF gearschuw, wordt de twaalfde verjaardag gevierd van de uitval van het hoogerechtspraak inzake abortus.

Er zijn dreigebrieven ontvangen waarin voor die dag bemaandelde vrouwen aangekondigd. Op die zullen leiders van de pro-life-beweging voor het Witte Huis meer dan vijftigduizend mensen op de been brengen. Vervolgens zullen zij de president worden ontvangen en hem laten delen in deze 'nationale Ierudag'.

President Reagan, die als gouverneur van Californië ooit eens een abortuswet heeft ondertekend, identificeert zich niet de oorlog tegen abortus. Een oorlog, die zoals de leiders toegeven 'uitwassen' kent. Maar uitwassen plegen in deze wereld zelden of nooit onder de categorie terreur te vallen. De FBI zou eens kunnen ontdekken dat er werkelijk een complot bestaat.

Justitie: klachten over kindertehuis uit lucht gegrepen

Van een onzer verslaggevers

UTRECHT — De twee meisjes (14 en 15) die eind vorig jaar verklaarden dat in het kindertehuis van het Leger des Heils, de Harscamp in Baarn, mishandeling, verkrachting en aanranding voorkamen, hebben dat volgens de Utrechtse officier van justitie mr. K. Behling vastgesteld.

Volgens hem hebben de meisjes de instelling medowillig in diskrediet gebracht en hoopten zij dat het tehuis uiteindelijk gesloten zou worden waardoor zij naar huis konden.

De twee pupillen zijn in november van het vorig jaar naar het Jongeren Advies Centrum in

Rotterdam gegaan met een klacht over het kindertehuis. Zij zeiden dat een aantal meisjes daar het slachtoffer is geworden van geweld en seksueel misbruik. Volgens de meisjes werden zij opgeleid door jongens die ook in het tehuis wonen. Deze meisjes ontkenden dat echter tegenover de rijksrecherche.

Volgens mr. Behling hebben andere pupillen van de Harscamp verklaard dat de twee meisjes hadden verteld dat zij een plan hadden beramaad om uit het tehuis weg te komen. Tegen de meisjes zullen overigens geen stappen worden ondernomen.

Zij wonen ook niet meer in het tehuis in Baarn.

Tr 12

Volgens mr. Behling is door de publiciteit veel schade berokkend aan de goede naam van het tehuis. Ook het betrouwen van de officier van justitie dat het JAC, toen de meisjes daar met hun verhaal aanklopten, de kwestie in de openbaarheid heeft gebracht, zonder het onderzoek van de inspectie kindertehuizen van het ministerie van Justitie af te wachten.

Zaak Freud-archief mondt uit in proces

De omstreken Jeffrey Mousaieff Masson, die in 1981 werd ontlast als hoofd van het Sigmund Freud Archief in Washington, eind drie miljoen dollar schadevergoeding van Janet Malcolm, die hem portretteerde in *In the Freud Archives*, haar uitgever Knopf en *The New Yorker*, waarin in 1983 het boek in afleveringen verscheen. Masson verzette zich tegen de ongunstige manier waarop Malcolm hem heeft afgeschilderd als „een onwetenschappelijke, onverantwoordelijke, ideële persoonlijkheid, die betrouwbare is en ethisch niet integer“.

Het boek van Malcolm, waarin zij de escapades van Masson, zijn misbruik van archiefgegevens en zijn stelling dat Freud zijn verleidingstheorie later had opgevoerd uit de doeken doet, verscheen vorig jaar zomer en

werd in Het Vervolg van 1 september 1984 door Emile Hensen psmuuserd besproken. Volgens Masson heeft Malcolm hem in een groot aantal gevallen verkeerd geciteerd.

Een actie wegens „ongunstige afbeelding“, een zogenaamde libel zit in de angel-saksische landen een ernstige zaak. Dat wordt karakteristiek getuust door het eerste vervolg van de Masson-affaire. Hij liet zich interviewen over zijn gedrag tegen Malcolm door het blad *Moover* Jones en noemde daarbij 25 gevallen, waarin Malcolm hem onjuist had geciteerd. Op advies van de advocaten van het blad schrapte de redactie alle voorbeelden, omdat Malcolm er een zaak van zou kunnen maken, als later tekst juist zou blijken te zijn.

„Vrouwennishandeling is machtsmiddel van mannen“

ALMELO (ANP) — Vrouwennishandeling is een structureel gegeven geworden in de maatschappij. Het is een veelgebruikt machtsmiddel van mannen om vrouwen aan zich te onderwerpen en om hun persoonlijkheid te breken. Dit is de mening van een aantal inwoners van Almeloo die dinsdag deelnamen aan een demonstratie tegen vrouwennishandeling door de binnenstad van Almeloo.

Aanleiding voor de demonstratie was de behandeling door de rechtbank van Almeloo van een reeks strafzaken inzake vrouwennishandeling. Omdat vrouwennishandeling een structureel karakter draagt, zoals de demonstranten, justitie en rechtbanken, vrouwennishandeling niet alleen met „geestelijke getoornheid van de man“.

De rechtbank veroordeelde dinsdag een 46-jarige man uit Hengelo tot acht jaar gevangenisstraf wegens moed op zijn ex-vrouw. Het vonnis was conform de eis. De rechtbank achtte bewezen dat de man vorig jaar augustus in het bijzijn van zijn kinderen zijn ex-vrouw in haar woning in Hengelo met drie messteken heeft gedood. Hij zou het niet hebben kunnen verkopen dat zijn voormalige vrouw een vriend had. De man is enkele jaren geleden veroordeeld voor incest met zijn minderjarige dochter.

Een 48-jarige man uit Hengelo werd veroordeeld tot een jaar en drie maanden gevangenisstraf voor seksueel misbruik van een jong meisje. De eis was anderhalf jaar. De man heeft het meisje voor het eerst seksueel benaderd toen zij negen jaar was. Vanaf haar elfde tot haar vijftiende jaar heeft hij een aantal malen gemeenschap met haar gehad. In haar bijzijn heeft hij tevens twee andere jonge meisjes misbruikt.

Bij gebrek aan bewijs sprak de rechtbank een 25-jarige man uit Enschede vrij van verkrachting van een 14-jarig meisje. De officier had een anderhalf jaar gevangenisstraf geëist. De man kreeg wel vier maanden gevangenisstraf, waarvan twee maanden en 24 dagen voorwaardelijk omdat hij een minderjarige meisje had verkracht.

Wegens mishandeling van zijn vriendin

din en haar driejarige dochter werd een 33-jarige man uit Hengelo veroordeeld tot vijftien maanden gevangenisstraf. De officier van justitie had twee jaar geëist. De man heeft sadistische spelletjes in praktijk die hij in videofilms had afgekeken.

Tot slot werd een 26-jarige man uit Hengelo veroordeeld tot tot een gevangenisstraf van elf maanden wegens bedrog met doodslag van zijn ex-vrouw. De eis was veertien maanden. Na de scheiding kwam de man regelmatig bij zijn ex-vrouw op bezoek. Tijdens die bezoeken mishandelde hij zijn ex-schietgenote en hij droeg haar te vermoorden.

De rechtbank behandelde dinsdag tevens de zaak van een 37-jarige Enscheder, die zijn 31-jarige vriendin door wurging om het leven bracht. Tegen hem is vier jaar gevangenisstraf geëist en onvoorwaardelijke tbs.

Vk 16

soort zaken. Die hebben we dan ook toegepast. We hebben uitvoerig aandacht aan haar geval besteed. In de laatste brief bleef ze zich herhalen.“

Op 3 januari heeft mevrouw Schoorl een voordracht mogen houden in de gemeenteraad van Velsen, die uitmondde in het verzoek de gewraakte bladen en hun essentieel communicatiefunctie in ons democratisch best kritisch te volgen. Op advies van de burgemeester heeft mevrouw Schoorl inmiddels besloten zich te wenden tot de Raad voor de Journalisten.

Homoseksualiteit nu bespreekbaar bij rijkspolitie

Politie en seksualiteit, dat weet wat tegenwoordig. Na de hoofdgreep in Velsen die opschudding veroorzaakte met het poseren in Playboy, is er nu een rayoncomandant van de rijkspolitie in Brabant, die een lans heeft gebroken voor zijn homoseksuele collega's. De man is zelf homoseksueel en heeft privé en in zijn werk een lijdenweg achter de rug, voordat hij daarvoor uit durfde komen.

Het taboe rond homoseksualiteit heeft bij de politie nog vrij sterk en het landelijke maandblad RP-magazine vindt dat gevaarlijk. Het dwingt politiemannen- en vrouwen zich anders voor te doen dan zij zijn. Dat geeft ruzies van onzekerheid, kwetsbaarheid en in uiterste geval zelfs chantage.

In een interview zegt de betrokken commandant dat zijn angst om uit te komen voor zijn gearriveerd achteraf niet terecht was. Zijn meeningen bleken allang te denken dat hij homoseksueel was en maakten er geen punt van.

Daarna deed de rijkspolitie een aantal ongebruikelijke stappen: hij begon gesprekken met de plaatselijke CDA-burgemeester en de pastoor. Die waren vol begrip. „We zijn hier niet in Rome.“ Hij smeet het punt ook aan in een speciale vergadering met zijn collega's, die sindsdien niet meer over hem roddelen.

Maar het blijft huiverig wettelijk dat je bij de politie voor moet gaan om — zoals de rayoncomandant zegt — aan te tonen dat je seksuele geaardheid geen negatieve invloed heeft te hebben op je functie.

Uitleveringsverzoek van Brit ingetrokken

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Het uitleveringsverzoek van een in Nederland verblijvende Brit is ingetrokken. Engeland had aanvankelijk om de uitlevering gevraagd wegens activiteiten over een inmiddels verboden organisatie van pedofielen en het uitgeven van een blad over dit thema.

De rechtbank in Assen had zich nog niet definitief uitgesproken over de toelaatbaarheid van de uitlevering. In plaats daarvan werd aan de Britten om meer informatie gevraagd over een van de beweerd strafbare feiten. Het ging om inbelslagenen foto's die de min volgens de Britten had willen verspreiden. Hij heeft dat ontkend.

Over de andere punten had de rechtbank al beslist dat uitlevering niet toelaatbaar was omdat het om zaken ging die in Nederland niet strafbaar zijn geëist. De officier van justitie had dat ook benoemd.

Twee van zijn landgenoten zijn inmiddels in Londen veroordeeld tot vrijheidsstraffen van zes en achttien maanden. Zij werden beschuldigd van het aanzetten tot seksuele handelingen met jongeren.

Vk 17

Naakt recreëren erger dan naakt poseren

Iedere krant kent zijn vaste ingezonden-brieven-schrijvers. Bij het Haariens Dagblad is dat mevrouw Antoine Schoorl, die haar vermeende recht op politieke vrijheid wekelijks tot in de gemeenteraad van Velsen probeerde te bevestigen. Tot nu toe tevergeefs.

De slepende kwestie die mevrouw Schoorl hoog zit begon 8 juli 1982 tussen paal 72 en paal 73 op het strand bij Noordwijk. Daar werd zij op of omstreeks 14.40 uur geverbaaliseerd wegens het zich ongekleed bevinden op een voor het publiek toegankelijke plaats, en blijkt uit het bijgevoegde politieberaad.

Mevrouw liet het op twee dagen

cel aankomen in plaats van zeventig gulden boete. Dat werd de politie in Velsen. Daar werd zij, beweert mevrouw Schoorl, bewaakt door hoofdagentes Mijntje van Willem. En die had kort na haar zelf bloot in Playboy gestaan.

Hierover kwam een stukje in het Haariens Dagblad. Later verscheen in de *Umsduur* een editie van het Haariens Dagblad, nog eens een verslag over de onaanpakken van de mevrouw Schoorl in de cel had ervaren. Ook het weekblad *Nieuwe Revu* besteedde er aandacht aan.

Het was mevrouw Schoorl niet genoeg en er kwam weer een ingezonden brief. Daarin werd onder andere de hypocrisie aan de kaak gesteld van een samenleving waarin een naakt poserende hoofdagent een naakt recreërende hoofdagent kan verbaliseren.

De krant belooft de brief niet meer te publiceren. Betrokken verslaggever A. Maand van de *Umsduur* constateert op de vraag of hier sprake is van censuur, zoals mevrouw Schoorl beweert, „een monopoliepositie van een krant vereist extra zorgvuldigheid in dit

Vk 12

Vk 12

Man beschuldigt ex-vriendin van ontucht met kinderen in crèche

Van onze rechtbankverslaggever
GRONINGEN - Een verbroken relatie bracht de 37-jarige Svetlajav J. uit Schagen er begin vorig jaar toe de lastercampagne op touw te zetten die hem gistermorgen voor de Groninger politierechter deed belanden. Boos over het vertrek van zijn geliefde probeerde hij haar zowel in de privésfeer als de zakelijke sfeer in een kwaad daglicht te stellen: voor de Groninger crèche die ze samen hadden opgezet deelde hij aan mensen die hun kind kwamen brengen een schrijven uit waarin werd gewaarschuwd voor 'ontuchtige handelingen' die er zouden plaatsvinden en in telefoontjes aan vrienden en familieleden van zijn voormalige vriendin betichtte hij haar onder meer van prostitutie en druggebruik.

Officier van Justitie mr. H.T. van Voorst eiste voor deze feiten plus een door J. uitgedeelde klap een boete van 2000 gulden en twee maanden gevangenisstraf voorwaardelijk, met de maximale voor tijd van drie jaar.

"Wat de achtergronden in deze zaak ook mogen zijn; niets rechtvaardigt wat J. hier heeft aangereikt," oordeelde hij. Advocaat mr. J. van der Molen voerde ter verdediging van zijn cliënt aan dat hij de vrouw alleen had willen helpen: "Toen zijn vriendin zonder iets te zeggen verdwenen maakte J. zich ongerust en begon hij inlichtingen in te winnen. Hij hoorde verhalen over drugs en prostitutie en probeerde, toen hij via de normale kanalen geen hulp bleek te kunnen bieden, familie en vrienden in te schakelen." Het uitleiden van de pamfletten voor de crèche kon volgens hem niet gezien worden als een poging de goede naam van de voormalige vriendin aan te tasten: "Er werken mensen in de crèche en die naam moet niet genoemd. Er is hoogstens geprobeerd de naam van de crèche te schaden," aldus de advocaat.

Politierechter mr. W. Swaan achtte echter alle tenlastegelegde feiten bewezen en veroordeelde J. tot 1500 gulden boete en twee maanden cel voorwaardelijk.

NN 17

'Drie kwart vrouwen in leger klaagt over niet gewenste intimiteiten'

NRC 19

UTRECHT, 19 jan. — Drie kwart van de vrouwelijke militairen bij de krijgsmacht heeft wel eens last van ongewenste intimiteiten. Grote last en seksueel getinte grappjes en opmerkingen komen het meest voor, maar ook gevallen van aanranding en chantage zijn bekend, zo blijkt uit een enquête die de christelijke vakorganisatie van militairen ACOM het afgelopen jaar onder haar vrouwelijke leden heeft gehouden. Er werken ongeveer 1500 vrouwen in militaire functies bij de landmacht, luchtmacht en marine.

Het onderzoek toont volgens de bond aan dat er in het leger het nodige mankement aan het gedrag ten opzichte van vrouwen, maar dat de krijgsmacht er toch vergeleken met de rest van de maatschappij niet extra negatief uitspringt. In het bedrijfsleven hebben vrouwen evenveel last van ongewenste intimiteiten, aldus de vakbond. De organisatie is het daarom niet eens met de stellen van de Emancipatieraad dat het met het seksisme binnen de krijgsmacht erger is gesteld dan elders in de samenleving.

Lijkt het onderzoek blijkt dat vrouwelijke militairen veel vaker voor een ombudsvrouw, waar zij met hun klachten terecht kunnen. De bond heeft daarom besloten om zelf nog dit jaar een dergelijke vertrouwenspersoon aan te stellen.

De enquête is medio vorig jaar gehouden door de werkgroep vrouwelijke militairen, als reactie op een verzoek van de Ser aan de

vakbeweging gegevens te verzamelen over ongewenste intimiteiten op het werk. De bond heeft een kleine 200 vrouwelijke leden en van hen hebben er 45 aan het onderzoek meegewerkt. Volgens voorzitter J. Peeters van de werkgroep kan de uitkomst van de enquête als representatief voor de hele krijgsmacht worden beschouwd.

Ongewenste intimiteiten in het leger is nog weinig bekend. Uit de enquête blijkt volgens Peeters dat vrouwelijke militairen bij wat onschuldiger gevallen veel zelf aan de tegenpartij laten weten dat zij er niet van gediend zijn, wat meestal tot resultaat heeft dat er verder van verstand wordt gehouden. Ook enkele ernstige gevallen waarbij het tot aanranding en chantage zijn aan de werkgroep gemeld. Voorzitter Peeters weet is het nog nooit voorgekomen dat een dergelijk misdrijf tot een zaak voor de krijgsraad heeft geleid. (ANP)

NRC 19

Bureau van Centruumpartij wordt alsnog vervolgd

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Er zal alsnog een strafvervolging worden ingesteld wegens de inhoud van de nota 'Nederland voor de Nederlanders' van dr. W. J. Bruyn, directeur van het 'wetenschappelijk bureau' van de Centruumpartij. De Amsterdamse officier van justitie mr. J. Wolldrich heeft dit donderdag gezegd.

De strafvervolging wordt gebaseerd op overtuiging artikel 429 van het Wetboek van Strafrecht. In dat artikel is deelname aan activiteiten die zijn gericht op discriminatie wegens ras strafbaar gesteld.

Over de nota ontstond vooral beroving wegens passages waarin in bepaalde omstandigheden geweld tegen buitenlanders als noodweer werd vergevoelikt. Een door de Anne Frank Stichting aangespannen kort geding werd verloren omdat niet bleekten zo zijn dat het bureau of dr. Bruyn de inhoud van de nota openbaar hadden willen maken. Er was aangevoerd dat het om een concept ging om in kleine kring te beperken. De inhoud zou onbedoeld zijn uitgelekt en werd bekend via een Vara-radiouitzending.

Ook de poging van enkele andere or-

ganisaties om via een kort geding de subsidie aan het bureau van de Centruumpartij ongedaan te maken werd verloren. In november vorig jaar werd de subsidie stopgezet. De reden was de schending van de Centruumpartij waardoor in geen band meer was tussen Kamerlid Janmaat en het bureau.

Aanvankelijk leek het Openbaar Ministerie in Amsterdam niet te voelen voor een strafvervolg omdat de nota niet was gepubliceerd. Op vragen van de Tweede Kamer antwoordde de minister van Justitie in mei vorig jaar dat er een onderzoek zou volgen naar de mogelijkheid van een strafvervolg.

VK 18

Uitwijzingsverzoek tegen pedofiel ingetrokken

NN 17

ASSEN - Groot-Brittannië heeft een uitwijzingsverzoek bij de Nederlandse regering tegen een pedofiele Brit ingetrokken. De man wordt er in Engeland van verdacht volwassene te hebben aangezet tot seksuele omgang met kinderen.

Vorige maand verklaarde het gerechtshof in Assen dat het moeilijk zou worden te bepalen of de 30-jarige Steven S. kan worden uitgewezen, omdat niet duidelijk is of het feit waarvoor hij in Groot-Brittannië wordt gezocht ook in Nederland strafbaar is. Het Brits-Nederlandse uitwisselingsverdrag bepaalt dat uitwijzing alleen mogelijk is op grond van misdrijven die in beide landen strafbaar zijn.

S. had met twee anderen in november vorig jaar terecht moeten staan op beschuldiging van het aanzetten tot sex met kinderen en het schrijven van een obscuur artikel in een voorlichtingsblad voor pedofielen. S. vluchtte direct naar Nederland. Hij werd op verzoek van de Engelse justitie 10 oktober 1984 aangehouden. 23 oktober kwam hij weer vrij, omdat het twielfachsig was of deze zaken in Nederland strafbaar zijn.

De man, die zich tegenover het kind had voorgedaan als politieagent, had het meisje op eerste kerstdag vanuit Rotterdam in de metro meegenomen naar Capelle aan den IJssel. In een kleedkloos van het plaatselijke zwenkbad heeft hij het meisje verkracht. Het kind bracht hij nu zijn daad naar Rotterdam terug.

Man bekent 10-jarig meisje

ROTTERDAM - De Rotterdamse politie heeft een 26-jarige Rotterdammer aangehouden die er van wordt verdacht een 10-jarig meisje te hebben verkracht. De man heeft bekend.

Spermabanken in Zweden dicht: wet schrikt donors af

STOCKHOLM, 22 jan. - Negen van de tien spermabanken in Zweden gaan dicht omdat spermadonors worden afschrikt door een wet die voortzet in openbaarmaking van hun identiteit.

De wet, die op 1 maart van kracht wordt, geeft het kind dat als gevolg van kunstmatige inseminatie via spermabanken wordt geboren later het recht achter de identiteit van zijn biologische vader te komen. Dat heeft geleid tot een drastische vermindering van het aantal donoren.

Artsen die bij de tien Zweedse spermabanken werken hebben ernstige kritiek op de wet, niet alleen wegens de dalende

van het aantal donors, maar ook omdat vrouwen die graag kinderen willen onwetende methoden gaan zoeken om alsnog een kind te krijgen.

In Zweden komt via bemiddeling van de spermabanken jaarlijks 250 tot 300 kinderen ter wereld. (UPI)

□ Onze Haagsche redactie tekent hierbij aan: In Nederland bestaat geen enkele wetelijke regeling voor de identificatie van spermadonors. Wel houden sommige ziekenhuizen op individuele basis in code en voor intern gebruik gegevens in hun die evenwel alleen dienen voor medische doeleinden en niet voor het identificeren van de donors.

NRC 22

Manila stelt avondklok in voor jonge tippelaars

MANILA (AF) — In een poging de jeugdprostitutie aan banden te leggen hebben de autoriteiten in de Filippijse hoofdstad Manila een avondklok ingesteld. Het uitgaansverbod geldt vanaf negen uur voor jongeren tot en met 18 jaar.

Jongeren die na negen uur op straat worden aangetroffen en daar geen goede reden voor kunnen opgeven, worden opgepakt. Als ze niet worden betrapt op tippen

Vk 23

zullen ze alleen een waarschuwing krijgen.

De politie houdt in Manila per dag gemiddeld 22 jonge hoortjes aan, vooral in de buurten waar veel toeristen komen. Sommigen zijn niet ouder dan acht jaar en worden door hun ouders de straat opgestuurd.

Jongere tippelaars die worden opgepakt kunnen na het betalen van een borgsom van 50 pesos (ongeveer negen gulden) weer worden vrijgelaten.

Blad Jeugdwerk Nu wordt opgeheven

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Jeugdwerk Nu, een tweemaandelijks verschenend blad over de ontwikkelingen in het jeugd- en jongerenwerk, wordt opgeheven. Het eerste nummer van dit jaar zal nog verschijnen en dan is het afgelopen met het blad, dat in zijn opslag van 2500 exemplaren verscheen. De uit drie personen bestaande redactie, een redactiesecretaresse en een administratieve kracht is per 1 april ontlast aangezegd.

Jeugdwerk Nu is een uitgave van de Nederlandse Federatie Jeugd- en Jongerenwerk, een landelijke koepelorganisatie van het „identiteitsgebonden jeugd- en jongerenwerk“ en Scouting Nederland. De federatie moet op bevel van minister Brinkman van WVC met ongeveer tien procent bezuinigen; dat komt neer op een beslag van ongeveer 125 duizend gulden. Brinkmans uitgangspunt bij de bezuinigingsopdracht is „het terugdringen van vermijdbare bureaucratieën“.

Het blad bestaat vanaf 1969 en was de voortzetting van Vrije Vaart dat in 1946 werd opgericht. Volgens redacteur Johan van de Woestijne is het in de jaren zeventig tot ontogenen van de federatie een nogal radicale koers gaan varen en steeds meer vervreemd geraakt van de achterban van de federatie.

„Het blad ging zich meer richten op het open jeugdbelief, het accent werd verschoven naar probleemgroepen.“

School licht loer over zelfdoding na overlijden leerlingen

Vk 24

Van onze verslaggever
FRANK VAN ZIJL

ASSEN — Naar aanleiding van drie gevallen van zelfdoding in een tijdsbestek van twee maanden zijn op het Dr. Nassau College in Assen verschillende initiatieven ontplooid om de 1450 scholieren van de scholengemeenschap te begeleiden en voor te lichten over de problematiek van zelfdoding onder jongeren. Naast schriftelijke informatie aan ouders en leerlingen is een vertrouwenssteam van leraren in het leven geroepen en wordt gedacht over de oprichting van een praatafca waar dit thema en andere onderwerpen ter sprake kunnen worden gebracht.

„Wij vinden als school dat de drie gevallen die ons onlangs getroffen hebben bekendheid moeten krijgen. Dat er iets aan gedaan moet worden om de leerlingen voor te lichten. Af en toe ben ik wel eens bang voor de naam van de school, maar de voorlichting aan de kinderen vind ik een groter goed“, aldus G. Dröge, conector van het Dr. Nassau College. Twee jongens van achttien en negentien jaar beëindigden zich in december van het leven en een meisje van veertien jaar maakte er vorige week een einde aan.

Niet vastgesteld is of er onderling verband bestaat tussen de drie zelfdodingen. Jaarlijks dion in het hele land een honderd kinderen in deze leeftijdscategorie een poging tot zelfdoding; daarbij gaat het om de geregisteerde gevallen.

Naar aanleiding van de drie recente zelfdodingen hebben de directie, medewerkers en ouderraad van het Dr. Nassau College een brief gestuurd naar alle ouders en verzorgers van de leerlingen. Daarin schrijft de schoolleiding onder meer dat op korte termijn deskundige hulp zal komen om de leerlingen voor te lichten en te begeleiden. Bovendien is de leerlingen met een open brief op 25 publicatieborden op de hulpmogelijkheden gewezen.

Psycholoog

Conector Dröge: „De schoolleiding heeft deskundigen geraadpleegd. Die stelden ons in zoverre gerust, dat zij ons verzekeren dat zij de no-ut primair aan een school ligt. Maar dat neemt natuurlijk niet weg dat je je gaat afvragen wat je aan zo iets kunt doen, om het in de toekomst te voorkomen.“

De schoolleiding belegde verder een vergadering met een aantal mensen van de oudervereniging en een psycholoog. „Volgens de psycholoog kan zelfdoding het gevolg zijn van psychische of sociale maar ook van logische moeilijkheden. Met name op dat laatste gebied ligt er volgens mij een taak voor de school, bijvoorbeeld als leerlingen liden aan contactarmoede of als ze moeilijkheden thuis hebben“, zegt Dröge.

Volgens de conector denken ouders nog te vaak dat problemen van kinderen die ze zelf niet kunnen oplossen, wel op

school worden gewerkt. „Maar een gemat dat kinderen thuis hebben kan een school niet een-twee-drie oplossen. We willen wel meer aan de opvang van kinderen doen, maar zo iets is erg moeilijk. Als Pietje anders doet dan andere kinderen, moet je dat ook maar zien hoe pik je Pietje er dan uit? Kinderen willen vaak helemaal niet praten met volwassenen en zeker niet met hun leraar. Het is niet te peilen hoeveel kinderen met soortgelijke gedachten rondlopen. Verget daarbij niet dat er altijd sprake is van een drempel tussen leraar en leerlingen.“

Op het Dr. Nassau College is inmiddels ook een team van twaalf vertrouwensdocenten gevormd. Volgens conector Dröge heeft de scholengemeenschap niet eerder met de problematiek van zelfdoding onder jongeren te maken gehad.

Aangedaan

M. Nieboer, docent Nederlands en lid van het vertrouwenssteam: „Het houdt de leerlingen volop bezig. Ze zijn de laatste dagen stil en zichtbaar aangedaan. De reacties zijn wel per leerling verschillend. Individueel proberen we met ze te praten waar dat nodig is. In eerste instantie waren we daar zelf niet toe in staat. De oorzaken mogen dan niet specifiek bij school liggen, maar we trekken het ons wel erg aan. We hebben gezamenlijk besloten openheid naar de kinderen te betrachten.“

De manier waarop de Asser scholengemeenschap de situatie aanpakt is opmerkelijk. Niet zelden gebeurt het dat gevallen van zelfdoding onder scholieren worden vermoed. „Je ziet de kinderen voor het bord staan en die beïeld lezen. Daarna breng je het in de klas ter sprake. Het blijkt dat er bij de leerlingen veel behoefte is aan informatie. Onze eerste taak ligt in het wegruimen van een aantal misverstand. Ze denken dat het besmettelijk is, dat er een kettengreactie komt. Een tweede missverstand is dat de kinderen denken dat ze dergelijk gevaar gaan lopen als ze in de problemen zitten. Bovendien moeten we de leerlingen duidelijk maken dat er mensen zijn die naar ze willen luisteren; dat we niet alleen een leer-, maar ook een leerschool zijn.“

Schoolkrant

Naar aanleiding van de gebeurtenissen hebben enkele leraren en psychologen ten behoeve van een artikel in de schoolkrant een gesprek georganiseerd met een tiental leerlingen. Er werd gesproken over de verwachtingen die kinderen van de school hebben, en over hoe gelukkig of ongelukkig ze zijn.

Nieboer: „Dat is een geweldig gesprek geweest. Daardoor krijgen wij als leraren ook zicht op de behoefte die er bij leerlingen leeft aan gespreksmogelijkheden. Momenteel bespreken we het idee om een praatafca te richten. Een vaste plek in de school waar we op geregelde tijden kunnen praten over een bepaald thema. Dat hoeft echt niet altijd bloedschiet te zijn. Als ik... „aar meer heeft dan een disco waar niet leerlingen door de lude muziek onmogelijk wordt gemaakt om te praten.“

Homoliteratuur zondig in Amerikaans, niet in Engels

Vk 24

De Britse boekverkoopshand heeft zijn advocaten opgedragen uit te zoeken, volgens welke criteria de douane boeken uit de Verenigde Staten in beslag neemt die homoseksueel zijn voor de Londense homoboeke winkel *Gay's the World*. De Britse douane heeft nu een jaar bezig met een actie om de import van Amerikaanse homoliteratuur te verhinderen. De actie van de boekhandelaar heeft de volle steun van de Britse uitgeverijorganisatie.

Als gevolg van overeenkomsten tussen Engelse en Amerikaanse uitgeverij kunnen bepaalde boeken zowel in Amerika als in Engeland verspreid zijn. Hierdoor ontstond de merkwaardige situatie, dat een aantal titels, die de douane op grond van de Douanewet uit 1875 het land niet binnenliet, overal in het land te koop zijn.

De voorrider van de Booksellers Association, Tim Godfrey, heeft tegen het vakblad *The Bookseller* zijn bezorgdheid hierover uitgesproken; wat volgens de Douanewet is verboden, is dat blijkt niet op grond van de wet op Zedekwetende Publicaties. „Wat van de ene wetgever niet mag, mag van de andere wetgever blijkbaar wel.“

In oktober vorig jaar liet de douane de eigenaars van *Gay's the World* weten, dat zij 132 titels in beslag had genomen, waaronder *De 15e eeuwse Het boek van de Stad der Vrouwen* van Christine de Pisan, *St. Geron van de Paul Sartre* en *A Thirsty Earl* van Gore-Vidale. Volgens een oude bepaling in de douanewet mag de douane een zandstroom die de douane indecent of obscen artikel bevat in zijn geheel vasthouden. Zo kan een homoboeke een heel pakket besnoeien. Om het vrij te krijgen moet de boekwinkel voor iedere titel afzonderlijk een proces beginnen. Dit zou het einde van de winkel betekenen.

Tim Godfrey stelt voor, op boeken, ongeacht het land of herkomst, alleen de wet van Zedekwetende Publicaties toe te passen, zodat in het land met een maat wordt gemeten.

Vk 23

Lord Wolfenden, British Social Reformer, Dies

New York Times Service
LONDON — Lord Wolfenden, 78, the man who helped change the way male homosexuals and female prostitutes are treated in Britain, died Friday in hospital.

An educator and social reformer, Lord Wolfenden became a household name in Britain as a result of his chairmanship of a government committee from 1954 to 1957 that investigated male homosexuality and female prostitution. The Wolfenden report recommended changing the law that made male homosexual acts punishable by imprisonment — imprisonment had never been illegal — and suggested that prostitution, which was not illegal, be allowed to continue.

Lord Wolfenden campaigned vigorously to have the committee's findings put into effect, but his views were considered ahead of the times. It was not until 1967 that the Sexual Offences Act legalized homosexual acts between consenting male adults in private. The act also forbade prostitutes to solicit on the streets, but allowed prostitution to remain legal.

John Frederick Wolfenden was born on June 26, 1906, in Halifax,

Yorkshire, the son of an educational official. He attended Queens College, Oxford University, and studied at Princeton University.

He became a philosophy teacher at Oxford and, at the age of 27, became headmaster of Uppingham School in Rutland. He was appointed vice-chancellor of the University of Reading in 1950. He retired from that post in 1963 to become chairman of the University Grants Committee. From 1969 to 1973, he was director of the British Museum. He was knighted in 1956 and became a life peer in 1974.

IHT 21

De consequenties van de abortuswet (1) Tr 24

Ondanks de onlangs daadwerkelijk in werking getreden wet afbreking zwangerschap is het toepassen van abortus voor veel Nederlanders allerminst een vanzelfsprekende zaak. Minister Brinkman van VWC heeft er daarom verstandig aan gedaan zich serieus af te vragen of deze bezwaren straks ook verplicht moeten worden via hun ziekenfondspremie mee te betalen aan abortusgrepen.

Het is een vraag met vele haken en ogen, maar in een brief aan de Tweede Kamer heeft de minister deze week gezegd hem voluit met 'nee' te kunnen beantwoorden. De abortusgreep (tenminste voorzover hij wordt verricht in een kliniek) komt niet in het ziekenfondspakket. In plaats daarvan stelt de minister voor de kosten van deze ingreep voor klinieken te subsidiëren en wel via het experimenteel-artikel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

Het lijkt een mooie oplossing: de gewetensbezwaarde mag er vanuit gaan dat zijn verzekeringsgeld niet gebruikt zal worden voor het verrichten van een abortus. Maar op de keeper beschouwd is het een geforceerde oplossing. Want diezelfde bezwaarde zal er wel in moeten berusten dat zijn belastinggeld wordt gebruikt om de klinieken te subsidiëren. Hooguit kan hij zich troosten met de redenering dat hij voor de besteding van het belastinggeld minder verantwoordelijkheid draagt dan voor het betalen van premies. De gekozen oplossing is voorts tegenstrijdig, omdat abortusgrepen in een ziekenhuis door het ziekenfonds vergoed blijven worden.

Was er een andere oplossing mogelijk? Aanvankelijk zag het er wel naar uit. Er staat een nieuwe sociale ziektekostenregeling op stapel, waarin het verstrekkingspakket gedifferentieerd zou kunnen worden: wel of geen eigen risico, wel of geen verzekering voor bepaalde ingrepen. De gewetensbezwaarde zou dan hebben kunnen kiezen voor een pakket zonder abortusvoorziening. De differentiatie is echter van de hand gewezen en daarmee zat er voor minister Brinkman weinig anders op, de gewetensbezwaarde anderszins tegemoet te komen.

Het bleek echter al gauw, dat het vrijwel ondoenlijk was binnen de ziekenfondswet een uitzondering te maken voor gewetensbezwaarden. Een dergelijke regeling zou veel rompsloep veroorzaken, zoals een registratie van de bezwaarden, de vorming van een apart fonds e.d. Het voornaamste bezwaar was echter wel dat het technisch niet mogelijk bleek een differentiatie in de premie aan te brengen. De ziekenfondswet heeft deze oplossing daarom van de hand gewezen.

Al met al restte de minister daarom nog maar twee mogelijkheden: of de abortusgreep in strijd met de wens van de moederheid van de Tweede Kamer weren uit het ziekenfondspakket, of de thans door hem voorgestelde, maar geforceerde oplossing. Deze regeling verdient geen schoonheidsprijs, zegt de VVD. Het CDA noemt haar gekunsteld en de PvdA tenslotte is er mordicus tegen. Kortom de vraag dient beantwoord of deze regeling er mee door kan.

De consequenties van de abortuswet (2) Tr 24

De nieuwe abortuswet is niet iets om tevreden over te zijn. De... een erkenning van het feit dat... ingrepen helaas wel eens onvermijdelijk zijn. Onze samenleving heeft er jarenlang over gedaan om dit feit te willen erkennen en niet ten onrechte, want in zekere zin is de nieuwe wet een 'norele nederlaag'. Niemand schept d'uitseidelijke erkenning verlichtingen en één daarvan is dat de abortusgreep door de ziekenfondswet vergoed zal moeten worden. Het gaat niet aan in dit geval de laagst betaalden als het ware te straffen.

Diezelfde erkenning is ook voor gewetensbezwaarden een realiteit. Het lijkt voor hen

aantrekkelijk die met een vernuftige redenering la Brinkman te kunnen omzeilen: een nuchtere gewetensbezwaarde zal zich maar al te goed realiseren dat de gemeenschap als geheel zich toch niet aan haar verplichtingen zal kunnen onttrekken en dat hij daaraan op welke manier dan ook zal moeten meebetalen, zoals blijkt uit de voorgestelde regeling.

Het willen introduceren van zulke kunstgrepen lijkt eerder te wijzen op een zekere geneigtheid een achterhoedegevecht te willen voeren. Na zoveel jaren van strijd moeten we daar toch vanaf kunnen zien.

EMANCIPATIERAAD:

Slachtoffer seksueel geweld moet bij vrouw aangifte kunnen doen

DEN HAAG (ANP) — Slachtoffers van seksueel geweld moeten bij de politie aangifte kunnen doen bij een seksueel misdrijf. Overal waar het mogelijk is moeten vrouwelijke politieambtenaren worden opgeleid tot rechercheurs zedenzaken. Verder mag bij de aangifte niet gesuggereerd worden dat het slachtoffer schuld heeft aan het gebeuren. Alle meldingen van seksuele geweldsmisdrijven, of ze tot aangifte leiden of niet, moeten worden geregistreerd.

Dit heeft de Emancipatieraad minister Korthals Altes van Justitie voorgesteld in een advies. De raad adviseert over de aanbevelingen van de minister aan politie en justitie voor de bijeenkomst van slachtoffers van seksuele misdrijven.

Als op het platteland de politie te

klein is om over een gespecialiseerde ambtenaar te kunnen beschikken, moet in samenwerking met andere politiekorpsen hiertoe worden voorzien. De aanwezigheid van vrouwelijke politieambtenaren kan de drempel verlagen voor vrouwen, vooral uit minderheids-groepen, om aangifte te doen van een seksueel delict, aldus de raad.

De raad meent verder dat de vertrouwenspersoon van het slachtoffer bij de aangifte aanwezig moet kunnen zijn, maar ook bij verdere contacten met politie en justitie en bij een eventuele confrontatie met de dader. De vertrouwenspersoon moet ook de advocaat van het slachtoffer kunnen zijn. Op deze mogelijkheden moet bij de aangifte worden gewezen, aldus het advies.

Als het slachtoffer, om op de hoogte te blijven van het onderzoek, een gesprek wil hebben met de officier van justitie, moet dit mogelijk zijn, vindt de raad. Legt de officier de zaak af, dan moet hij dit het slachtoffer in een persoonlijk gesprek meedelen en de redenen motiveren. Ook moet hij wijzen op de mogelijkheid tot beklag hierover.

Sceptisch over samenwerking met PvdA

De Vries wijst coalitie met hulp klein rechts af

Vk 31

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 31 jan. — Als de kiezers volgend jaar mei CDA en VVD opnieuw een meerderheid in de Tweede Kamer geven ligt het volgens de fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer, De Vries, voor de hand dat die twee partijen over voortzetting van hun coalitie gaan spreken.

Het bereiken, ter meerderheidsvorming, van de kleine rechtse partijen (SGP, RPF en GPV - nu zes zetels) in zo'n nieuwe coalitie zou zeer onaantrekkelijk zijn.

Nee, we delen geen snoepjes uit'

Over mevrouw Densen-Gerber is het allemaal van seksuele laken een pak. Kinderveilingen, kindersensibilisatie, kinderporno en... pedofilie. „Pedofielen worden opgesloten“, aldus deze Amerikaanse mevrouw in een interview met de Volksmaas.

Wk 28-12

Door BART LUIRINK

Het verhaal van de kinderveilingen in Amsterdam — ook afkomstig van de Amerikaanse dame — bleek niet waar. Ze had zich in het land, in het jaartal en het aantal vergist. Het verhaal dat in Amsterdam de grootste hoeveelheid kinderporno geproduceerd wordt, kijkt al even twijfelachtig. En voor wat de prostitutie door kinderen betreft, beriep Densen-Gerber zich op de „Gay Guide“ van enige jaren terug, een gids met homoïkse contactadressen. En ook in dat geval bleek ze niet echt nauwkeurig te hebben gelezen. De op een Amerikaanse congressus met veel poeha gepresenteerde „feiten“ blijken niet meer dan een storm in het spreekwoordelijke glas water.

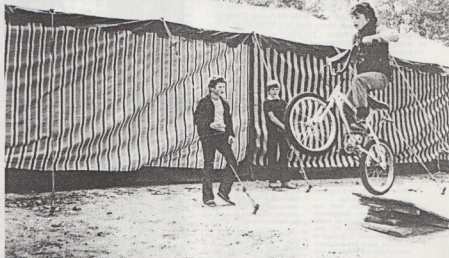
De veronderstelling is dan ook gerechtvaardigd dat de verhalen van de andere kant van de oceaan een ander doel dienen dan de zorg voor kinderen. Welk belang is er goddelijk met een voorstelling van het rouw Amsterdam als zou het hier om een „Sodom en Gomorra“ gaan? Het blijft gissen.

Wel is duidelijk dat mevrouw Densen-Gerber haar fantasien aangrijpt om een kruistocht te starten tegen wat door haar als een groot gevaar wordt gezien: de pedofilie, de wens om kinderen lief te hebben in de meest ruimhartige zin van het woord. Zonder dwang, zonder geweld. „Pedofielen moeten worden opgesloten“, zegt ze. En daar laat ze het niet bij. Binnenkort begeeft ze zich in het paradijs van de duivel. Ze komt naar Nederland. U bent gewaarschuwd. En de vereniging „Martijn“, een organisatie van pedofielen, is op haar hoede. Immers, de maatschappelijke aanwezigheid van de pedofiele voorkeur groeit maar heel langzaam en een bezoek van mevrouw Densen-Gerber kan de magere stapjes vooruit in één klap teniet doen.

Omdat de meeste mensen er nog steeds tegen zijn en omdat diegenen die er geen kwaad in willen ontdekken toch steeds weer aan grote twijfel onderhevig zijn. Want eigenlijk: met kinderen, nou ja, nee, toch maar niet...

Denktrant

Ben Roelofsma heeft van een ellentekort in zijn leven nog nooit iets gemerkt. Niet als veel andere pedofielen kwam de „ontucht“ die hij met kinderen beoefent hem herhaaldelijk op opsluiting en strafrechtelijke vervolging te staan. Een reden om zich in dit gesprek Ben Roelofsma te noemen. Het is zijn echte naam. Hij zit in de „hetz“ uit Amerika en pogingen met „gebruikmaking van seksualiteit

Kinderen spelen, ravotten, vrijen?

mens en bedwang te houden“. Volgens Roelofsma is dat „eigen aan dictaturen en religies“. „Abortus maakt mensen vrijer. Voorbehoedsmiddelen maken mensen vrijer. Als je kinderen nu ook al vrijlaat in seksuele betrekking is het hek van de dam. Dat zal de denktrant van mevrouw Densen-Gerber wezen“, aldus Roelofsma.

Het ontkennen van de kindelijke seksualiteit vindt hij „in feite tegen-natuurlijk“. „Kinderen zijn vanaf de geboorte met seksualiteit behept. De eerste twintig jaar gebruikt men om ze het af te leren. Tegelijkertijd wordt ze verteld dat ze zich volwassen moeten gedragen.“ Roelofsma vindt dat tegenstrijdig.

Maar de legitimatie van seksualiteitsbeleving door kinderen is niet alleen gelegen in het opheffen van de tegenstrijdigheid. Het maakt kinderen ook vrijer, zegt Roelofsma. „Een kind wordt geboren tegen zijn of haar wil. Het komt in een geïmposante situatie die het niet zelf gekozen heeft. Ouders bepalen de school. Onderwijzers bepalen de leerstof. Gaat het kind vervolgens

een relatie aan met iemand van buiten het gezin dan verkrijgt het een stukje vrijheid. Het is onzin te denken dat zo iemand van buiten het gezin vervolgens macht uitoefent over het kind. Het is juist omgekeerd, je kunt niet met een kind omgaan dat je dwingt van jou te houden. Dwang en geweld staan haaks op pedofilie. Bovendien, als het het kind niet langer zint, gaat 't naar huis.“

Het is Ben Roelofsma vaak overkomen. Een keer ging een relatie stuk door ingreep van de ouders. Een andere keer wilde een vriendje niet langer doorgaan omdat iedereen hem uitschold voor homo.

Zit er niet een zekere tragiek in de pedofiele kinderen worden altijd ouder? „Dat klopt“, zegt Roelofsma, „maar je kunt ook steeds opnieuw beginnen, je blijft bezig en dat is goed“.

Bescherming

Kinderen verdienen bescherming tegen dwang maar in de visie van Roelofsma vereist dat geen bijzondere

wetgeving. De wet moet een ieder beschermen tegen seksueel geweld en dwang. Vanuit deze stansvrije moet volgens hem ook de kinderporno worden benaderd. Sadistische porno, penetratie van erg jonge kinderen, afbeeldingen met volwassen kunnen niet. Tot seksueel gedrag gedwongen kinderen kan ook niet. Maar in zijn algemeenheid kan Roelofsma geen bezwaar bedenken tegen afbeeldingen van blote kinderen, met of zonder erectie. In de hele discussie schuilt het gevaar dat de markt voor kinderporno alleen maar groeit. „Men wil het een keer gezien hebben.“

Zoals ook seksueel misbruik van kinderen eerder lijkt voort te komen uit de behoefte van ouders om de grenzen steeds verder te versleggen. Met liefde voor het kind, dus pedofilie, heeft dat in de meeste gevallen niks te maken.

Snoepjes

Roelofsma en zijn vereniging „Martijn“ zien de komst van de Amerikaanse zedenprekator met angst en vreeze tegemoet. Het zal de pedofielen in Nederland opnieuw — of beter gezegd nog meer — in het defensief brengen. Zij moeten uitleggen waarom ze graag met kinderen omgaan terwijl volgens Roelofsma eerder de vraag aan de orde is waarom de andere kinderen zoveel beperkingen in hun vrijheid opleggen. Dat stuut Roelofsma tegen de borst. Omdat het zijn overtuiging is dat de kinderen die ooit een welgevende pedofiele relatie onderhouden weerbaarder in het leven staan. Hij weet het uit eigen ervaring.

Tech zal zijn vereniging, ook tegen de Amerikaanse dame, de strijd blijven voeren. De gesprekken met de politiek zullen doorgaan. Als mevrouw Densen-Gerber geen rolt in het eten goud, zal die politiek binnenkort een wet aannemen die seksualiteit tussen kinderen en volwassenen niet langer strafbaar stelt.

Roelofsma zal zijn strijd voortzetten en blijven herhalen dat pedofielen nooit „snoepjes uitdelen op schoolpleinen“ en „geen kinderveilingen organiseren“.

Vroeg of laat
gaan zij een stapje
verder.

'Hoe' de Zedelijk gegeten. Tch is Amsterdam moo

UN 31-12

Mr. Gretha Kostwinder is chef van de Utrechtse Kinder- en Zedenpolitie. Direct nadat ze haar studie rechten had voltooid kwam ze als plaatsvervangend chef onder Anneke Visser bij de Utrechtse politie terecht.

„Het leek me wel aardig. Ik heb heel intuïtief gesolliciteerd. Ik dacht: dat moet boeiend zijn. En na negen jaar is dat nog zeker steeds zo". Na het vertrek van Visser werd ze chef. In de maand november is de 36-jarige Gretha Kostwinder druk bezig met het Utrechtse prostitutieprobleem. „De algemene politie-verordening over het zedengebied is goedgekeurd. De Europalaan is als lippengebied aangewezen. Nu de meiden nog".

donderdag 1

Hetfite discussie is losse-
harden in het korpis over de
werkneep emancipatie
waarvan ik voorzitter ben.
Wij zijn te radicaal. Jammer.
Onder emancipatie is het be-
houderd. We streven naar
meer vrouwen. Twintig pro-
cent in 1994. Dat halen we
nood. Hij als we tien pro-
cent halen. We zijn verkeerd
overgenomen. Rechteraren.

Een peluk bij een ongeluk.
Iedereen praat over emani-
cipatie. Dat was nodig.

In Amsterdam met een
ex-politievrouw gesproken.
Dit gebeurt binnen de werk-
neep emancipatie. We pro-
beren er achter te komen of
vrouwen goed konden fune-
tioneren in ons korpis. Ze was
tevreden. Zou best terug wil-
len. Had toen moeite met
posponed laaggebruik van col-
legas.

Het groene recht gaat
door. 's Avonds niet met
thuis geweest. Met rechte-
bader Bernard richting Mor-
reispark en Van Ach van
Wijkokade. Al en toe ga ik
mee met Bernard. Peter of
Toot. Moet weten wat er te
koop is.

Pannek onder de meiden.
Dinsken automobilist wil
met zijn vrouw iets op sex-
geleid met een prostitutie.
Voelde zich daaraan te fat-
soemlijk. En terecht.

Meldkamer ingesind.
Dinsken automobilist niet
gevoelden. Het is verder
rustig. Weinig melden. Wein-
ig klanten. Marietje thuis
rebract. Ze had pils met
melkkanen gebract. Blijk
haar een slechte combinatie.
In zo'n staat valt er ook we-
nig te verdienen. Ze willen er
zo'nne vanaf. Dat rookte.
Het verbaad tussen drie-
handel, vrouwenhandel en
prostitutie wordt te weinig
onderkend. Politie is voornam-
lijk in handen met straat-
geintenseerd en minder in
vrouwenhandel.

Zou dat ook zijn als het
om handel in mannen ging?

vrijdag 2

Lezing gehouden voor leer-
ling-journalisten. Ik doe het
zelden omdat het tijd kost.

Zonde. Is verordening be-
zandig. Je krijgt directe re-
acties van jonge mensen
voor morgen. Vooral omdat
de scholen nagevacht over de
politie. Geen poezom over
achterlichting ihrer zouds
vraeger. We luisteren te we-
nig naar jonge mensen. Kan
ze niet serieus gewone ne-
men.

Naar de Raad van de kin-
derbescherming over een
over problematische gezins-
situatie. Naar huis, sherry bij
de buren vordrenken. Trach-
te op vrijdag. Over schakel de
toelaten in de vau. Haar
man Wim, en ik zitten op de
barkruk in de keuken com-
munaal te leven.

Vriendelijk plantend om
haar te laten weten hoe mooi
ze kan bloemshikken.

zaterdag 3

Met vriend naar vereni-
gung voor psychiatrie, sectie
seksoologie Thema inest.

Leuk als niet-medicus bij
de wonen. Kom mijn mond
niet deidthouden. Ze geven
onvoldoende insicht in hun
manier van werken. Daar-
door kan ik een kind-
slachtoffer van incest besch-
doevenrijen naar een psy-
chiatry waarvan ik weet dat
hij het aanvoelt.

Wie kan aanvoelen wat
een meisje van tien-
cilfwaard meemaakt als va-
der breve, oom ge-
nenschap neemt?

Te veel hulpverleners wilen
het heel gezin, incest
slachtoffer in therapie.
Dat werkt niet. Te veel
singuliere inzichten kan een
kind niet met pu, oom, broer
praten over dat wat er ge-
beurd is. Hoe moet ze daar-
over met moeder praten?
Kind weet nauwelijks wat er
kaande is. Totale verwarring.
Hoe verantwoordt het wat
zullen meisje zwam-
terechap?

Na de verpleging gewin-
kend. In een overmoederig lui
twee prachtige dingen ge-
kocht. Een gouache en een
enaille in paars en
zachtrood met figuren die er
niet toe doen, toch aanwezig
zijn.

Hoe kom ik verder de
maand rond?

zondag 4

Gedrooked en gewonnen.
Naar verlaardag van Aines.
Geregel. Op weg naar huis
loopt de auto niet goed. Kom
niet met thuis. Morgen naar
de garage. Heer, laat het niks
buitendres zijn. Die stukken
van het inest-symposium
doorgesomen. Verhaal en
stellingen gemaakt voor de
werkshop politie en hulp-
verleners. Was te het al laat!

maandag 5

Rotasud naar garage ge-
bracht. Man belt. Klep ver-
brand. f 1.600. Was er maar
een bank van lening zoals
verloren. Kon ik mijn schil-
derijtes belenen.
Panneetje bedacht om film
over de vrachting te draaien
voor vaste Kamercommissie
van justitie, politie en emani-
cipatie. Confrontatie met re-
sultaat leek me goed. Politie
beslissen op afstand over dit
soort zaken. De nota van
Kamercommissie over seksueel ge-
weld speelt nu.

Het is moeilijk te realisee-
ren. De griffer van de
Tweede Kamer is zo langza-
merhand minder enthousi-
ast.

Ik ben gevraagd bij de
hoorzitting over deze nota in.

de Tweede Kamer a.s. don-
derdag aanwezig te zijn. Niet
doen. Geen tijd om voor te
bereiden.

Paar strafzaken bespro-
ken. Ouders die op verkeer-
de manier achter hun kind
staan. Ze bevelen het kind
niets aan de politie te vertel-
len. Kind voelt zich daardoor
gestort. Kan niet goed zijn.
Ouders dat verteld. Hun di-
lemma: als het kind vertelt;
strafblad, boete, eventueel
straf, kansen voor toekomst
kleiner.

Leerling-rechercheur be-
oordeelt met Andries de be-
zadler en Kees de adjudant.
Hij kan bij de kinderpollitie
blijven werken vinden we.
Uitstekende knul. Zee zaak-
gerichte politieopleiding
achter de rug. Hij vertelt het
moeilijk te vinden hulpverle-
ners in de vingers te krijgen.
Dat is ook moeilijk. Wie kan
iemand anders nog helpen?
Laat staan als het je vak is.
's Avonds de nota seksueel
geweld gelezen, voor het ge-
val ik toch nog in de Kimer
beland.

dinsdag 6

Vergadering met afvaardig-
ging kinderpolitiechefs over
het behoud van onze inest-
deskundige Carla broekt in.
In te hoofd. Ze dwingt je te
denken over dingen waarvan
je wilt dat ze niet bestaan.

Haar laten blijven is dis-
tibus.
Ze past niet in de ambtelij-
ke regels. „I. Kan echt
niet". Toch zal ze moeten
blijven. Ze zullen nieuwe re-
sultates moeten maken.

Aan eind van de dag ver-
gadering met inestleiden.

Voegs van diverse plama-
ge, van gevestigd psychiater
tot alternatief hulpverlener.
Ik zit erengz tussen twee
adviseurs elkaar bij de aan-
pak van inest. Uit-
gangspunt is te komen tot
een op elkaar afgestemd be-
leid.

Collega-rechercheur Chris
belt 's avonds. Onze al vier
maanden verniste Roel is in
Amsterdam te voorschijn ge-
komen. Gelukkig. Ouders
bij. Opsporingsbericht voor
tv kan vervallen.

woensdag 7

Reagan herkozen. Was te
verwachten. Hele wereld zou
over US-president moeten
meestemen.

De grote dag van het in-
eest-symposium. Bomvolle
zaal. Zondag overtekend
dat een tweede dag in de
evening wordt georganiseerd.
Carla hield een uitstekende
verhaal. De minister knikt
instemmend. Hij snapt 't
dus. Ik ga erop af. Ze moet
blijven.

Woet Giamotten, arts-
seksuoloog, vertelt een
verhaal over de dader op indrin-
gende wijze. We gaan het
bespreken. Een beetje.

Mensen uit andere disci-
plines stimuleren me door te
gaan. Vanuit het eigen korpis
is er nog te weinig be-
langstelling voor.

We zijn op de goede weg,
maar nog lang niet waar we
moeten zijn.

donderdag 8

Toch in de hoorzitting bij
de Tweede Kamer beland
over de nota seksueel ge-
weld.

Leuk mee te maken. Nosa
de juridische kant nog. Ik
heb mijn zegje gedaan. Het
strafrechtstelsel moet fun-
damenteel worden gewan-
del. Ik vind namelijk dat
het de hoogste tijd wordt dat
het slachtoffer zich niet als
de dader door een advocaat
moet kunnen laten bijstaan.
Dat kan nu niet binnen ons
rechtstelsel. Traag je
schadevergoeding vraagt.

Het Kamertid Dijkman wil
hier het fijne van weten. Nou
dat kan hij krijgen. Moet wel

n o v e m b e r

Gretha Kostwinder (36),

hoofd zedenpolitie Utrecht

„He zeg, Pietertje doet nooit mee. Hij is altijd zo braaf en schijnheilig.“ „Je zou hem toch zo door de pisbak spoelen.“ „Hij durft me niet eens aan te kijken. Die leraren nemen hem allemaal in bescherming, mafferkinnen.“

Zo begint het rollenspel van de cursus *„Het elkaar leren omgaan“* die Huub Pelzer en Toun Gordebeke van het RIAGG (driemaal Instituut voor ambulante gezelschapszorg) in Heerlen hebben opzet.

De eerste klas van de Ito zit in de kring en lusstert gespenen. Herkenning alom. Er wordt geïnciden. Drie vragen staan centraal. Wat zou jij voelen, denken en doen als je Pietertje was. Is kinderen branden los. Ik zou niet tot voelen. Het is zijn eigen schuld, doet nergens aan mee. de schijnheid. „Ik zou bang zijn voor die andere jongens.“

'Role-taking' noemt cursusleider Pelzer zo'n situatie. De kinderen verplaatsen zich in de gedachten van anderen en je laat ze rollen spelen, 'perspectief nemen'. Het is de eerste les van het jaar op de Schiedersberg Ito. Op het rooster staat 'sociale vaardigheden', maar in de klas wordt gewoon gezegd: een les met elkaar leren opschieten of het prettig met elkaar hebben. De verplichte cursus bestaat twintig lessen van anderhalf uur.

De directeur van de Ito, J. Schellens, legt uit dat leerlingenbegeleiding een

Op het lesrooster staat: leren met elkaar omgaan.

door Marcel Goedhart

hoge prioriteit op school heeft. Aan de school is een maatschappelijk werker verbonden. Maar omdat de leerkrachten bepaalde kennis en vaardigheden missen, heeft hij een beroep gedaan op het kinder- en jeugdteam van het RIAGG. Schellens vindt niet dat zijn school als probleem-school betiteld kan worden. Het aantal geschieden ouders in de oostelijke mijnstreek is wel hoog te noemen, terwijl ook het oude zeer van de mijnsluutings in talloze gesinnen nog lang niet weg is.

Gein trappen

Doel van de lessen sociale vaardigheden is het voorkomen dat jongeren in de problemen komen. Huub Pelzer, coördinator van het kinder- en jeugdteam: „We richten ons sterk op het lager beroepsonderwijs. Veel kinderen verlaten de school zonder diploma. Logisch ook, vroeger als je 14 had gedaan, kreeg je een goede baan. Dat gaat nu niet meer op. Sinds meer zie je dat kinderen een anti-schoolhouding ontwikkelen. Ze vormen een clan met een eigen cultuur, die waarden en normen reproduceert, die ook in de arbeiderscultuur aanwezig zijn.

Zoals veel praten over sex, het benadrukken van mannelijkheid en gein trappen.“

Volgens Pelzer gaan juist door dat gedrag, veel kinderen ten onder in het groepsgeweld. Ze zijn thuis en op school niet meer toe te hanteren, of vluchten in agressie. Ook gebeurt het dat ouders klagen dat hun kind zo „seruggetrokken leeft en alleen maar op zijn kamer zit. Het RIAGG krijgt dan te maken met kinderen en ouders die in de knel zitten en voor hulp bij hen aankloppen.

Een belangrijk punt bij de lessen 'met elkaar omgaan' is het uitbouwen van het reactie- en repertoire van de kinderen. „Over het algemeen kunnen zich moeilijk voorstellen dat iemand anders denkt dan zij. Als iemand je niet bevalt, sla je hem toch gewoon op zijn bek. Zo gaat dat nu meestal“, meent Pelzer.

Of de RIAGG-mensen zich opwerpen als de nieuwe ethiek van Nederland? In loor. „Nee. Het gaat er niet om dat de kinderen zich aanpassen aan gangbare normen, absoluut niet.

Tr 9

Wij zeggen echt niet dat slaan slecht is, of wat wel en niet mag.“ Dat laatste blijkt duidelijk als de kinderen heel hard hun favoriete scheldwoorden de klas in mogen slingeren. dat het een lieve lust is. Aan fantasie hier geen gebrek.

„Zo'n oefening doen we om te kijken wat voor scheldwoorden er onder de kinderen leven, maar ook om ze te laten wennen aan het idee dat je hier alles kunt zeggen“, vertelt Pelzer.

Meetbaar

Eke klas heeft wel een aantal leerlijnen die het niet 'maken'. Het zijn de passiepalen van de klas. Wat doen jullie in zo'n situatie?

„We nemen die kinderen dus niet in bescherming. Dat doen de leerkrachten de hele week al. We proberen dat kind wel uit de tent te lokken en het zelf te laten vertellen, zodat de groep een ander beeld krijgt“, zegt Pelzer.

RIAGG-medewerker Gordebeke vult hem aan: „Vorig jaar zat er in een klas een jongen, Guus, die als hij wat vertelde, vreselijk begon te schreeuwen. Dat irriteerde de groep. Toen bleek ineens dat hij de jongste thuis was en dat niemand naar hem luisterde. „Het dat is ook Guus, dacht de klas.“

Zie kinderen spreken van te voren met de RIAGG-medewerkers of dat er niet uit de school wordt geklaapt. Zien keer had een jongen doorverteld dat een klasgenoot in drugs draaide. De groep was duidelijk: dit kon niet. Hij zou nog één kans krijgen. Anders moest hij verdwijnen.

Cursussen sociale vaardigheden hebben volgens Pelzer en Gordebeke niks met hulpverlening te maken. „Iemand het in de klas heeft over eenzaamheid, gaan we dat niet als probleem etiketteren en therapie toe spelen. We gaan ervan uit dat niets vreemd is.“

Op vijf Limburgse scholen is het RIAGG-team actief. Voorwaarde is wel dat leraren graag met de lessen mee willen doen, zodat zij later zelf de cursussen kunnen draaien.

De resultaten van dergelijke lessen zijn nauwelijks of niet meetbaar. Ook is het volstrekt onduidelijk of in Limburg minder jongeren in de problemen komen. Maar volgens Huub Pelzer voelen de kinderen zich na afloop van de cursus meer betrokken bij de groep. Ze durven makkelijker op iemand af te stappen en voelen zich vrijer. Bovendien blijkt dat ze positiever naar zichzelf en naar anderen uit de klas kijken.

DE BVD VAN BINNENUIT (Z22/12) NAC 12

Naar aanleiding van het artikel in NRC Handelsblad van 22 december jl. De BVD van binnenuit, interview met BVD-chef mr. P. de Haan. Zo is ik het volgende willen opmerken, gebaseerd op het feit en omstandigheden zoals die o.a. zich voordeden tijdens een ruim 30-jarige ambtelijke loopbaan. Met de BVD een ingewikkelde wetelijke behelzing, zijn nauwste samen o.m. de plaatselijke inlichtingendiensten van rijk en gemeentepolitie. Deze geheime diensten hebben o.a. als taak, wetelijk vastgelegd, informatie te verzamelen en dossiers aan te leggen van de plaatselijke bevolking voor zover verdacht van 'staatsveerlijke activiteiten' dan wel het lidmaatschap van organisaties die doeleinden nastreven of middelen hanteren welke in strijd zijn voor de democratische rechtsorde. Overigens waarmee je alle kanten uitkomt en dat blijkt in de praktijk dan ook zo te zijn.

Als gevolg van die werkzaamheden van BVD en inlichtingendiensten liggen in overheidsbureaus tienduizenden gegevens van landprijzen opgeslagen, die de de zelf gerev. land van hebbes. Informatie, die voor allerlei doeleinden gebruikt kunnen worden waar praktisch niemand iets van weet. Deze toch te fette buiten openbare controle werkende diensten lijken een staat binnen de staat te vormen. Honderdduizend geheime agenten hebben in het gehele land een netwerk van verspreiders (informatanten) opgebouwd om te infiltreren in vakbeweging, politieke partijen en andere organisaties, om maar een vage lijn te trekken. De journalist R. van Meurs schreef destijds in zijn (nog steeds actuele) boek over de BVD o.a. 'Met vertakkingen tot in elk gehucht verzamelt de BVD in het geheim gegevens over een groot deel van onze bevolking: politieke opvattingen, seksuele geaardheid, sociaal gedrag - alles beoordeeld vanuit een verre van democratische gezindheid en aangevend om wie zich niet blindelings conformeren, te kinderen in zijn of haar carrière of in de uitloeiing van zijn of haar democratische rechten.' Einde citaat.

Niet slechts vanuit o.a. mijn politie-

ervaring kan ik de heerbaan aangehaalde zinnen niet alleen onderschrijven. Ik meen dat de auteur zich hier dwarsverloft uitlaat. Nog altijd heeft een medaille twee zijden: het lijkt toch wel goed beide kanten te laten zien.

Bouwe Kalma
Ex-hoofdinspecteur van politie,
Rotterdam

Vrouwenhandel wv 12

Hij droomt zo ik willen reageren op slechts één opmerking uit het artikel 'Vrouwenhandel van P. de Bie en H. Grooteman (VN 08-12 1984). Het betreft het tussen haakjes gepiaaleste eisaat van de Amsterdamse sedenpolitie, waartn gesteld wordt dat vrouwenhandel momenteel geen prioriteit geniet en dat de sedenpolitie weinig zich heeft op deze problematiek.

Gedurende de tweede helft van 1982 ben ik in staat geweest achter de coulissen te kijken bij de sedenpolitie te Amsterdam. (Mijn bevindingen heb ik vastgelegd in een boekje, getiteld: 'Vieze Eerbeten - sedenpolitie en vrouwen'). Alras werd mij duidelijk dat de sedenpolitie in met name Amsterdam achter maatschappelijke ontwikkelingen aanblijft, doch dat zij zich juist op het terrein van de prostitutie onderscheidt van andere politiekorpsen. Zij had ook voor de relatie prostitutie-pool en tevens voor het feit dat vrouwen niet altijd vrijwillig kiezen voor de prostitutie. De rechercheurs te Amsterdam waren zeer alert in vergelijking met hun collega's elders, juist wanneer zij minderjarige en buitenlandse prostituties aantroffen. Het is schokkend te moeten ervaren dat dit alles kennelijk anno 1984 naar de achtergrond verdwenen is. De sedenpolitie in de hoofdstad steelt momenteel in haar beleid de opvang van slachtoffers van sedendelicten als aanraking en verzoeking, centraal en dit gaat ten koste van vrouwen die als prostitutie werkzaam zijn. Ik vind dat dit niet mag en niet kan.

De sedenpolitie te Amsterdam tracht het beleid van Utrecht, Den Haag en Groningen te imiteren, zonder oog te hebben voor nu het land heeft en dit waarop ze een voorsprong had. Gevolg van een dergelijke beleid is dat vrouwenhandel prioriteit gaat krijgen op het moment dat de politie elders door drongen is van de ernst van de situatie in gevallen van incest en kindermishandeling.

Amsterdam, CLAIRE STERK

Kinderen: vergeten groep bij echtscheidingen

Merendeel echtscheidingen gaat uit van de vrouwen

NN 17

Door Patricia van der Zaag

Vijf miljoen Europese mannen, vrouwen en kinderen zijn jaarlijks betrokken bij echtscheiding. In Nederland bedroeg het aantal scheidingen in 1982 30.877 en daarbij waren 36.151 minderjarige kinderen in het spel. Over de speciale gevolgen daarvan voor kinderen organiseren de wereldgezondheidsorganisatie WHO begin december een internationale congres in het Westduitse Kiel.

Tijdens het congres werd nauwelijks stilgestaan bij de effecten van een slecht huwelijk, vol ruzie en spanning, op kinderen. Naar de oorzaken van echtscheiding werd te weinig gekeken, het huwelijk als instituut werd erg belangrijk gevonden. De nadruk lag op de negatieve gevolgen die echtscheidingen op kinderen kunnen hebben.

Ven Engels panellid opperde

Gebleken was namelijk dat de bij de WHO aangesloten deskundigen, gezinsverzorgsters en ook vroedvrouwen er lang niet altijd in slaagden om de 'scheidende gezinnen' goed te helpen en te begeleiden. Zij bogen zich samen met een groepje psychologen, wetenschappelijk medewerkers en hulpverleners over de vraag hoe de negatieve gevolgen voor alle betrokkenen, en speciaal voor kinderen, zoveel mogelijk beperkt zouden kunnen worden.

bijvoorbeeld in zijn land een voorlichtingscampagne. „Echtscheiding kan de gezondheid beschadigen“ te houden, in navolging van de slogan over de gevaren van roken. En een WHO-brochure begint zelfs met de zin: „Echtscheiding is, op de dood van een ouder na, een van de meest ingrijpende gebeurtenissen in het leven van een kind“.

Wim Meuliefs, maatschappelijk

werker en Fim-begeleider van de sinds 1979 bestaande gespreksgroepen voor kinderen van gescheiden ouders, is het daar niet mee eens. „Wat denk je van incoördinatie van kindermishandeling? Dat heeft veel meer en veel ingrijpend effect op de ontwikkeling en sociale leven dan echtscheiding van een slecht huwelijk. We moeten eens af van de mythe van het ideale gezin“.

Dat in Nederland het merendeel van de echtscheidingen uitgaat van vrouwen, weten we sinds onderzoeker Iteke Weeda daarvoor in 1983 publiceerde. Dit gegeven blijkt voor heel Europa op te gaan, zo kwam op het congres naar voren.

Als oorzaken gelden onder meer dat de anticonceptie (pil, spiraal) is verbeterd, dat vrouwen meer opleiding hebben en dus niet meer om financiële redenen in een slecht huwelijk hoeven blijven. Tegelijkertijd heeft het wegvallen van die financiële noodzaak ervoor gezorgd dat met name vrouwen hogere eisen zijn gaan stellen aan de emotionele kwaliteit van een huwelijk. En een emotionele basis alleen is nogal wankel. Gelukkig zijn moét tegenwoordig. En dat brengt nogal wat stress en krampachtigheid met zich mee.

Het feit dat er veel wordt gescheiden op initiatief van de vrouw, betekent omgekeerd niet dat de man gelukkig met het huwelijk is. Maar mannen hebben bij een scheiding doorgaans meer

te verliezen — het contact met de kinderen, huis, alimentatie — en aan een slecht huwelijk kunnen veel mannen nog wel ontsnappen door zich te storten op overwerk, sport of hobbies.

De Zweedse psychologe Lennor Axelsson drukte het zo uit: „Veel mensen zijn beter op de hoogte van wat zich in de wereld afspeelt dan van wat de partner op het werk heeft meegemaakt“.

Alcohol

Mannen nemen volgens een onderzoek van S. Hyström (1980) onder 1466 gescheiden Zweedse mannen en vrouwen eerder hun toevlucht tot alcohol en drugs en hebben meer last van eenzaamheid en isolement. Zij kunnen daar ook zeer agressief tegen hun ex-vrouw door worden — en dat gegeven loopt door alle landsgrenzen heen. Aan de andere kant verhalen vrouwen hun gevoelens meestal in schuldgevoel jegens hun ex en hun kinderen. Een kwart van de ondervraagden noemde de scheiding 'bijloot'.

En de kinderen zelf? Zij vormen een vergeten groep temidden van het echtelijk slagveld. Voor zover onderzoek is gedaan naar het effect ook op langere termijn van echtscheiding, is dat Amerikaans, en dus niet altijd toepasbaar op de Westeuropese situatie.

De belangrijkste gegevens over kinderen komen van de Amerikaanse onderzoekers J. Wallerstein en J. Kelly (1981). Zij ontmaskeren daarin de mythe dat huwelijksproblemen per definitie slecht zijn voor kinderen. Een goed contact met de — afzonderlijke — ouders scheelt al een stuk. Dat is ook de ervaring van Wim Meuliefs.

Tien procent van de onder-

vraagde kinderen bij Wallerstein en Kelly bleek opgelucht te zijn toen de ouders gingen scheiden. Een jaar later bleek de helft van de kinderen te vinden dat hun leven door de gebeurtenissen was beschadigd en tweederde deel had last van stress en spanning. In 85 procent van de gevallen vonden kinderen dat hun ouders tijdens de scheiding en erna niet genoeg aandacht voor hen hadden en velen voelden zich verantwoordelijk voor een van beiden, meestal de moeder.

Vijf jaar na de scheiding bleek eenderde van de kinderen helemaal over de crisis heen te zijn, eenderde zag zowel de voor- als de nadelen van de scheiding en 28 procent had nog steeds te maken met ruziende ouders, vonds zich daar cenzaam door en voelde het erg dat er geen 'normaal gezin' meer was.

Contact

Duidelijk was wel dat kinderen die met beide ouders na de scheiding een goed contact hebben, er het beste van afkomen. Zij hoeven dan niet te kiezen tussen beide ouders en dus ook niemand in de steek te laten.

Wim Meuliefs daarover: „Mensen gaan natuurlijk niet voor niets uit elkaar en vele proberen het contact met de kinderen daarna zo soepel mogelijk te houden. Maar dat goede contact moet niet de nieuwe norm worden. Als het niet gaat, dan niet. Krampachtig proberen heeft geen zin“.

De Finse onderzoeker dr. Lindström, ook aanwezig op het WHO-congres, noemt de gevolgen voor kinderen afhankelijk van de leeftijd, het geslacht en de ontwikkelingsfase. Hij hanteerde een wel erg strikte onderverdeling naar leeftijd. Zo zou een kind bij hevige echtscheidingsperike-

len kans maken om te vroeg ter wereld te komen. Ook zou het bij de geboorte wel eens een lager gewicht dan normaal kunnen hebben. Kinderen van 3-5 jaar zouden bij spanningen in het gezin eerder agressief of angstig kunnen worden. Zowel jongens als meisjes zouden slaapproblemen kunnen krijgen of beginnen met bedplassen.

De leeftijd 6-11 jaar zou volgens Lindström extra gevoelig liggen omdat kinderen rond die tijd de overstap maken van thuis naar school. Ze trekken zich niet meer zo snel terug in fantasie en spel als mogelijkheid om aan de spanningen te ontsnappen, maar zouden zich juist bijzonder schuldig voelen aan de bijzondere tussen de ouders. Dat zou ook de leeftijd zijn waarop ze worden gemanipuleerd om als ruigdever voor een van de ouders op te treden.

En de puberteit, 12-18 jaar, ten slotte, zou kunnen zorgen voor hevige twijfel aan de wereld en zichzelf, zal ik zelf ooit trouwen? Dat zou de periode zijn van de pijn, de kwaadheid, en het gevoel van verlies en verraad.

Wim Meuliefs noemt de uitkomsten van bovengenoemde onderzoeken „zeer subjectief“. Hoe bewijs is dat, al deze nare zaken door echtscheiding zijn veroorzaakt?

„Alle genoemde problemen kunnen in alle leeftijden voorkomen“, zegt Meuliefs. „Maar de manier van uitgaan kan steeds anders zijn. De puberteit is natuurlijk de periode bij uitstek om te twijfelen aan jezelf, dus ook aan je toekomstige manier van leven. Die twijfel toeschrijven aan een echtscheiding doe ik onzin. Op die leeftijd doe je aler, je verzet je tegen van alles en nog wat en het ligt voor de hand dat je dan zegt: ik trouw nooit. Ze melden zich ook

niet bij ons, ondanks onze verwende pogingen“.

„Een slecht huwelijk geeft spanning en de invloed daarvan is bij kinderen eerder te merken dan die van een echtscheiding. Ook al zijn de ouders dat ze hun ruzies in stilte hebben uitgesproken, kinderen hebben het vaak haarscherp in de gaten. Bijvoorbeeld doordat de ouders elkaar's oechtens niet aankijken of huimurzig zijn. En als kind ga je fantasieren over dingen die je wel vermoedt maar niet zeker weet. Zaken kunnen daardoor enorme proporties aannemen“.

„Het gevoel dat je de plaats moet innemen van de verdwenen ouder, de verantwoordelijkheid tassen over dingen die je in de levent met je meedragen. Een jongen van 13 in de groep voelde zich zo godsgewuvelijk verantwoordelijk voor zijn moeder dat hij alleen nog kon praten in termen van 'wij'. Wij hebben vader gezien en wij vinden hem een klootzak“. In deze groep leven kinderen dat ze een eigen gevoel hebben en dat dit niet per se leuk hoeft te zijn voor de vader of de moeder. Op die jongen had het effect dat hij uit de kindergroep ging. Hij kon niet kiezen tussen zichzelf en zijn moeder“.

Verhaal

„Wij geven geen therapie en pretenderen dat ook niet. Het belangrijkste voor kinderen is dat er een plek moet zijn waar ze hun eigen verhaal kwijt kunnen. Dat kan ook op school zijn of bij familie, maar die kiest vaak partij in een scheiding. Wij doen dat absoluut niet“.

„Hier kunnen kinderen hun kwaadheid verwoorden, dus ook voelen. Thuis doen ze dat minder snel of heel verkapt. Je bent

Kinderen merken spanning tussen de ouders direct

temente afhankelijk van de ouder bij wie ze wonen. Een groot deel van de problemen komt voort uit de manier waarop de ouders tegenover elkaar staan en hoe ze met elkaar omgaan. En of die van elkaar kunnen zeggen: als partner vind ik hem/haar een klootzak, maar bij of zij is een goede ouder voor ons kind. In het heet van de strijd gebeurt dat echter zelden".

— Wat zou er moeten veranderen in de houding van ouders, school, maatschappij om de gevolgen van scheiding — voor zover daar sprake van is — om kinderen zoveel mogelijk te beperken?

Meuffels: „Ouders zouden eens moeten accepteren dat kinderen hun eigen gevoelens hebben, die niet altijd leuk voor hen hoeven te zijn. Er moet openlijker en eerlijker over moeilijkheden worden gesproken en kinderen zouden meer serieus moeten worden genomen. Het taboe rond praten over privé-zaken — en daar valt scheiding ook onder — zou doorbroken moeten worden. Dan zouden ook kindergroepen op den duur overbodig worden en dat, juist ik toe."

„Maar het is een illusie dat je kinderen totaal kunt voorbereiden. Een scheiding is en blijft een klap die kinderen vaak niet begrijpen: ik heb ook wel eens ruzie met m'n vriende en loop toch ook weg", denken ze al. Om terug te komen op de eerder genoemde taak van gezinsverzorger bij echtscheidingskwesties: hun werkwijze wijkt niet veel af van die in andere Westeuropese landen. Een gezinsverzorger is er in de eerste plaats om in te springen in het huishouden en bij de opvang van kinderen.

„Maar er wordt ook geluisterd naar problemen en, zo nodig, doorverwezen naar een hulpverlener", aldus een woordvoerder van de Maatschappelijke Dienstverlening Utrecht (MDU). Daarbij zijn rond de 700 gezinsverzorgeres aangesteld en zo'n tien procent daarvan houdt zich speciaal bezig met 'onvolledige gezinnen'.

„Echtscheidingsproblemen", aldus de medewerker, „komen meestal eerst terecht bij de huisarts. Na een scheiding doen mensen echter vaak een beroep op pijnverzorging, speciaal voor de opvang van de kinderen. Vooral mannen, die tegenwoordig steeds vaker de kinderen toegewezen krijgen, willen in verband met hun baan nogal eens gezinsverzorger. Vrouwen zoeken eerder de oplossing, als zij tenminste fulltime werken, bij familie en kinderopvangcentra."

„We helpen in de gezinnen zoveel mogelijk, gaan op verzoek ook ergens heen als advocaat of sociale dienst, maar stimuleren de mensen toch om het uiteindelijk zelf te doen. Wij zijn niet deskundig genoeg en hebben geen tijd om 'dieper' op psychische problemen rond echtscheiding in te gaan. Daarvoor zijn andere deskundigen."

De delicate balans van vpro Achterwerk in de kast 19

Het Achterwerk in de kast-team met de Kast

'Dit is mijn zusje. Die is vorig jaar doodgegaan.' Ingrijpende mededelingen als deze worden, evenals een ruimer aanbod van lichter aard, met grote vanzelfsprekendheid en onbevangenheid aan de kijkers gedaan. Vanuit de kast die sinds het begin van het televisieestaan door de VPRO is opgezegt voor de Nederlandse jeugd, Achterwerk in de Kast mag zich verheugen in een grote populariteit bij kinderen en volwassenen. Chris Kijne sprak met makers en maaksters.

Achterwerk, de brievenrubriek die wekelijks de achterpagina van deze gids vult, werd ooit door Karel van het Reve 'het beste Nederlandse Weekblad' genoemd. Vanwege het uitsicht dat daarin geboden wordt op een ongerept Nederlands landschap: dat van de kinderziel. Weliswaar wordt ook dit zo nu en dan ontsteld door kerncentrales of andere milieuvriendelijke elementen, maar veelal worden kwesties aangesneden die oprecht uit het kindergemoed lijken te komen.

Dat gegeven leek de televisiedienst onvoorspelbaar, toen de B-zending op televisie gewild moest worden van een groot aantal programma's voor jongeren.

Achterwerk moest op tv. De jeugddelving van de VPRO, nog jonger dan haar doelgroep, diende een formule te vinden waarin de drempel van televisie voor kinderen verlaagd werd. Zodat, dat de onbevangenheid en het ongecensureerde waar door de brieven in de gids worden gekenmerkt, behouden bleef. Dat was even zo. Regisseur Ben Sombogaart: 'We zijn begonnen met een soort talk-show maar, dat werkte niet zoals we wilden. In de eerste plaats omdat kinderen zoveel talk-shows zien, dat ze zich precies zo gaan gedragen als ze denken dat moet. En bovendien omdat je dan toch een soort redactionele lijn moet volgen, met een thema en

een gespreksleider die de beurtten geeft. Daardoor kreeg je een schoolse situatie, waarin de oorspronkelijkheid van Achterwerk verdween."

De vergissing was ook, dat we een grote groep kinderen bij elkaar hadden gezet. Terwijl de truc van Achterwerk juist is, dat kinderen hun brieven schrijven in een heel intieme situatie. Ze zitten meestal in hun eenzaam op hun eigen slaapkamer, en zo'n situatie kunnen ze echt vertellen wat ze bezighoudt. Dat verdwijnt als je zo iets massaal in de studio creëert."

Gordijntje

Voorbordurend op de gedachte, kwam Robert Wiering uiteindelijk met de suggestie van een fotokop: een geheel algeloofte ruimte, waarin de camera en het kind onder drie open met elkaar spreken. Een gedachte die uitgewerkt werd in de kast, die inderdaad een kast is. Geluid dicht en met automatisch werkende camera. Alleen het gordijntje moest nog worden uitgevonden. Toen bleef er als een kind thuis een brief schrijft, kan hij het overdoen en het eerste blaadje weggevoeren als het niet goed is. Dat hebben we zoveel mogelijk willen benaderen. Zert laten we de kinderen zelf de camera bedienen, maar het is heel technisch raar uit. Daarom hebben we dat gordijntje bedacht. We zeggen tegen ze: als je het niet goed vindt, doe je gewoon het gordijntje dicht en dan gaan we het eerste stukje weg. Of anderszins dan bewaren we waarvan we samen vinden dat het 'beste is'."

De kast opereert met een minimum aan technische zuilenbouw en omroepen en daarmee lijkt de Achterwerk-antenne redelijk benaderd. Maar met een kast heb je nog geen kinderen. Daarom werd een produktieteam gevormd, waarin naast Achterwerk-redactrice Nellyke van der Drift, eindredactrice Trudie van Keulen, regisseur Sombogaart en producent Ymke Kreiken twee researchmedewerkers werden opgenomen. Caroline Huber en Mieke Julien, met een achtergrond in respectievelijk de journalistiek en het genrewerk, gingen scholen en andere jongereninstellingen bezoeken om gedachten voor de kast. Sleutelwoord daarbij was diversiteit. Mieke Julien: 'Een verschil

met Achterwerk in de gids is, dat televisie natuurlijk door meer mensen wordt bekeken dan alleen VPRO-zieners. Daarom wil we een zo groot mogelijk diversiteit in het programma aanbieden. Eerstzinds moesten we dus kinderen gaan opzoeken om de drempel van het medium te verlagen - niet ieder kind schrijft even gemakkelijk een brief om op televisie te komen. Anderzinds moesten we zorgen, dat je niet altijd kinderen uit de randstad hebt, of niet altijd kleine kinderen, of niet alleen maar meisjes. Tot nu toe zijn we daar aardig in geslaagd."

Volgende stap in de productie van een Achterwerk-uitzending — die overigens per keer wordt samengesteld uit op verschillende tijdstippen en plaatsen ge maakte opnamen — is het vinden van onderwerpen waarvoor gepraat wordt. Want de kinderziel blijkt minder ongepermd dan een rubriek als die in de gids doet vermoeden. Kinderen die binnenkomen via de brievenrubriek zijn wat dat betreft het gemakkelijkste. Die hebben meestal een duidelijk thema en kunnen dat formuleren. Kinderen die reageren op de uitzending zijn moeilijker, zo blijkt. Die hebben meestal alleen het idee: *leuk, ik wil op televisie*, maar weten zelden wat ze willen vertellen. Terwijl er ook mading wordt gemaakt van enkele gevallen, waarin kinderen buiten hun mededelingen tot de ouders waren opgevoerd. De derde categorie, die van de in school of andere sociale omgeving opgespoede kinderen, levert verreweg de meeste huibare bijdragen op. Maar dat daar problemen en zorgeloosheid, blijdschap en verdriet moeteloos opborenen, blijkt een illusie. Mieke Julien: 'Iets uit de kinderen zelf laten komen is niet alleen bij dit programma een probleem, maar in het hele onderwijs en welzijnswerk. Uit kinderen zelf komt over het algemeen niets, of heel weinig. Zo kijken we link uit. Ze moeten eerst weten of de voor hen belangrijke volwassenen akkoord gaan met het feit dat ze hun mening geven. Die groep van acht tot twaalf is wel oud genoeg om een mening te hebben, maar nog niet om die efficiënt te maken. Daarvoor zijn ze nog veel te afhankelijk van hun ouders."

In de gids is Nellyke zo'n volwassene die als paraplu fungeert waar kinderen onder kunnen schuilen, bij de research mede-

ten wij die functie vervullen. En dan is het heel belangrijk dat je aangetroft wat ze mogen gaan. Ze gaan nooit over jouw grens heen, dus als je daar nooit over zegt krijg je ook nooit een onderwerp waarbij ze hun nek uitsteken. Dan krijg je honderd keer de mop van het handje "zissie", waarbij dan ook nog de clou wordt weggeleken."

Diepgang

'Als wij met de makers aankomen als verkeer en vrien, of scheiden, is dat niet manipulatief, maar juist informatief voor kinderen. Er zijn maar weinig kinderen die over zichzelf of over thuis durven praten, maar daarom leest er nog wel van alles. En het grappige is dat kinderen in de kast geïnteresseerd raken in hun eigen markewaarde, in de kans dat hun bijdrage wordt uitgezonden. Is er al veel over scheiden, vragen ze dan. Dat kan die drempel ook nog eens verlagen.' Gesteld wordt, dat de redactie hier weliswaar op de rand van beïnvloeding balanceert, maar dat het anderzids de taak van Achterwerk is discussies los te maken. Nellyke van der Drift: 'Als bepaalde onderwerpen nooit in het programma zitten, kom je als kind ook nooit op het idee om daar eens iets over te zeggen. En onze kast is toch om te zorgen dat het niet alleen zelf is, maar dat er diepgang in komt. Dat is de legitimering van het werk dat Mieke en Caroline doen.'

Dan heb je een kast en je hebt kinderen die ergens om willen praten. Toch kan de camera nog niet gaan roteren. Want, aldus Ben Sombogaart, 'je kan het wel ver-

geten om kinderen zomaar in de kast te zetten en een verhaal te laten vertellen. Zo zijn we wel min of meer begonnen, maar dan krijg je echt verhalen waarin een kind het gordijntje opendoet en begint op een manier dat je denkt dat wordt goed. En kinderen vertellen ze een paar woorden, waarin in het essentieel zit, en wordt het hele verhaal volstaan onbruikbaar."

Kortom: er dient gereageerd. Trudie van Keulen: 'Maar wel zo, dat er optimaal ruimte geschapen wordt voor het kind om op het scherp van de mesde te vertellen wat het zelf wil.' In een steeds intensiever wordende begeleiding ondervindt Mieke, Caroline en Nellyke profandeerdvuldig wat de beste manier van registreren is. Caroline Huber: 'Ze komen zelf met iets, maar uit ervaring hebben we geleerd, dat je dat dan nog eens moet bevestigen. En niet door heel direct te zeggen: wat is daar ze is belangrijk, maar door te herhalen. Waarop ze zelf signaleert: dat is waar het om gaat. En door op een bepaald moment te laten merken, dat je goed gaat luisteren, dat je je oren spanst.' Een delicate aangelegenheid, die soms tot ongewenste resultaten leidt. Mieke: 'Het omglijpt je wel eens. Dat zie je schiedert meteen aan de opnamen. Zo heb ik eens een Tuzia-gehele gehad, dat een prachtig verhaal vertelde over een voetbalwedstrijd. Ik zei: goh, dat is dat een blij verhaal. En toen ik het later terugzag vertelde hij: we hebben met dertien nul gewonnen, en bij het tweede doelpunt was ik blij, bij het tweede doelpunt was ik blij en ik werd steeds blijer. Dat is een heel leuk item geworden, maar ik zat wel met het schaamrood op mijn kaken te

kijken. Want niemand weet hoe het tot stand gekomen is: foute regieaanwijzing'.
 Trudie van Keulen: 'De mooiste verhalen zijn natuurlijk die, waarin de emotionele ondertoon en de rationele uiting daarvan samenvalt. En de kunst van de voorbeeldigheid is dat te bereiken. Dat ze niet een spreekbeurt houden, maar dat ze ook niet doortrappen op iets dat helemaal niet goed geformuleerd is'.

Delicate balans

Wanneer de loggewoelde stroom uit de kinderlijf zodoende gekanaliseerd is tot een uitzonderlijke opname, komt de volgende vraag: Wat kan wel en wat kan niet in de uitzending. Zijn onderwerpen als pedofilie of incest taboe, wat is überhaupt het pedagogische effect van de uitzending, zowel voor de kinderen die meesdoen als voor de kijkers. Vragen waarop niet altijd duidelijke antwoorden te vinden zijn, zo blijkt. Sombogaart: 'Er is één heel duidelijk criterium: het kind moet zich ervan bewust zijn, dat het praat voor een miljoenenpubliek. Achterwerk is geen candid-camera, we willen de kinderen niet betrappen in

hun momenten van onbespied zijn. Op het moment dat het deurtje dichtgaat en je van buiten niets meer hoort, kan hetzelfde gebeuren als 's avonds in bed: dat kinderen voor zich uit gaan zitten praten. Dat kan je niet uitzenden'.

Trudie van Keulen: 'En het tweede criterium is of het kind in een sociale omgeving zit, waarin het na de uitzending kan worden opgevangen. Zodra we de indruk hebben, dat dat niet het geval is, of dat wat ze vertellen thuis of op school problemen kan opleveren, wordt het niet uitgezonden'.

Maar behalve die bescherming van de deelnemers, gaat het ook om bescherming van de kijkers. Althans...
 Trudie van Keulen: 'Er is een grens aan ons statement, dat alles wat op het schoolplein gebeurt ook in de kast moet kunnen. Dat item met de rijkende jongste was zo'n grensgeval. Daar kan je niet van tweeën regels voor bedenken. Dat moet je per onderwerp bekijken, naar de sociale context, naar de manier waarop het behandeld wordt. Je kan je alleen maar als redactie voordurend van die grenzen bewust zijn'.

UPRO 19

Ben Sombogaart: 'In principe moet alles kunnen, in die zin dat je niet vooral criteria moet stellen. Het belangrijkste blijft, dat het kind zich ten volle bewust is van het grote publiek waar het voor spreekt. Maar een onderwerp als pedofilie? Als je dat uitzendt roept het allerlei vragen op die misschien op dat moment in de huiskamer niet kunnen worden beantwoord. Dan kan je misschien toch beter een documentaire maken, waarin je zelf een soort discussieplatform creëert'.

Enig tegenwicht tegen deze voorzichtigheid wordt geboden door Nelleke van der Drift: 'Die groep van acht tot twaalf is een heel behoudende, conservatieve groep. Die zit nog in een heel kleine, beschermde wereld met een grote afhankelijkheid. Daarin hoef je ze niet nog eens extra te gaan beschermen. Bovendien moet Achterwerk een interessant programma zijn, dat discussie uitlokt. Als je alleen lieve aardige dingen en knuffeligheden uitzendt, is het na tien keer afgelopen'.

Soaand wordt, dat hier sprake is van een 'delicate balans', terwijl Mieke Julien toevoegt: 'Je hoort het niet eens over incest of pedofilie te hebben. Er is een onderwerp geweest over jongens die met poppen spelen, waarvan een vriendin van mij zei: ik vond het prachtig, maar kan je dat nou wel doen. Daar kan ik verschrikkelijk kwaad om worden. De vraag is altijd of je het wel kan doen, maar nooit of je het wel kan laten. Je hebt net zo'n grote verantwoordelijkheid als je bepaalde onderwerpen tot taboe maakt. Alleen zal niemand het je ooit kwalijk nemen als je iets niet uitzendt'.

Conclusie van de discussie is tenslotte dat

'we er nog lang niet uit zijn'. En met de opmerking van Sombogaart, dat een dergelijke discussie wel aardig is, maar slechts over zeer uitzonderlijke gevallen gaat, wordt het probleem gerealiseerd. In principe zou je alles in je kast tegen willen komen, maar dat gebeurt helaas niet. We hebben nu vijf- of zeshonderd kinderen opgenomen, en er zijn er echt maar een paar bij waar je dit soort discussies over zou kunnen opzetten. En als wij nooit een post uitstaken, praat misschien één op de honderdduizend kinderen over dit soort onderwerpen'.

Laatste vraag: waar wordt Achterwerk afgeleverd?

Sombogaart: 'Er is een groot verschil in kijkgedrag tussen kinderen en volwassenen. Volwassenen lachen veel, vinden het prachtig, maar lachen ook om trieste dingen of dingen die ze eigenlijk vreselijk vinden. Dat zal mij verder een rotzorg wezen: wij maken het programma voor kinderen. En ik weet dat die met veel spanning en nieuwsgierigheid kijken en goed onderscheiden wat belangrijk is'.

Mieke Julien: 'Als maker heb je maar een hele beperkte invloed op dat apies-kijken-effect. Maar wat is apies-kijken in dit verband? Dat is naar mensen kijken en ze niet als mensen herkennen, mensen tot dieren maken. Als je als volwassene zo naar een kind gaat zitten kijken, ben je kennelijk vergeten dat je zelf ook kind bent geweest. Ik vind dat je zo niet eens naar dieren zou moeten kijken, maar ze kunnen ons er moeilijk de schuld van geven. Dat is toch de schuld van de kijker'.

Chris Kijne

ARREST HOGE RAAD: ONDER BEPAALDE VOORWAARDEN GEZAMENLIJK GEZAG

Ouderlijke macht kan na echtscheiding voortduren

Tel 19

door prof. mr. M.J.A. VAN MOURIK

Minderjarigen staan onder gezag van meerderjarigen. Zijn de ouders gehuwd, dan oefenen zij het gezag uit op grond van hun ouderlijke macht. Indien ongetrouwd wordt samengeleefd of het huwelijk is geëindigd door echtscheiding (of overlijden), dan wordt de ouderlijke macht in het algemeen vervangen door voogdij. Er worden nu een voogd en een toeziende voogd op. Ouderlijke macht wordt door de ouders gezamenlijk uitgeoefend en in geval van voogdij berust het gezag over het kind voornamelijk bij de voogd. De toeziende voogd mag zich niet bemoeien met de verzorging en opvoeding. Hij leidt een teruggetrokken bestaan.

Tot voor kort werd tamelijk algemeen aangenomen dat na echtscheiding steeds een regeling moest worden getroffen. In het wettelijke deel van de gevallen werd de vrouw de voogd en mocht de man worden zijn met de functie van toeziende voogd. Ouderlijke macht, zo benoemde men, is in beginsel slechts bestaande in het kader van een huwelijk. Op 4 mei 1984 heeft de Hoge Raad deze visie omstiep geheel.

De zaak betrof een vader en een moeder die na de echtscheiding bij elkaar in de buurt waren blijven

wonen. De ouders hadden afgesproken dat hun kind vier dagen bij de een en vervolgens drie dagen bij de ander zou wonen. Alsdus werd een nauw contact tussen het kind en zijn beide ouders verkeerend.

Een dergelijke afspraak is geldig, ongeacht wie de voogd is. Maar in dit geval wensten de ouders gezamenlijk de voogdij uit te oefenen, zodat zij ook gezamenlijk voor de verzorging en de opvoeding van het kind verantwoordelijk zouden zijn.

Positie

Ons recht gaat er van uit

dat na echtscheiding slechts één ouder voogd kan zijn. Vader en moeder kunnen dus niet te zamen tot voogd worden benoemd. Maar dat betekent dan wel dat (meestal) de vader na echtscheiding in een hoogst ongelukkige positie ten aanzien van zijn kind komt te verkeren. De vader stelde dan ook dat deze regeling in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (art.8).

Dit verdrag waakt o.a. over de inmening in het gezinsleven.

Terecht constateert de

Hoge Raad echter dat de weigering hier tot inmening bevoegd is, aangezien het belang van het kind zich kan verzetten tegen een gezamenlijk gezag na echtscheiding. Na echtscheiding laat de verstandhouding tussen de gewezen ouders veelal te wensen over.

Gezamenlijk gezag kan slechts resilië inhoud krijgen, indien de gezagdragers met elkander door één deur kunnen.

Zoals bleek, gaat onze wet er van uit dat na echtscheiding slechts voor één gezagdrager plaats is. De rechter moet uitmaken of

dat de man of de vrouw zal zijn. 'De vrouw krijgt de kinderen mee', het meest. In toenemende mate slaagt echter de man erin, aannemelijk te maken dat de kinderen ook onder zijn vleugels op aanvaardbare wijze kunnen worden verzorgd en opgevoed. Maar hoe men het ook wendt of keert, hetzij de vader, hetzij de moeder wordt door de voogdij op een zijspoor gerangeerd.

Veel meer dan een omgangsregeling („bezoekregeling") zit er niet in.

Voorschriften

Ouders die in goed over-

■ Voor ouders die in goed overleg scheiden en gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de kinderen willen dragen, biedt het arrest van de Hoge Raad van 4 mei 1984 een oplossing.

De NVSH vindt het maar op haar rug

GA 23

Coit was de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming een van de bloeiendste organisaties van het land. Met het veranderen van de seksuele revolutie verzandde ook de NVSH. Nog even probeerde de vereniging zich overlevend te houden met slippesavonds in Utrecht en groepsaids in Amsterdam. Maar ook daar kwam steeds meer de klad in te zitten. Haalt de NVSH haar honderdvijfjaar bestaan?

Nee, de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming is nog niet failliet. „Een canard, dat bericht in Het Parool“, zegt voorzitter van het NVSH-vestigingskantoor Kees Reza desvervaard aan de telefoon. „Ze hebben het meteen de volgende dag moeten rectificeren. De financiële situatie is gezond.“ Maar waarom nam hij dan vier maanden geleden vrijwillig ontslag?

Dat staat los van de NVSH. Ik kon werk krijgen in mijn eigen woonplaats.“

Nog niet failliet dus, de NVSH. Maar in feite is het doek nu wel gevallen over de eens zo illustere vereniging, die drie jaar geleden haar eeuwfeest vierde.

Op dat stond ze als Nieuw Multihuiszussie Bond op de brei voor een gezond geslacht. De Nieuw Multihuiszussie moesten nog opkopen tegen de opvatting dat het des mensen plicht was de bemet te bevolken met kinderziekten. Wie zoets verderfelijke als voorbehoedsmiddelen verstrekte, was er mede verantwoordelijk voor dat de bevolking zou uitsterven. Geen geringe bewijspunt dus die de seksuele hervormers van het eerste uur met zich meertrokken.

De NMB en later, zoals de Bond in 1946 ging heten, de NVSH, verworven zich een reputatie van betrouwbare voorlichters en leveranciers van degelijke voorbehoedsmiddelen. Toen in 1965 als smokkelwaar moesten worden verstrekt, want tot die tijd was de openbare verkoop van voorbehoedsmiddelen bij de wet verboden.

Toegewijde, bevlogen hervormers waren het, die aanvallen van zedelijkheidspapen en roddelcampagnes van familie en buren trotseerden. Maar na de seksuele revolutie hadden de oerdegelijke NVSH-condooms op eens noppes en ribbetjes gekregen, en het was niet langer voldoende om te streven naar een gezond geslacht, maar ook echt seksueel hervormend bezig wilde zijn.

Seks is niet alleen kut en lul, zoals een NVSH-vrijwilliger uit Apeldoorn het in die dagen serene uitdrukte, maar ook armen en benen – hoewel hij persoonlijk kut en lul niet wilde uitstellen.

Onwaste koers

Foutieve berichten in de media: radio-programma's zoals twee weken terug, waarin een nieuwsgierig, onwetend zijne regte zeg, gevolgd door een woedend telefoontje van zijn ex-vrouw, die hem uitscheldt voor jaloezie seksist; en eind vorig jaar een zoverste bestuurskrins van driestuvenveertigacht allent – de bestuursleden onderhielden een intensieve driehoeksrelatie met elkaar, die het bestuurs en misschien wel spannerder, maar ook veel vermoederder op maakte dit alles typisch de bedumfelde sfeer binnen de NVSH-gelederen.

Maar zowel de gaarde als de komende directeur, respectievelijk de heren Roza en Jalsing, blijven zich betrokken voelen en betonen zich genotig optimistisch. Roza vertelt dat er zo pas een nieuw condoom is ontwikkeld, waarvan grote verwachtingen worden gekoesterd. Er is een deftige mailing naar de apotheken uitgegaan om het artikel de nodige werkracht te geven. Het betreft hier een condoom uit het eigen, door de overheid erkende NVSH-laboratorium, voorzien van een glijmiddel en een zaaddoedende stof die een optimale zekerheid moet bieden.

Aan die optimale zekerheid heeft het de NVSH de afgelopen vijftien jaar ten eerste ontkomen. De vereniging heeft met onwaste koers, ookgloppen op en de blik naar een nevelige einder, nog niet 1984 gehaald. Maar of ze de honderdvijf jaar van haar bestaan ook vol zal maken,

is zeer de vraag. Daar helpt geen nieuw condoom aan, en zeker geen nieuw bestuur. Al neemt dat nieuwe bestuur zijn taak uiterst serieus. Bed en vergaderstuk zullen gescheiden blijven, er is een denk-tank ontwikkeld en het ideeëngedoe dat daaruit is voortgesproten zal zeer binnenkort, deze maand nog, in het verenigingsblad Hees en Wer worden gepubliceerd.

Het vooruitgangsoptimisme van de vereniging is zo groot en zo van realiteitszin gepend, dat het bijna te mooi is. Maar er mullen zich, alle goede bedoelingen ten spijt, toch grotere wonderen aan de NVSH moeten voltrekken dan de de ez machine van de denk-tank en het nieuwe condoom, om de geïstereerde vereniging uit het dal te helpen. De feiten spreken voor zichzelf. Het ledenbestand, dat vijf jaar geleden nog rond de 40.000 schommelde, is gedaald tot 14.000. In 1965, de bloeitijd, waren het er nog meer dan tweehonderdduizend.

Dat was de tijd van de onovergetelijke essays van Sektant van Jos van Ussel, de sekunoloog. Over de emancipatie van de liefde, over seksuele omgang, over voorlichting toen en nu, en vooral toen, rond het einde der negentiende eeuw, toen de voorlichting slechts een middel om te overtuigen mocht worden in verhalen over de liefde tussen plantentinkers. De tijd dat vele lezersessen van het blad De Vrouw hun abonnement opzegden vanwege de

Na zijn vroege dood liet Jos van Ussel de vereniging zoekend en tastend achter in de derde fase, een sleutelbegrip in de NVSH: de algehele emancipatie van mens en maatschappij, waarin seksualiteit niet langer een individueel gegeven is, maar een mens voor eigen geneogens was aan doet, maar een uiting die cultureel en maatschappelijk is bepaald. Dus wie de seks verandert, verandert de maatschappij.

En dat terwijl de meeste leden nog rondploeteren in de tweede fase, die voor zichzelf al een taak voor het leven bevat. De officiële NVSH, die naar fase drie doortuiste, kreeg het steeds moeilijker. In 1980 waren er nog negentig mensen in dienst. De derde fase was in volle gang en er waren veel nieuwe werkgroepen opgericht: travestie en transsexualiteit, seksualiteit, pedofilie, gehandicapte mens en gemeenschap, en nog meer. Het NVSH-personeel was slechts tien dele inzetbaar om al die activiteiten te ondersteunen. De meeste werkten op het hoofdkantoor in Den Haag, de overigen maakten zich nuttig in een van de 83 afdelingen die de vereniging toen nog telde, en in de twee NVSH-kinieken in Zwolle en Den Haag. Daarnaast waren er nog enkelen werkzaam in het Handels-huis, waar voorbehoedsmiddelen en seksuele hulpmiddelen werden verkocht, en in het pessaria- en condoomfabriek van de vereniging.

Nu, na een grote uitsicht in 1982, zijn er geen negentig, maar nog slechts een tiental mensen werkzaam op het hoofdkantoor in Den Haag. Het aantal afdelingen is teruggebracht van zestig naar dertig, en in de NVSH-infobuizen in het land werken alleen nog maar vrijwilligers. De vereniging krijgt geen subsidie van de overheid. Of dat nu wel of niet wenselijk is, daarover wordt al jarenlang vruchteloos gekibbel. Intussen gaan andere vernante instellingen met de subsidie gelden voor voorlichtingscampagnes strijken.

Nu de 14.000 leden betalen per jaar zestig gulden contributie. Contributie en verkoop van middelen vormen altijd de voornaamste bron van inkomsten. Het blad Sektant kost veel extra geld en de kinieken komen niet uit de kosten. De verkoop van middelen (condooms, pessaria, schuimtabletten,

pasta's, portiekapjes en hulpstukken) is de laatste tijd sterk teruggelopen. Het fabriek van pessaria ofwel vrouwenring, opgezet en bijna twintig jaar lang gedreven door de eerste en enige pessariummaker in ons land, kan zichzelf niet in stand houden.

Liggende gelden heeft de NVSH niet meer. Tien jaar geleden, toen nachd dat men nog wel even rijk zou blijven, heeft het toenmalige bestuur de ongelukige beslissing genomen een aantal panden aan te kopen voor de afdelingen. Zo zagen de NVSH-afdelingen Groningen, Leeuwarden, Utrecht en Rotterdam zich opeens riant gebuisvoet, terwijl de neerwaartse spiraal zich al aandeede. In de daaropvolgende periode zijn zest besturen in de weer geweest om deze panden weer van de hand te doen. De financiële schadepost was aanzienlijk, en door het toenemende ledenverlies ontstond een schuldenlast die in 1982 tot tienmalen gedwongen ontlasten op het verenigingskantoor leidde.

Tot op het bot

En nu is de NVSH tot op het bot uitgeleed. De begroting voor dit jaar is niet sluitend, maar laat geen verdere daling van het ledenbestand toe. De nieuwe directeur is op een jaarcontract geteet en de CAO's voor de personeelsleden zijn opgevegen, overigens zonder de vakbond te raadplegen.

De rechtspositie van de artsen in de kinieken blijft zoals ze al jaren is: slecht. De artsen werken op provisiebasis, ze krijgen dus per abortus en per overtuigingbehandeling betaald. Het is te simpel om te zeggen dat de NVSH zichzelf heeft overleed. Dat mag zo zijn, maar het is niet het enige antwoord. Er zijn grote fouten gemaakt, er is sprake geweest van bestuurlijke wanbedel, van gebrek aan visie en aan lef om keuzes te maken, maar ook en vooral is er een gewelddige historische vergissing gemaakt: het rampzalige besluit van 1968, toen de NVSH met een uiterst krappe meerderheid een voorslaan aannam om de konsultatiebureaus, nu de Rutgersbureaus, los te koppelen van de vereniging. De konsultatiebureaus nota bene, het NVSH-terrein bij uitstek, waar men terecht kon voor voorbehoedsmiddelen, pilkronkele en hulp en steun bij alle mogelijke aspecten van het seksuele leven.

Vanaf dat moment daalde het aantal NVSH-leden met sprongen. De konsulta-

Vervolg op pagina 4

Mag er geld worden verdiend aan vibratoren met noppeschacht?

aantootgevend tekst: „De etjes in de vrouw kunnen zich ontwikkelen als daar is een troek naar de max binnensijnd.“

Driefasentheorie

Jos van Ussel, die met zijn driefasentheorie ongewild een sterk atempend drukte op de NVSH in de jaren zeventig. De eerste fase: meer voorlichting, meer middelen, zonder aan het monogame huwelijk te tornen. De tweede: het verwerpen van alle seksuele vrijheden die in iemands vermogen liggen. Experimenteren met alles wat zich aandient om zich individueel te ontplooiën. Partnersraai en partners seks horen in deze tweede fase thuis.

AMAD DE KIEU. I.

AMAD DE KIEU. I. is een boek van de heer J. van Ussel, die met zijn driefasentheorie ongewild een sterk atempend drukte op de NVSH in de jaren zeventig. De eerste fase: meer voorlichting, meer middelen, zonder aan het monogame huwelijk te tornen. De tweede: het verwerpen van alle seksuele vrijheden die in iemands vermogen liggen. Experimenteren met alles wat zich aandient om zich individueel te ontplooiën. Partnersraai en partners seks horen in deze tweede fase thuis.

AMAD DE KIEU. II.

AMAD DE KIEU. II. is een boek van de heer J. van Ussel, die met zijn driefasentheorie ongewild een sterk atempend drukte op de NVSH in de jaren zeventig. De eerste fase: meer voorlichting, meer middelen, zonder aan het monogame huwelijk te tornen. De tweede: het verwerpen van alle seksuele vrijheden die in iemands vermogen liggen. Experimenteren met alles wat zich aandient om zich individueel te ontplooiën. Partnersraai en partners seks horen in deze tweede fase thuis.

Aftrekken en Vermenigvuldigen

„Heden vernietig al wat niet onover“

„Heden vernietig al wat niet onover“

